VŠĮ VALAKUPIŲ REABILITACIJOS CENTRAS

PROFESINĖS REABILITACIJOS METODINIS CENTRAS

2011-2016 M. PROFESINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ TEIKIMO EFEKTYVUMO ANALIZĖ

Vilnius, 2017

Turinys

NAUDOJAMI TRUMPINIAI 3
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS 4
LENTELIŲ SĄRAŠAS 6
PRIEDŲ SĄRAŠAS 6
ĮVADAS 8
1. PROFESINĖS REABILITACIJOS SISTEMOS ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ 10
1.1 Profesinės reabilitacijos paslaugų teisinis reguliavimas ir paslaugų organizavimas 10
1.2 Profesinės reabilitacijos paslaugų programa (ciklas) 11
1.3 Profesinės reabilitacijos sistemos raida 2011-2016 m. 12
2. PROFESINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ TEIKIMO STATISTINIŲ RODIKLIŲ ANALIZĖ 16
2.1. Statistinių duomenų apie neįgaliuosius analizė 16
2.2. Profesinės reabilitacijos poreikio nustatymo statistika 17
2.3. Profesinės reabilitacijos programos finansavimas 22
2.4. Profesinės reabilitacijos trukmė 26
3. PROFESINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ TEIKIMAS 27
3.1. Profesinės reabilitacijos dalyvių pasiskirstymas profesinės reabilitacijos centruose 27
3.2. Asmenys, nutraukę profesinės reabilitacijos programą 31
3.3. Asmenų, baigusių profesinės reabilitacijos programą, įdarbinimo rezultatai ir jų analizė . 34
3.4. Profesinio mokymo programų, vykdomų profesinės reabilitacijos metu, analizė 63
IŠVADOS 65
PASIŪLYMAI, REKOMENDACIJOS 67
LITERATŪROS SĄRAŠAS 68
PRIEDAI 69

NAUDOJAMI TRUMPINIAI

ES – Europos Sąjunga;
KPMRC – VšĮ Klaipėdos profesinio mokymo ir reabilitacijos centras;
KPMRC/KEGPMC – VšĮ Klaipėdos profesinio mokymo ir reabilitacijos centras/ Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centras
LDB – Lietuvos darbo birža prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
LR – Lietuvos Respublika;
Mėn. – mėnuo;
NDNT – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
NRD – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
PDRMC – VšĮ Panevėžio darbo rinkos mokymo centras;
PRL – VšĮ Palangos reabilitacijos ligoninė;
„Profesijų spektras“ – VšĮ „Profesijų spektras“;
Proc. – procentai;
„Rastis“ – VšĮ „Rastis“;
RTVMC – BĮ Radviliškio technologijų ir verslo mokymo centras;
ŠDRMC – VšĮ Šiaulių darbo rinkos mokymo centras;
TNRC – Tauragės neįgaliųjų reabilitacijos centras;
TNUC – VšĮ Trakų neįgaliųjų užimtumo centras;
URPMC – VšĮ Utenos regioninis profesinio mokymo centras;
„Vilties žiedas“ – VšĮ „Vilties žiedas“;
VRC – VšĮ Valakupių reabilitacijos centras;
VŽDRMC – VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras;
VŽDRMC Druskininkų fil. – VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro Druskininkų filialas.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumas skirtingas negalias turintiems asmenims 2011 m. 13
2 pav. Profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumas skirtingas negalias turintiems asmenims 2014 m. 14
3 pav. Profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumas skirtingas negalias turintiems asmenims 2016 m. 15
4 pav. Asmenų, kuriems nustatytas darbingumo lygis pasiskirstymas pagal darbingumo lygio proc. 2011–2015 m. *(LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys)* 16
5 pav. Asmenų, kuriems nustatytas darbingumo lygis 0–55 proc. ir nustatytas darbingumo lygis pirmą kartą kreipiantis į NDNT, pasiskirstymas 2011–2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)* 17
6 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus pasiskirstymas 2011-2016 m. pagal darbingumo lygio proc. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)* 18
7 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2011-2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)* 19
8 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus pasiskirstymas pagal lytį 2011-2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)* 20
9 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, pasiskirstymas pagal darbingumo lygio vertinimą pirmą kartą ir pakartotinai 2011-2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis).* 21
10 pav. Atsisakymo dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje priežastys. *(Šaltinis: NDNT tyrimas „Asmenų, kurie pirminio darbingumo lygio nustatymo metu atsisako dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje, anketinės apklausos analizė“, 2014 m.)* 22
11 pav. Profesinės reabilitacijos programai finansuoti skirtos lėšos 2011-2016 m. pagal paslaugas *(tūkst. eurų ir procentais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis)* 24
12 pav. Profesinės reabilitacijos programų dalyvių skaičius 2011-2016 m. (*skaičius, sudaryta remiantis LDB duomenimis*) 25
13 pav. Vidutiniškai vienam asmeniui skirta eurų suma profesinės reabilitacijos paslaugoms teikti 2011-2016 m. (*tūkst. eurų, skaičius ir proc., sudaryta remiantis LDB duomenimis*) 26
14 pav. Vidutinė profesinės reabilitacijos trukmė 2011-2016 m. *(kalendorinėmis dienomis, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis).* 27
15 pav. Profesinės reabilitacijos programas pradėjusių, baigusių ar nutraukusių dalyvių skaičiaus pasiskirstymas 2011-2016 m. (*skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*). 28
16 pav. Asmenų, pradėjusių profesinės reabilitacijos programas, pasiskirstymas pagal lytį 2011-2016 m. (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 29
17 pav. Asmenų pradėjusių profesinę reabilitaciją pasiskirstymas pagal darbingumo lygio proc. 2011-2016 m. (*proc. ir skaičiais., sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 30
18 pav. Asmenų, dalyvavusių profesinės reabilitacijos programoje, pasiskirstymas pagal amžiaus grupes – asmenys pradėję profesinę reabilitaciją 2011-2016 m. (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 31
19 pav. Profesinę reabilitaciją nutraukę asmenys 2011-2016 m. tarp pradėjusių profesinę reabilitaciją (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 32

20 pav. Profesinę reabilitaciją nutraukę asmenys pagal lytį 2011-2016 m. lyginant su pradėjusių profesinę reabilitaciją asmenų skaičiumi (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 33
21 pav. Profesinę reabilitaciją nutraukę asmenys pagal darbingumo lygį 2011-2016 m. lyginant su pradėjusių profesinę reabilitaciją asmenų skaičiumi (*proc. ir skaičiais., sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 34
22 pav. Įsidarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.), 6 mėn. ir 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*) 35
23 pav. Įsidarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją skaičiumi (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*)..... 36
24 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*)..... 37
25 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*)..... 39
26 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 1 mėn. (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*)..... 40
27 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per mėnesį (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*) 42
28 pav. Įsidarbinusiųjų skaičiaus per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo pasiskirstymas lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*) 43
29 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal lytį (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*) 44
30 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal lytį lyginant su viso baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiaus pasiskirstymu pagal lytį (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)..... 45
31 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal darbingumo lygį (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*) 46
32 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)..... 47
33 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 48
34 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 50

35 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 6 mėn. *(skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis).* 52
36 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 6 mėn. *(skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis).* 54
37 pav. Įsidarbinusiųjų skaičiaus per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo pasiskirstymas lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*)..... 55
38 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 57
39 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 58
40 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 12 mėn. (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 60
41 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 12 mėn. (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 62

LENTELIŲ SĄRAŠAS

Lentelė 1. Profesinės reabilitacijos programos dalyviai ir paslaugų įkainiai 2011-2015 m. 22
Lentelė 2. Profesinės reabilitacijos programai finansuoti skirtos lėšos 2011-2016 m. pagal paslaugas (*tūkst. eurų ir proc., sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis)* 25
Lentelė 3. Populiariausios profesinės reabilitacijos programos 2011 m., (*skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 63
Lentelė 4. Populiariausios profesinės reabilitacijos programos 2016 m. *(skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 64
Lentelė 5. Nepopuliarios profesinės reabilitacijos programos 2011 m. ir 2016 m. *(skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 64

PRIEDŲ SĄRAŠAS

Lentelė 1. Profesinės reabilitacijos dalyvių, pradėjusių ir baigusių profesinę reabilitaciją 2011-2016 m., pasiskirstymas pagal centrus (*sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*) 70

1 pav. VRC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi VRC (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*)..... 71
2 pav. „Vilties žiedas“ įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi „Vilties žiedas“ (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 72
3 pav. ŠDRMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi ŠDRMC (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*)..... 73
4 pav. „Profesijų spektras“ įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi „Profesijų spektras“ (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*). 74
5 pav. VŽDRMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi VŽDRMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).* 75
6 pav. PRL įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi PRL *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*..... 76
7 pav. VŽDRMC Druskininkų fil. įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi VŽDRMC Druskininkų fil. *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).* 77
8 pav. PDRMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi PDRMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*..... 78
9 pav. „Rastis“ įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi „Rastis“ *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*..... 79
10 pav. RTVMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi RTVMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*..... 80
11 pav. URPMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi URPMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*..... 81
12 pav. KPMRC/KEGPMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi KPMRC/KEGPMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).* 82
13 pav. TNUC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi TNUC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*..... 83

14 pav. TNRC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi TNRC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).* 84
Lentelė 2. Įsidarbinimas pagal profesiją 2011-2016 m. (remiantis LDB duomenimis).....85

ĮVADAS

VšĮ Valakupių reabilitacijos centras, įgyvendindamas profesinės reabilitacijos metodinio centro funkcijas, 2016 m. ir 2017 m. sausio mėn. atliko 2011-2016 m. profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo efektyvumo analizę.

Analizės **tikslas** – ištirti 2011-2016 m. Lietuvos profesinės reabilitacijos paslaugų teikimą ir įvertinti profesinės reabilitacijos programos rezultatus, apibendrinant pagrindinius paslaugų efektyvumo rodiklius.

Analizės **uždaviniai**:

1. išanalizuoti 2011-2016 m. profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo rezultatus Lietuvoje: profesinės reabilitacijos programoje dalyvavusių, baigusių ir nutraukusių asmenų statistiką, įsidarbinimo per 1, 6 ir 12 mėn. laikotarpį bei išsilaikymo darbo vietoje statistiką, informaciją apie dažniausiai pasirinktas profesinio mokymo programas, vidutinę profesinės reabilitacijos programos trukmę, programos įgyvendinimui panaudotas lėšas;
2. identifikuoti pagrindines profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo problemas;
3. parengti išvadas, siūlymus ir rekomendacijas, kuriomis būtų vadovaujamasi siekiant gerinti profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo efektyvumą bei tobulinant profesinės reabilitacijos paslaugų teikimą reglamentuojančius teisės aktus.

Atliekant analizę buvo naudojami šie **kiekybiniai tyrimo metodai:**

- *antrinių duomenų rinkimas ir analizė*, kuriai buvo naudojami įvairūs tyrimų šaltiniai ir duomenys, teisės aktai, informacinės sistemos ir duomenų bazės.

Analizės duomenų **šaltiniai:**

- LDB, NDNT kaupiami statistiniai ir kiti duomenys;
- viešai prieinami statistinės informacijos šaltiniai (LDB, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, NDNT, NRD internetinės svetainės);
- Profesinės reabilitacijos metodinio centro tyrimų duomenys.

Siekiant užtikrinti analizės kokybę, analizės metu iš LDB pateiktų lentelių buvo atmesti akivaizdžiai pasikartojantys, besidubliuojantys įrašai. Buvo dirbama su antriniais duomenimis ir nebuvo galimybės jų sutikrinti su pirminiais šaltiniais, todėl išlieka paklaidos tikimybė.

Statistiniai tyrimo duomenys apdoroti Microsoft Excel programa.

1. PROFESINĖS REABILITACIJOS SISTEMOS ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

1.1 Profesinės reabilitacijos paslaugų teisinis reguliavimas ir paslaugų organizavimas

Nuo 2005 m. liepos 1 d. įsigaliojus Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymui (priimtas 2004 m. gegužės 11 d. Nr. IX-2228) (toliau – Įstatymas), kuris pakeitė Lietuvos invalidų socialinės integracijos įstatymą (1991 m. lapkričio 28 d. Nr. I-2044), buvo sukurta neįgaliųjų profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo sistema. Šio Įstatymo tikslas – užtikrinti neįgaliųjų lygias teises ir galimybes visuomenėje, nustatyti neįgaliųjų socialinės integracijos principus, apibrėžti socialinės integracijos sistemą ir jos prielaidas bei sąlygas, neįgaliųjų socialinę integraciją įgyvendinančias institucijas, neįgalumo lygio ir darbingumo lygio nustatymą, profesinės reabilitacijos paslaugų teikimą, specialiųjų poreikių nustatymo ir tenkinimo principus. Taigi šis teisės aktas numatė galimybę negalią turintiems asmenims dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje ir apibrėžė *profesinę reabilitaciją* kaip „asmens darbingumo, profesinės kompetencijos bei pajėgumo dalyvauti darbo rinkoje atkūrimas arba didinimas ugdymo, socialinio, psichologinio, reabilitacijos ir kitomis poveikio priemonėmis“.

Profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį nustato NDNT asmenims, pirmą kartą kreipiantis į NDNT dėl darbingumo lygio nustatymo arba asmenims, kuriems jau nustatytas darbingumo lygis, kreipiantis į NDNT teritorinės darbo biržos siuntimu ir asmens prašymu nustatyti profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį. NDNT asmeniui profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį nustato vadovaudamasi LR socialinės apsaugos ir darbo ir LR sveikatos apsaugos ministrų 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 „Dėl darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-302 „Dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių patvirtinimo“. Profesinės reabilitacijos paslaugų poreikis nustatomas darbingo amžiaus asmenims, turintiems nustatytą 0-45 proc. darbingumo lygį arba 0-50 proc. bazinio darbingumo lygį, kurie be šių paslaugų negali dirbti ankstesnio darbo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją arba kito darbo, atitinkančio jų profesinę kvalifikaciją, arba įgyti naują profesiją, arba atlikti kitos profesinės kvalifikacijos reikalaujančius darbus dėl ligos, sveikatos būklės ar organizmo funkcijų sutrikimų, atsižvelgiant į medicininius, funkcinius, profesinius ir kitus kriterijus, turinčius įtakos asmens profesinei reabilitacijai bei jo įsidarbinimo galimybėms (amžius ir motyvacija). Asmenims, kurie atitinka minėtus kriterijus išduodama Išvada dėl profesinės reabilitacijos poreikio, vadovaujantis LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. A1-114 „Dėl išvados dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio formos patvirtinimo“.

Asmuo ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo Išvados dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio gavimo dienos kreipiasi į teritorinę darbo biržą, kuri sudaro su asmeniu sutartį dėl profesinės reabilitacijos paslaugų finansavimo sąlygų ir išduoda asmeniui siuntimą į profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančią įstaigą. Asmeniui paliekama teisė rinktis profesinės reabilitacijos paslaugų teikėją.

Profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančias įstaigas viešojo pirkimo būdu parenka LDB, vadovaudamasi LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-159 „Dėl reikalavimų profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančioms įstaigoms aprašo patvirtinimo“. Profesinės reabilitacijos paslaugas gali teikti:

1. asmens sveikatos priežiūros įstaigos, teikiančios profesinės reabilitacijos paslaugas;
2. profesinės reabilitacijos centrai;
3. profesinio mokymo ir kitos įstaigos.

Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo principus, profesinės reabilitacijos paslaugų organizatorius bei teikėjus, šių paslaugų teikimą ir finansavimą nustato LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-302 patvirtintos Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklės. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir LDB atsakinga už profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo organizavimą.

Pagrindiniai reikalavimai profesinės reabilitacijos paslaugoms bei reikalavimai profesinės reabilitacijos įstaigoje dirbantiems specialistams apibrėžiami LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. sausio 6 d. įsakymu A1-3 patvirtintoje Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo asmenims, turintiems regos, klausos, intelekto, psichikos ar fizinę negalią, metodika ir Bendruosiuose reikalavimuose profesinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems teikiantiems specialistams.

Dalyvaudamas profesinės reabilitacijos programoje asmuo gauna profesinės reabilitacijos pašalpą vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 413 patvirtintais Profesinės reabilitacijos pašalpos skyrimo ir mokėjimo nuostatais, reglamentuojančiais profesinės reabilitacijos pašalpos mokėjimo tvarką. Taip pat asmeniui yra kompensuojamos transporto bei apgyvendinimo išlaidos, jei profesinės reabilitacijos paslaugas teikianti įstaiga yra ne asmens gyvenamojoje vietovėje ir maitinimo išlaidos. Pakartotinai asmuo gali būti siunčiamas į profesinę reabilitaciją ne anksčiau kaip po 5 m. nuo profesinės reabilitacijos programos baigimo ar nutraukimo, išskyrus, kai dėl objektyvių priežasčių asmeniui pakartotinė profesinė reabilitacija reikalinga anksčiau.

1.2 Profesinės reabilitacijos paslaugų programa (ciklas)

Profesinės reabilitacijos paslaugas teikia profesinės reabilitacijos centrai, o profesinės reabilitacijos programą (ciklą) sudaro profesinių gebėjimų įvertinimas, profesinis orientavimas ir konsultavimas, profesinių gebėjimų atkūrimas arba naujų išugdymas, pagalba įsidarbinant, palaikymas darbo vietoje. Palaikymo darbo vietoje paslaugos pradėtos teikti įsigaliojus LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 kovo 31 d. įsakymo Nr. A1-302 „Dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimams. Profesinės reabilitacijos paslaugų teikėjas asmeniui atvykus į įstaigą ir atlikus profesinių gebėjimų įvertinimą sudaro individualią profesinės reabilitacijos programą, kurios pagrindu bus teikiamos paslaugos. Sudaryta programa yra suderinama su pačiu asmeniu. Profesinės reabilitacijos paslaugas teikianti įstaiga ne vėliau kaip per 12 darbo dienų nuo asmens, kuris dalyvaus profesinės reabilitacijos programoje, atvykimo į įstaigą dienos teritorinei darbo biržai raštu pateikia informaciją apie sudarytą individualią profesinės reabilitacijos programą, nurodydama jos trukmę, profesinės reabilitacijos paslaugas, pagrįsdama paslaugų būtinumą, ir programos (ciklo) įgyvendinimo dalis bei kiekvienos dalies trukmę.

Pagal profesinės reabilitacijos programą (ciklą) teikiamos paslaugos: profesinių gebėjimų įvertinimas, profesinis orientavimas ir konsultavimas, pagalbos įsidarbinant paslauga, kurių kiekvienos teikimo trukmė negali būti ilgesnė kaip 5 darbo dienos, palaikymo darbo vietoje paslauga, kurios trukmė negali būti ilgesnė kaip 48 valandos per 6 mėn. laikotarpį. Paslaugos – profesinių gebėjimų atkūrimas arba naujų ugdymas, išskyrus profesinį mokymą, – trukmė negali būti ilgesnė kaip 30 darbo dienų.

Profesinių gebėjimų įvertinimo paslauga – tai asmens psichosocialinių profesinių savybių ir/ar funkcinio pajėgumo (fizinių savybių, reikalingų darbui) bei galimybių dirbti įvertinimas.

Profesinio orientavimo ir konsultavimo paslauga – tai asmens motyvacijos mokytis ir dirbti bei asmeninių savybių analizė, konsultavimas profesinio kryptingumo, tinkamumo, profesinės karjeros planavimo klausimais, informavimas apie profesinio mokymo ir įsidarbinimo galimybes, profesinių gebėjimų praktinis išbandymas, pagalba asmenims renkantis ar keičiant profesiją, atsižvelgiant į jo individualias savybes (interesus, gebėjimus, polinkius), konkrečių profesijų ypatumus bei mokymosi, studijų ir darbo galimybes.

Profesinių gebėjimų atkūrimo arba naujų išugdymo paslauga – tai prarastų savybių, reikalingų darbui, atkūrimas bei esamų, bet nepakankamų, savybių, reikalingų darbui, lavinimas ir/ar naujų savybių ugdymas socialinio, psichologinio, reabilitacijos, darbo imitavimo (profesinių gebėjimų atkūrimas ir/ar lavinimas, atkartojant realų darbo procesą atitinkamų priemonių ir įrangos pagalba sukurtoje kuo artimesnėje realiai darbo vietai aplinkoje) bei kitomis poveikio priemonėmis,

profesinis mokymas pagal darbo rinkos formaliojo ir/ar neformaliojo profesinio mokymo programas, registruotas teisės aktų nustatyta tvarka.

Pagalbos įsidarbinant paslauga – tai informacijos rinkimas ir analizė apie situaciją darbo rinkoje, galimos darbo vietos klientams paieška bei potencialių darbdavių paieška, tarpininkavimo paslaugos įdarbinant asmenis, darbo paieškos įgūdžių formavimas, darbdavių konsultavimas darbo vietos pritaikymo, įdarbinimo klausimais ir kt.

Palaikymo darbo vietoje paslauga – tai pagalbos įsidarbinusiam asmeniui teikimas, sprendžiant asmens socialinių įgūdžių trūkumo, adaptacijos darbo vietoje, motyvacijos dirbti problemas, tarpininkavimas tarp asmens ir darbdavio bei jų konsultavimas, sprendžiant problemas, susijusias su darbo santykiais ar sąlygomis, bei kita pagalba, siekiant kuo efektyvesnės ir ilgalaikės integracijos į darbo rinką.

Teritorinė darbo birža sumoka profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančiai įstaigai už kiekvienam asmeniui, dalyvaujančiam profesinės reabilitacijos programoje, suteiktas paslaugas ir apmoka kitas išlaidas, išskyrus pagalbos įsidarbinant ir palaikymo darbo vietoje paslaugas. Už pagalbos įsidarbinant paslaugą atsiskaitoma, kai gaunama informacija apie asmens įsidarbinimą per 6 mėn. laikotarpį po profesinės reabilitacijos programos baigimo. Už palaikymo darbo vietoje paslaugą atsiskaitoma, kai gaunama informacija, kad asmuo nepertraukiamai išdirbo ne mažiau kaip 6 mėn. per 12 mėn. laikotarpį po profesinės reabilitacijos programos baigimo. Tokiu būdu profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančioms įstaigoms yra keliami reikalavimai vykdyti ilgalaikę neįgaliųjų integraciją į darbo rinką.

1.3 Profesinės reabilitacijos sistemos raida 2011-2016 m.

Profesinės reabilitacijos teisinės sistemos raidai ir infrastruktūros plėtrai įtakos turėjo LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. birželio 6 d. įsakymu A1-157 patvirtina „Dėl profesinės reabilitacijos paslaugų plėtros 2007-2012 metų strategija“ (toliau – strategija). Šioje strategijoje buvo iškelti 3 pagrindiniai tikslai: *pirmasis* – tobulinti profesinės reabilitacijos sistemos teisinę bazę, *antrasis* – didinti profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumą bei įvairovę ir *trečiasis* – gerinti profesinės reabilitacijos paslaugų kokybę. Minėta strategija numatė teisės aktų, reguliuojančių profesinės reabilitacijos sistemą, tobulinimą, gerinant profesinės reabilitacijos infrastruktūrą, siekiant tolygaus profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančių įtaigų pasiskirstymo šalyje, organizuojant visuomenės informavimo kampanijas apie profesinės reabilitacijos sistemą Lietuvoje, skatinant profesinės reabilitacijos sistemoje dalyvaujančių institucijų, įstaigų ir neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, taip pat tobulinant profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo metodinę bazę ir profesinės reabilitacijos specialistų kvalifikaciją. Už strategijos įgyvendinimą buvo atsakinga LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija, NRD, NDNT ir LDB.

Nuo 2014 m. liepos 1 d. įsigaliojus LR socialinės apsaugos ir darbo ir LR sveikatos apsaugos ministrų įsakymu patvirtintiems Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo pakeitimams, NDNT, nustatydama asmens darbingumo lygį, vertina ne tik medicininius, t. y. bazinį darbingumą, ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus, bet ir socialinius faktorius, darančius įtaką asmens darbingumo lygiui. Taigi nuo medicininio darbingumo lygio vertinimo modelio Lietuvoje buvo pereita prie biopsichosocialinio, kai vertinant negalią atsižvelgiama ne tik į sveikatos ir organizmo funkcijų sutrikimus, bet ir aplinkos sąlygas, socialinius veiksnius, kurie riboja asmens veiklą ir galimybę dalyvauti. Atsižvelgiant į tai, įgyvendinant minėtą strategiją, buvo tobulinama profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo sistema, įtvirtinant biopsichosocialinį modelį darbingumo lygiui nustatyti. 2007-2011 m. buvo tobulinti teisės aktai, reglamentuojantys profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijus ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisykles.

Nuo 2007 m. iki 2012 m. sparčiai augo profesinės reabilitacijos įstaigų skaičius. 2006 m. profesinės reabilitacijos paslaugas teikė 5 įstaigos: VRC, „Profesijos spektras“, „Vilties žiedas“, PRL bei Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo centras Radviliškyje (toliau – RTVMC).

Įgyvendinant LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos administruojamą 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonės „Paslaugas, tarp jų profesinės reabilitacijos, neįgaliesiems teikiančių įstaigų plėtra“ veiklą „Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos infrastruktūros plėtra“, buvo baigti pastatyti (rekonstruoti) ir įrengti 8 neįgaliųjų profesinės reabilitacijos centrai Radviliškyje, Mažeikiuose, Klaipėdoje, Panevėžyje, Palangoje, Trakuose, Utenoje ir Kaune. Projektams įgyvendinti buvo skirti 12,16 mln. eurų, iš jų ES lėšos – 10,38 mln. eurų (žr. 1 pav.)

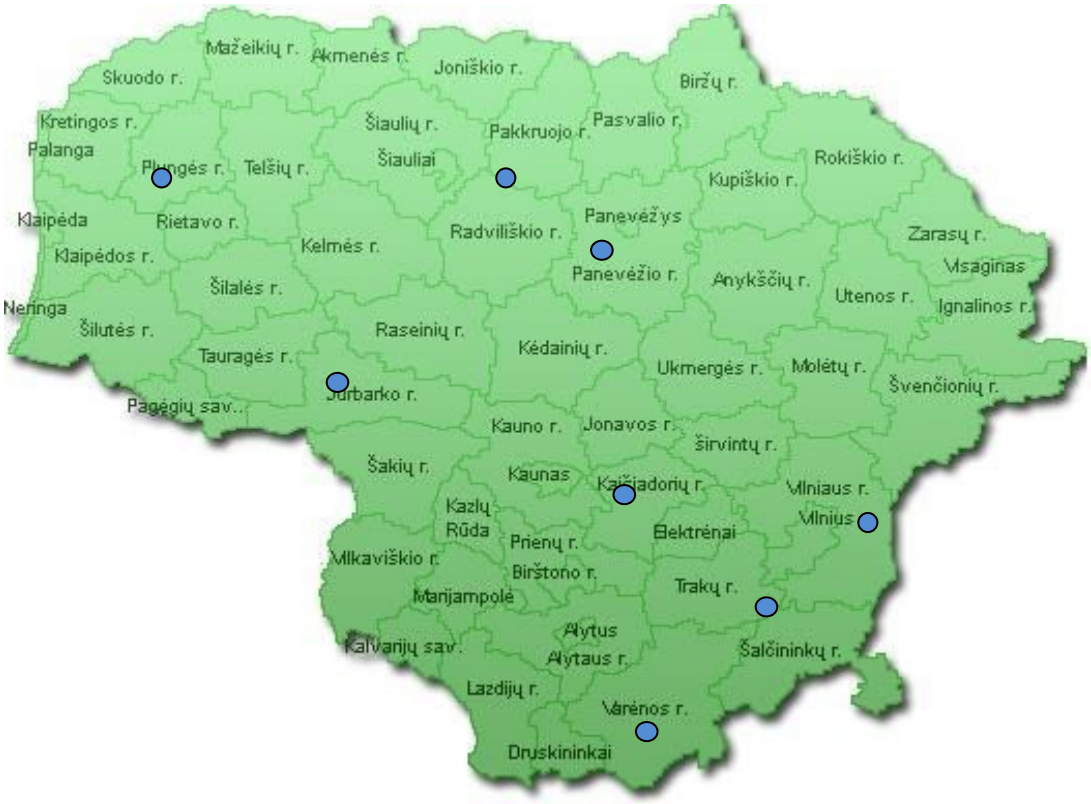

1 pav. Profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumas skirtingas negalias turintiems asmenims 2011 m.

2013 m. iš viso veikė 13 profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančios įstaigos: VRC, VŽDRMC, „Vilties žiedas“, ŠDRMC, „Profesijų spektras“, PRL, VŽDRMC Druskininkų fil., KPRMC, Vilniaus psichosocialinės reabilitacijos centras (toliau – „Rastis“), PDRMC, RTVMC, TNUC ir TNRC. Sudarytos sąlygos profesinės reabilitacijos paslaugas gauti 233 asmenims. Nuo 2014 m. lapkričio 19 d. veiklą nutraukė TNRC. Tais pačiais metais pradėjo veikti VRC Kauno skyrius (žr. 2 pav.).

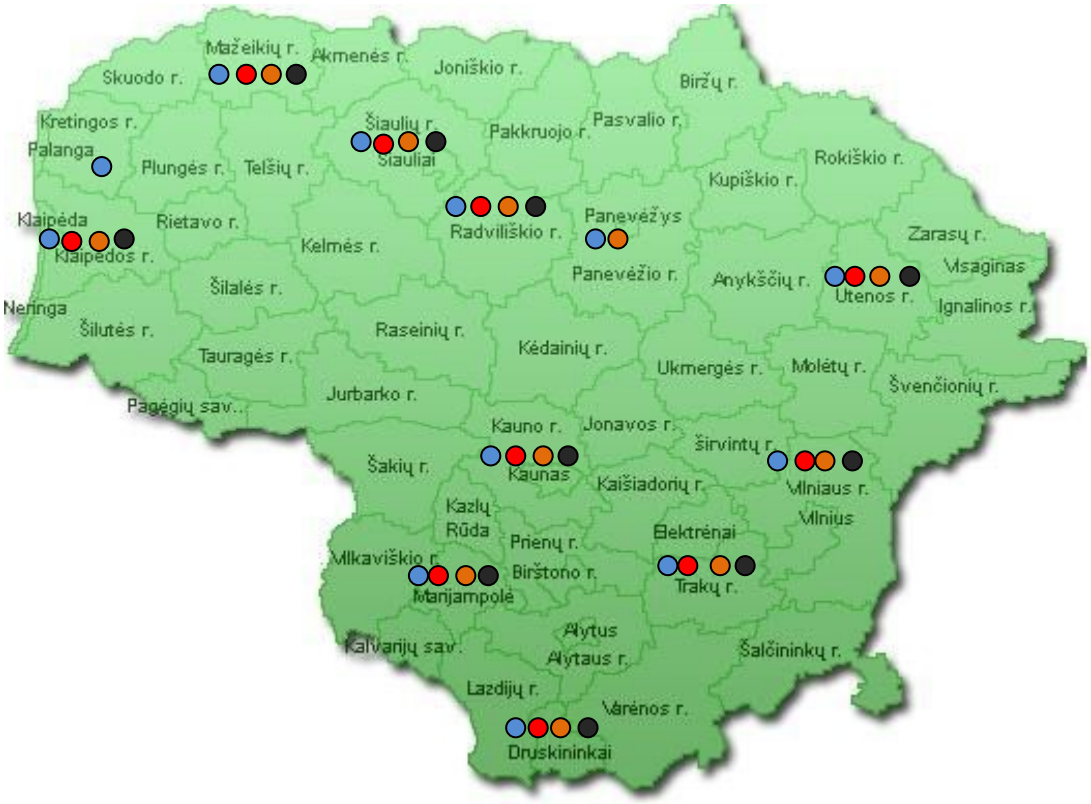

Judėjimo negalia

Jutimo negalia

Psichikos negalia

Intelekto negalia

2 pav. Profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumas skirtingas negalias turintiems asmenims 2014 m.

Lietuvoje 2016 m. iš viso veikė 16 profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančios įstaigos ir jų filialai ar skyriai: VRC, VRC Kauno skyrius, „Rastis“, VŽDRMC, TNUC, „Vilties žiedas“, ŠDRMC, ŠDRMC Mažeikių padalinys, „Profesijų spektras“, PRL, Druskininkų fil. VŽDRMC, RTVMC, KPMRC/KEGPMC, PDRMC, URPMC, „Profesijų spektras“ Marijampolės filialas. Išaugęs profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigų bei jų filialų skaičius užtikrino profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo prieinamumą skirtingas negalias turintiems asmenims visoje Lietuvos teritorijoj (žr. 3 pav.).

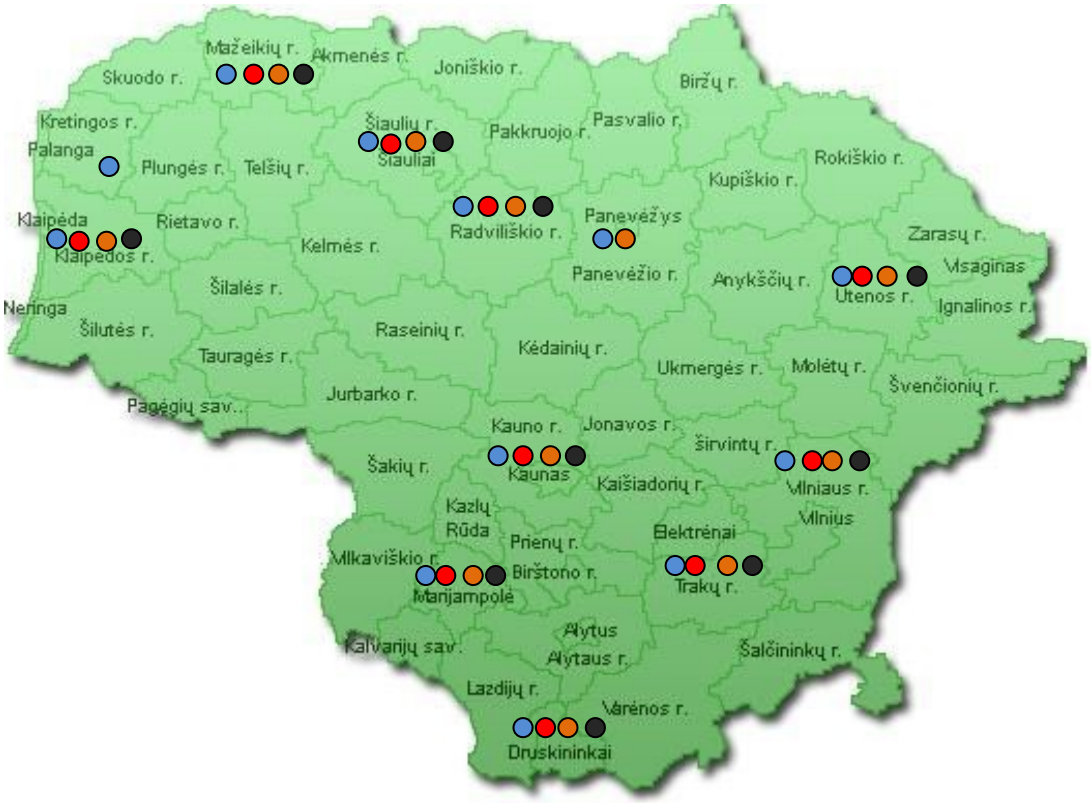

Judėjimo negalia

Jutimo negalia

Psichikos negalia

Intelekto negalia

3 pav. Profesinės reabilitacijos paslaugų prieinamumas skirtingas negalias turintiems asmenims 2016 m.

LDB 2010-2013 m. vykdė Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamą neįgaliųjų profesinės reabilitacijos projektą „Parama neįgaliesiems“ (biudžetas 8,16 mln. eurų (projekto įgyvendinimo metu panaudota 8,07 mln. Eur), kuris turėjo įtakos neįgaliųjų skaičiaus padidėjimui dalyvaujant profesinės reabilitacijos programos srityje. Pasinaudojant Europos socialinio fondo finansine parama, projekto metu profesinės reabilitacijos programoje dalyvavo ir prarastus darbinius įgūdžius atstatė arba įgijo naują profesinę kvalifikaciją 1709 neįgalūs asmenys. Po profesinės reabilitacijos pabaigos įsidarbino 840 asm., arba 54,2 proc. nuo visų baigusių profesinės reabilitacijos programą per 6 mėn. po programos baigimo. 2014 m. profesinės reabilitacijos programa buvo įgyvendinama tik LR Valstybės biudžeto lėšomis ir joje dalyvavo 626 neįgalieji, panaudota 1,4 mln. Eur. Nuo 2015 m. kovo 1 d. LDB pradėjo įgyvendinti naują Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir LR Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą projektą „Pagalba neįgaliesiems“ (projektas įgyvendinamas iki 2018 m. vasario 28 d., planuojama panaudoti apie 7,6 mln. Eur). Projekto įgyvendinimo metu profesinės reabilitacijos programose suplanuota įtraukti 2 tūkst. teritorinėse darbo biržose registruotų neįgaliųjų, kuriems nustatytas nuo 0 iki 45 proc. darbingumo lygis, ir asmenų, kurie pirmą kartą kreipėsi į NDNT dėl darbingumo lygio nustatymo.

2. PROFESINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ TEIKIMO STATISTINIŲ RODIKLIŲ ANALIZĖ

2.1. Statistinių duomenų apie neįgaliuosius analizė

Remiantis LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis 2015 m. šalyje gyveno 248,8 tūkst. neįgalių asmenų *(iš viso suaugusiųjų neįgaliųjų – 234,2 tūkst., vaikų – 14,7 tūkst.)*, kas sudaro 8,6 proc. nuo visos šalies populiacijos. Darbingo amžiaus (nuo 18 m. iki senatvės pensijos metų) neįgaliųjų, gaunančių invalidumo, netekto darbingumo ar šalpos pensijas buvo 165,9 tūkst.[1], t. y. darbingo amžiaus asmenys sudarė 66,7 proc. visų neįgaliųjų Lietuvoje. Iš jų, dirbančiųjų buvo 51 tūkst. neįgaliųjų, t. y. **2015 m. dirbo 30,7 proc. darbingo amžiaus negalią turinčių asmenų.**

2015 m. suaugusiųjų, turinčių negalią, pasiskirstymas pagal nustatytą darbingumo lygį, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumo lygis buvo 33 tūkst., 30-40 proc. darbingumo lygis – 137,2 tūkst., 45-55 proc. darbingumo lygis – 63,9 tūkst. (žr. 4 pav.). Remiantis šiais duomenimis didžiausią dalį (58,6 proc.) visų šalyje gyvenančių neįgaliųjų sudarė asmenys, kuriems nustatytas 30-40 proc. darbingumo lygis, šis pasiskirstymas pagal darbingumo lygius beveik nekinta nuo 2011 m.

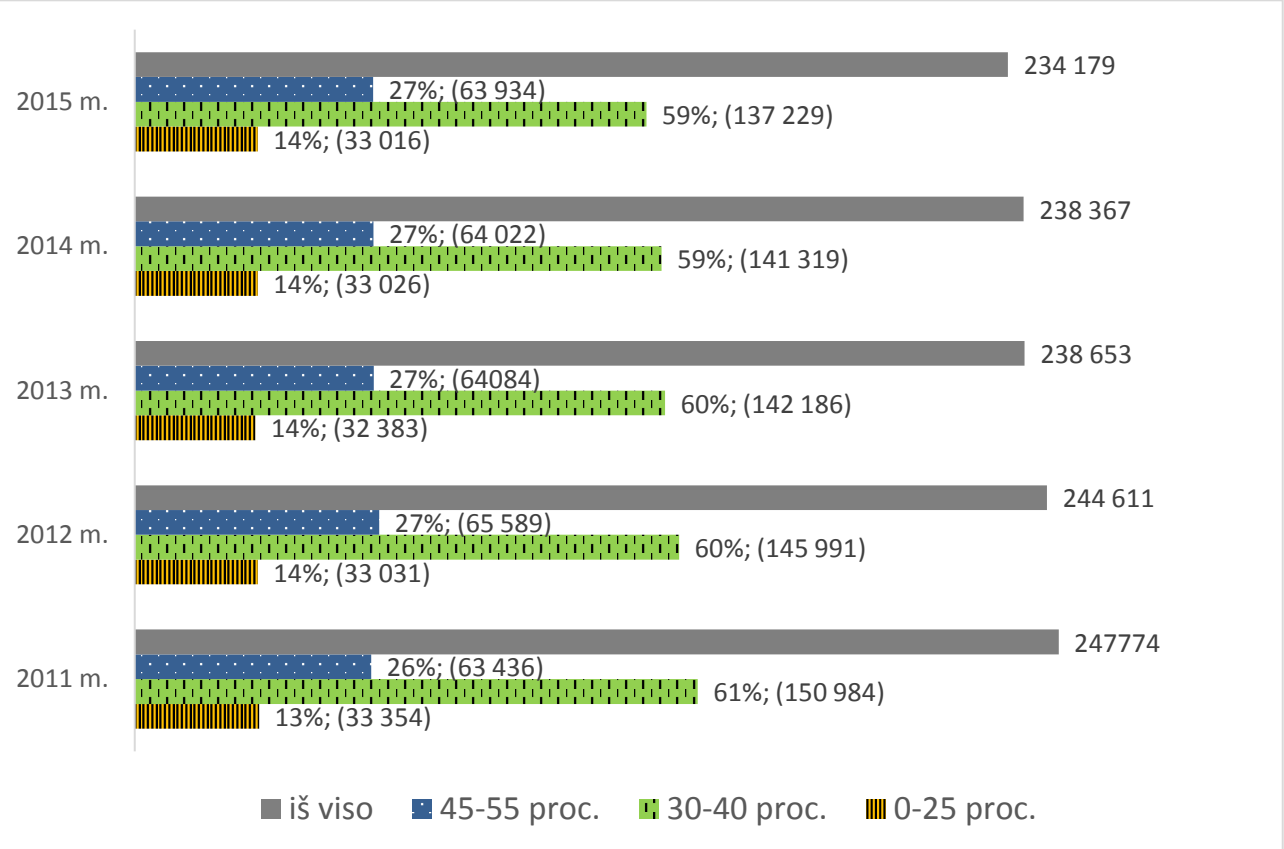

4 pav. Asmenų, kuriems nustatytas darbingumo lygis pasiskirstymas pagal darbingumo lygio proc. 2011–2015 m. *(LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys)*

Analizuojant asmenų, besikreipiančių pirmą kartą dėl darbingumo lygio nustatymo į NDNT duomenis, pastebima, kad nuo 2011 m. iki 2016 m. jų skaičius mažėja ir per analizuojamą periodą sumažėjo 23 proc. (žr. 5 pav.).

[1]http://www.socmin.lt/lt/socialine-integracija/neigaliuju-socialine-integracija/statistika.html

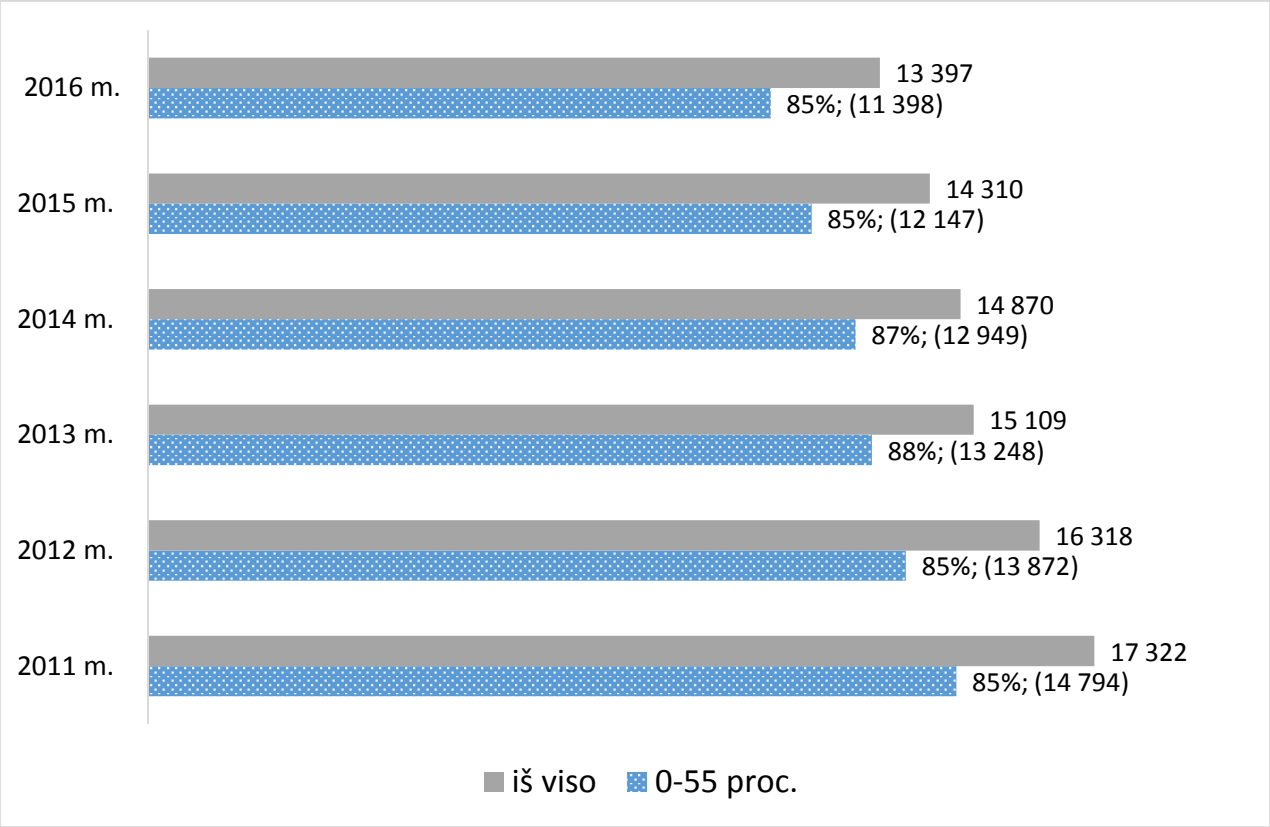

5 pav. Asmenų, kuriems nustatytas darbingumo lygis 0–55 proc. ir nustatytas darbingumo lygis pirmą kartą kreipiantis į NDNT, pasiskirstymas 2011–2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)*

Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis 2011 m. šalyje gyventojų skaičius buvo 3 043,4 tūkst., o 2016 m. – 2 854,6 tūkst., t. y. per analizuojamą periodą yra stebimas gyventojų skaičiaus sumažėjimas 6 proc., todėl galima daryti prielaidą, kad neįgaliųjų skaičiaus sumažėjimas tiesiogiai susijęs su bendruoju gyventojų skaičiaus mažėjimu šalyje.

2.2. Profesinės reabilitacijos poreikio nustatymo statistika

Pagal patvirtintą Profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašą, profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį asmenims nustato NDNT. Nustatant profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį, vertinami asmens medicininiai, funkciniai, profesiniai ir kiti kriterijai, turintys įtakos asmens profesinės reabilitacijos ir įsidarbinimo galimybėms, tačiau vienas iš pagrindinių veiksnių, lemiančių asmens dalyvavimą profesinės reabilitacijos programoje, yra asmens motyvacija. Nagrinėjant profesinės reabilitacijos paslaugų poreikį, NDNT išvadai dėl asmens dalyvavimo programoje turi įtakos asmens noras įgyti kvalifikaciją, įsidarbinti ir būti aktyviam darbo rinkos dalyviu.

Iki 2013 m. profesinės reabilitacijos programoje turėjo teisę dalyvauti asmenys, turintys 0-55 proc. bazinio darbingumo (ar darbingumo) lygį, o nuo 2013 m. balandžio 1 d. įsigaliojus LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. A1-302 pakeitimams „Dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių patvirtinimo“, profesinės reabilitacijos programoje gali dalyvauti asmenys, turintys 0-50 proc. bazinio darbingumo lygį arba 0-45 proc. darbingumo lygį.

Remiantis NDNT duomenimis, per 2011-2016 m. profesinės reabilitacijos poreikis buvo nustatytas iš viso 3,7 tūkst. asmenims. Profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio sumažėjimas pastebimas 2013 m., o padidėjimas – 2015 m., tokie profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio

nustatymo pokyčiai tiesiogiai priklausė nuo skiriamo finansavimo. Sumažėjus 2013 m. skiriamam finansavimui profesinės reabilitacijos poreikis nustatytas ženkliai mažesniam asmenų skaičiui: 737 neįgaliųjų – 2012 m. ir 321 neįgaliųjų – 2014 m., kurie atitiko profesinės reabilitacijos poreikio nustatymo kriterijus (žr. 6 pav.) Ženklus pokytis pastebimas padidėjus finansavimui 2015 m.: 321 asmuo (2014 m.) ir 847 asmenys (2016 m.), tai sudaro 263,8 proc. padidėjimą.

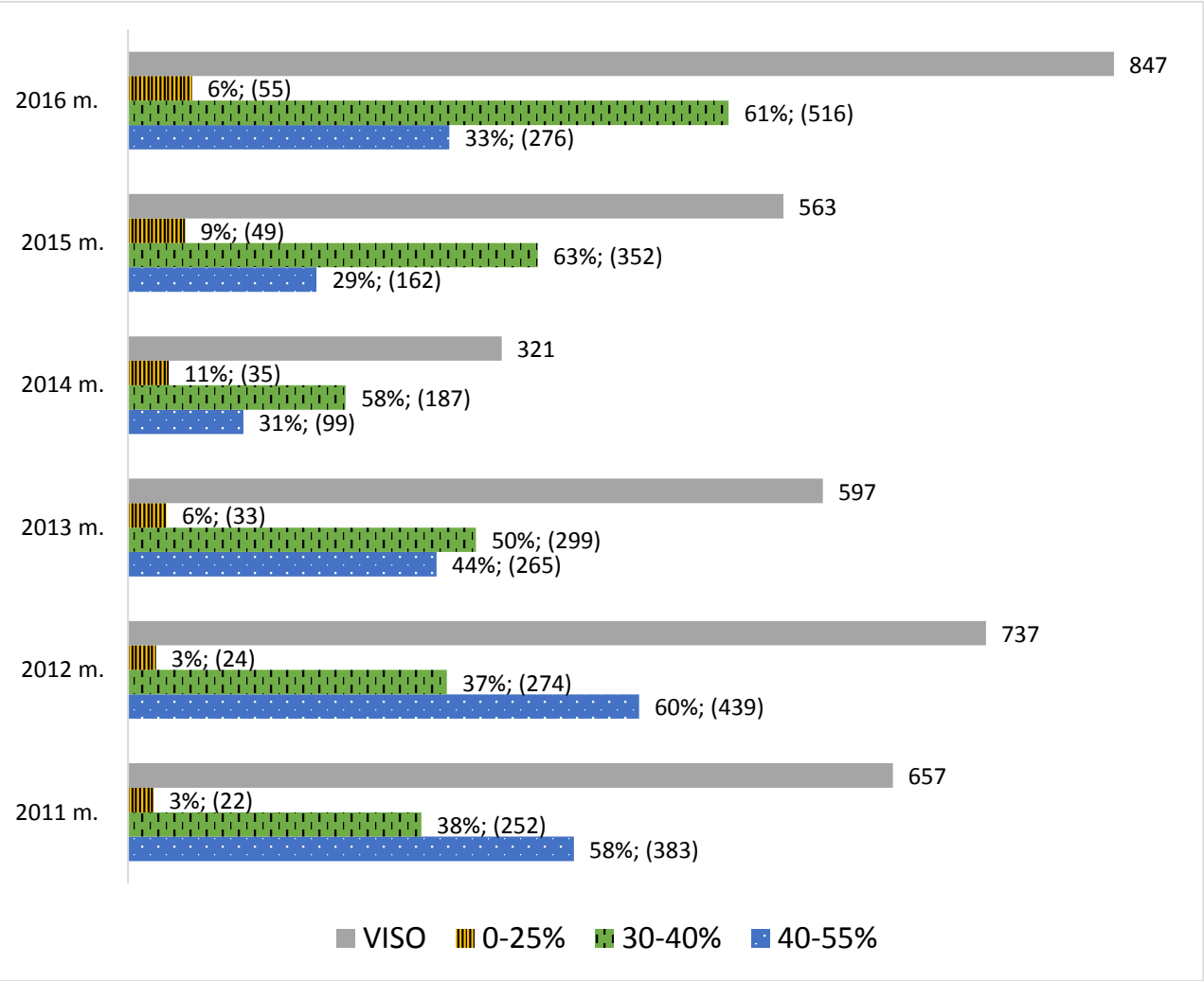

6 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus pasiskirstymas 2011-2016 m. pagal darbingumo lygio proc. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)*

Analizuojant asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, pasiskirstymą pagal amžiaus grupes, matomas tolygus tos paties amžiaus grupės pasiskirstymas analizuojamu laikotarpiu. Lyginant 2011 m. ir 2016 m. matome, kad 18-24 m. amžiaus grupės asmenų tarpe poreikio nustatymas sumažėjo nuo 12 proc. iki 8 proc., tai sudaro 4 proc. pokytį per 6 metus. Didžiausias pokytis, matomas 55 m. – iki senatvės pensijos amžiaus grupėje, kai nuo 2011 m. 12 proc. net 15 proc. ši grupė išaugo ir siekia 27 proc. 2016 m.. Galima daryti prielaidą, kad vyresnio amžiaus asmenims, kurie artėja prie senatvės pensijos amžiaus profesinės reabilitacijos programa reikalinga labiausiai (žr. 7 pav.).

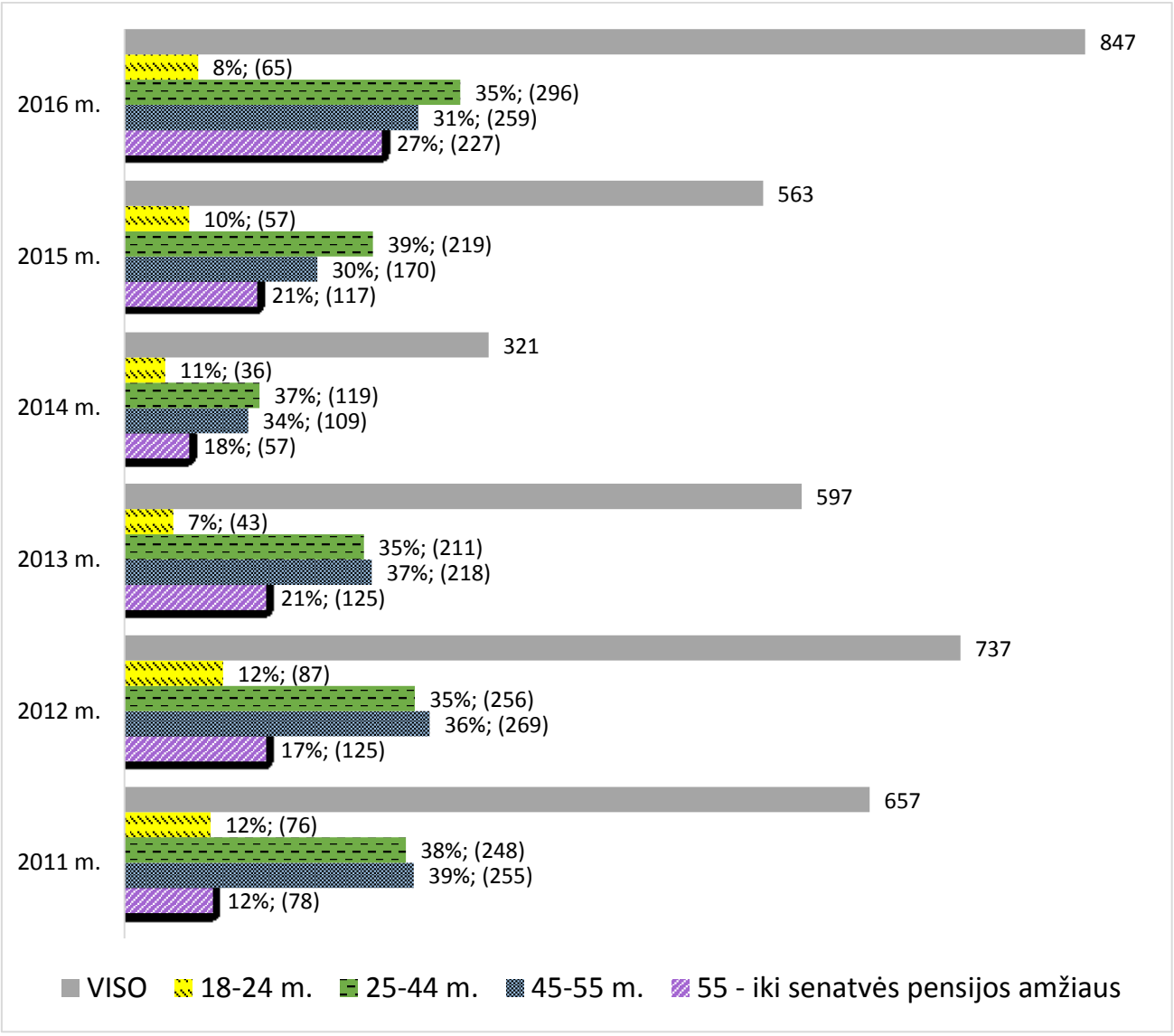

7 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2011-2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)*

Profesinės reabilitacijos poreikis tolygiai nustatomas tiek vyrams, tiek moterims. 2011 m. ir 2012 m. matomas 2 proc. skirtumas, kai profesinės reabilitacijos poreikis 2011 m. 2 proc. daugiau nustatytas vyrams nei moterims, tuo tarpu 2012 m. tokiu pačiu skirtumu, 2012 m. profesinės reabilitacijos poreikis 2 proc. mažiau nustatytas vyrams nei moterims. Lyginant vėlesnius metus, matomas didesnis, jau 4 proc. skirtumas, kai 2013 m. 4 proc. daugiau profesinės poreikis nustatomas moterims nei vyrams, o nuo 2014 m. šis skirtumas pasikeičia ir jau 2014-2015 m., abu metus iš eilės, profesinės reabilitacijos poreikis buvo nustatomas 4 proc. daugiau vyrams nei moterims. Vyrų, kuriame, nustatomas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus didėjimas matomas ir 2016 m., ir sudaro jau 8 proc. skirtumas. Pasiskirstymas pagal lytį (žr. 8 pav.)

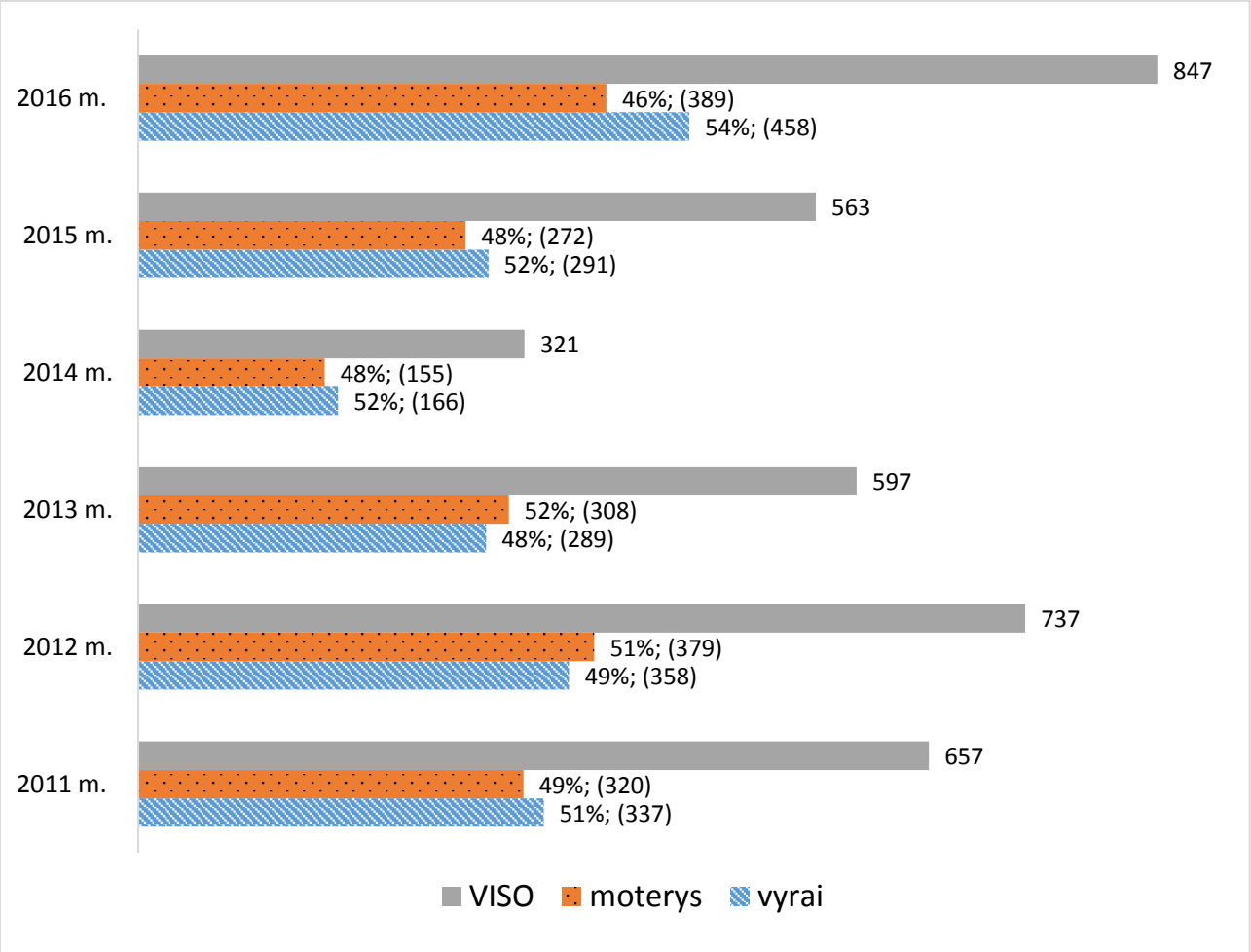

8 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičiaus pasiskirstymas pagal lytį 2011-2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis)*

Sėkmingai neįgalaus asmens integracijai į darbo rinką didelę įtaką turi kuo trumpesnis nedarbo ar neaktyvumo visuomenėje laikas. Kuo greičiau asmeniui nustatomas profesinės reabilitacijos poreikis ir pradedama intervencija, tuo mažiau reikia investicijų, siekiant sugrąžinti asmenį į darbo rinką. Ekspertų nuomone, „profesinė intervencija turi būti taikoma kuo ankstesnėje ligos stadijoje ar vos tik nustačius lėtinę ligą, įskaitant darbo paieškos pagalbą, reabilitaciją ir tolesnius mokymus“[2]. Todėl svarbu aptarti priežastis, lemiančias asmenų, kuriems vertinamas darbingumo lygis pirmą kartą, dalyvavimo profesinėje reabilitacijoje negausų skaičių (žr. 9 pav.). 2011-2013 m. jų skaičius sudarė tik apie 3 proc. nuo bendro skaičiaus asmenų, kuriems tais metais buvo nustatytas profesinės reabilitacijos paslaugų poreikis, neženklus padidėjimas stebimas 2014-2015 m. (6 proc. nuo bendro skaičiaus).

[2] „Neįgaliųjų integracija į darbo rinką Lietuvoje: politika, įvertinimas, reabilitacija“, A. Bagdonas, S. Girdzijauskienė, B. Gruževskis, R. Lazutka, L. Žalimienė. Vilnius, 2008.

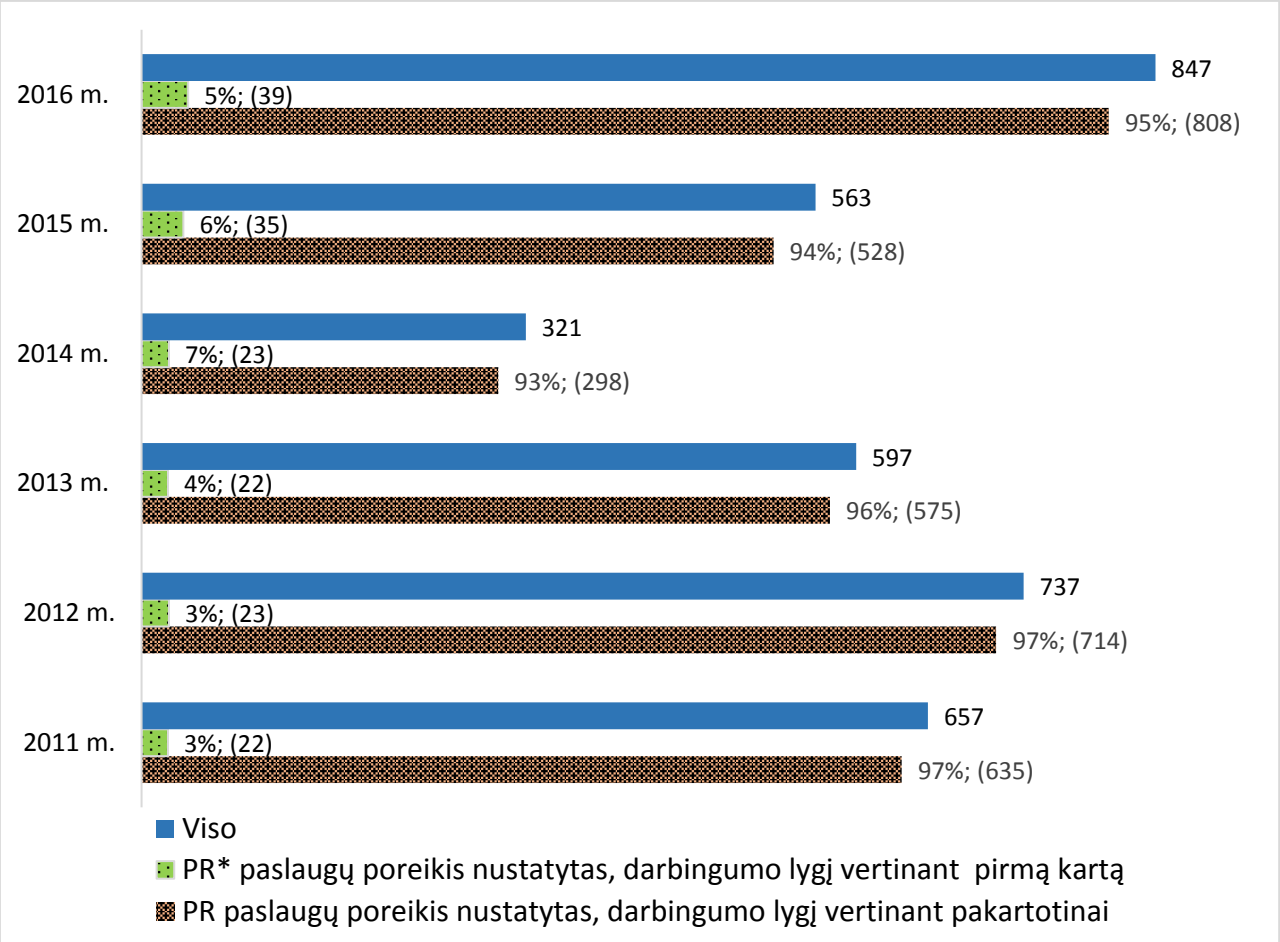

PR* – profesinė reabilitacija

9 pav. Asmenų, kuriems nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis, pasiskirstymas pagal darbingumo lygio vertinimą pirmą kartą ir pakartotinai 2011-2016 m. (*skaičius ir proc., sudaryta pagal NDNT duomenis).*

2013-2014 m. NDNT atliko 1,693 tūkst. asmenų, atsisakiusių dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje jiems pirmą kartą nustatant darbingumo lygį, anketinę apklausą[3]. Iš apklausoje dalyvavusių asmenų, kurie kreipėsi pirmą kartą darbingumo lygio nustatymui, tačiau atsisakė dalyvauti profesinėje reabilitacijoje, daugiausiai 657 asmenys (40 proc.) sudarė 45 iki 54 m. amžiaus asmenys, mažiausia 102 asmenys (6 proc.) – 18 iki 24 m. amžiaus. Tarp besikreipusiųjų šie tiek didesnę dalį sudarė vyrai 931 (55 proc.), nei moterys 762 (45 proc.). Šiek tiek daugiau nei pusė 863 (51 proc.) respondentų turėjo įgiję vidurinį arba specialųjį vidurinį išsilavinimą, o mažiausiai 68 (4 proc.) – pradinį. Šios apklausos duomenys parodė, jog daugiau nei pusė respondentų (59 proc.) atsisakė dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje dėl prastos sveikatos, penktadalis respondentų (17 proc.) – artimiausiu metu neketino dirbti, taip pat penktadalis respondentų (21 proc.) nurodė nepalankias šeimynines aplinkybes arba šeimos narių nepalaikymą. 18 proc. respondentų nurodė kitas priežastis lėmusias jų nedalyvavimą („dėl amžiaus“, „kalbos nemokėjimo“, „nenoro, nematymo prasmės“, „mokymosi“) (žr. 10 pav.).

[3] „Asmenų, kurie pirminio darbingumo lygio nustatymo metu atsisako dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje, anketinės apklausos analizė“, NDNT 2014-08-08

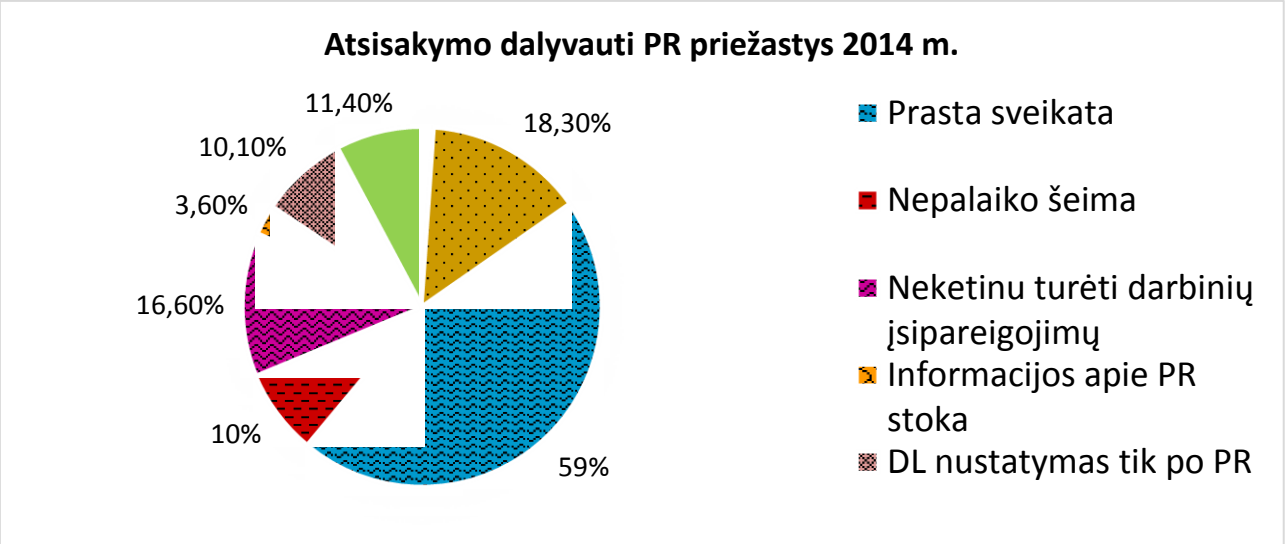

PR* – profesinė reabilitacija

10 pav. Atsisakymo dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje priežastys. *(Šaltinis: NDNT tyrimas „Asmenų, kurie pirminio darbingumo lygio nustatymo metu atsisako dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje, anketinės apklausos analizė“, 2014 m.)*

2.3. Profesinės reabilitacijos programos finansavimas

Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimas finansuojamas iš valstybės biudžeto ir kitų lėšų. Profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančiai įstaigai apmokama už asmeniui, dalyvaujančiam profesinės reabilitacijos programoje, suteiktas paslaugas, į kurias esant poreikiui įskaitomas maitinimas, apgyvendinimas ir transporto išlaidos. Vienos dienos dalyvavimo programoje įkainis negali viršyti nustatytų įkainių (žr. Lentelė 1):

Lentelė 1. Profesinės reabilitacijos programos dalyviai ir paslaugų įkainiai 2011-2015 m.

Dalyvių bazinio darbingumo (ar darbingumo) lygis / metai	**2011 m. – 2013-04-01**	**2013-04-01 – 2014 m.**	**Nuo 2015-01-01**
0–25 proc.	**37,65** eur (130 Lt) – 1 BSI*	**26,36** eur (91 Lt) – 0,7 BSI	**26,60** eur – 0,7 BSI
30–40 proc.	**33,89** eur (117 Lt) – 0,9 BSI	----	----
30–50 proc. arba 30-45 proc.	----	**22,59** eur (78 Lt) – 0,6 BSI	**22,80** eur – 0,6 BSI
45–55 proc.	**30,12** eur (104 Lt) – 0,8 BSI	----	----
Palaikymo darbo vietoje paslaugos teikimo 1 val. įkainis	----	----	**3,80** eur – 0,1 BSI

BSI* – bazinės socialinės išmokos dydis

Įsigaliojus 2013 m. kovo 8 d. LR socialinė apsaugos ir darbo ministro įsakymui Nr. A1-108 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. A1-302 „Dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, buvo nustatyti mažesni profesinės reabilitacijos programos įkainiai.

Profesinės reabilitacijos programai finansuoti daugiausiai lėšų buvo skiriama 2011, 2012 ir 2016 m. Lyginant 2012 m., kai profesinės reabilitacijos programai buvo skirta daugiausiai lėšų, 3603,39 tūkst. eurų, ir 2014 m., kai programai lėšų buvo skirta mažiausiai – 1857,7 tūkst. eurų, skirtumas sudaro net 48,45 proc. 2016 m. pasiektas analizuojamo periodo pradžios finansavimo lygis, kadangi programai skirta 3176,16 tūkst. eurų. Vis dėlto, ši suma yra 11,86 proc. mažesnė nei gauta 2012 m., kai profesinės reabilitacijos programos finansavimo lygis buvo didžiausias.

Didžiausia dalis profesinės reabilitacijos programai skiriamų lėšų panaudotos paslaugoms, jų dalis sudaro daugiau nei 60 proc. visų išlaidų struktūros. Išanalizavus lėšų, skirtų profesinės reabilitacijos programai įgyvendinti dydžius, nustatyta, kad paskutinius dvejus metus – 2015 ir 2016 m., lyginant su 2011 m., išlaidos paslaugoms sumažėjo, 2016 m. lyginant su 2011 m. skirtumas 7 proc., o lyginant 2011 m. su 2015 m. skirtumas sudaro net 39 proc., kam turėjo įtakos 2014 m. ir 2015 m. pradžioje sumažėjęs profesinės reabilitacijos programos finansavimas iš ES lėšų. Mažiausia dalis profesinės reabilitacijos programai skiriamų lėšų panaudotos transportui, tik 0,1 proc. 2011-2016 m. nuo visos profesinės reabilitacijos programai skiriamos sumos. Kiekvienais metais penktadalio išlaidų (2014 m. – beveik trečdalio) paskirtis nenurodyta (žr. 11 pav. ir Lentelė 2).

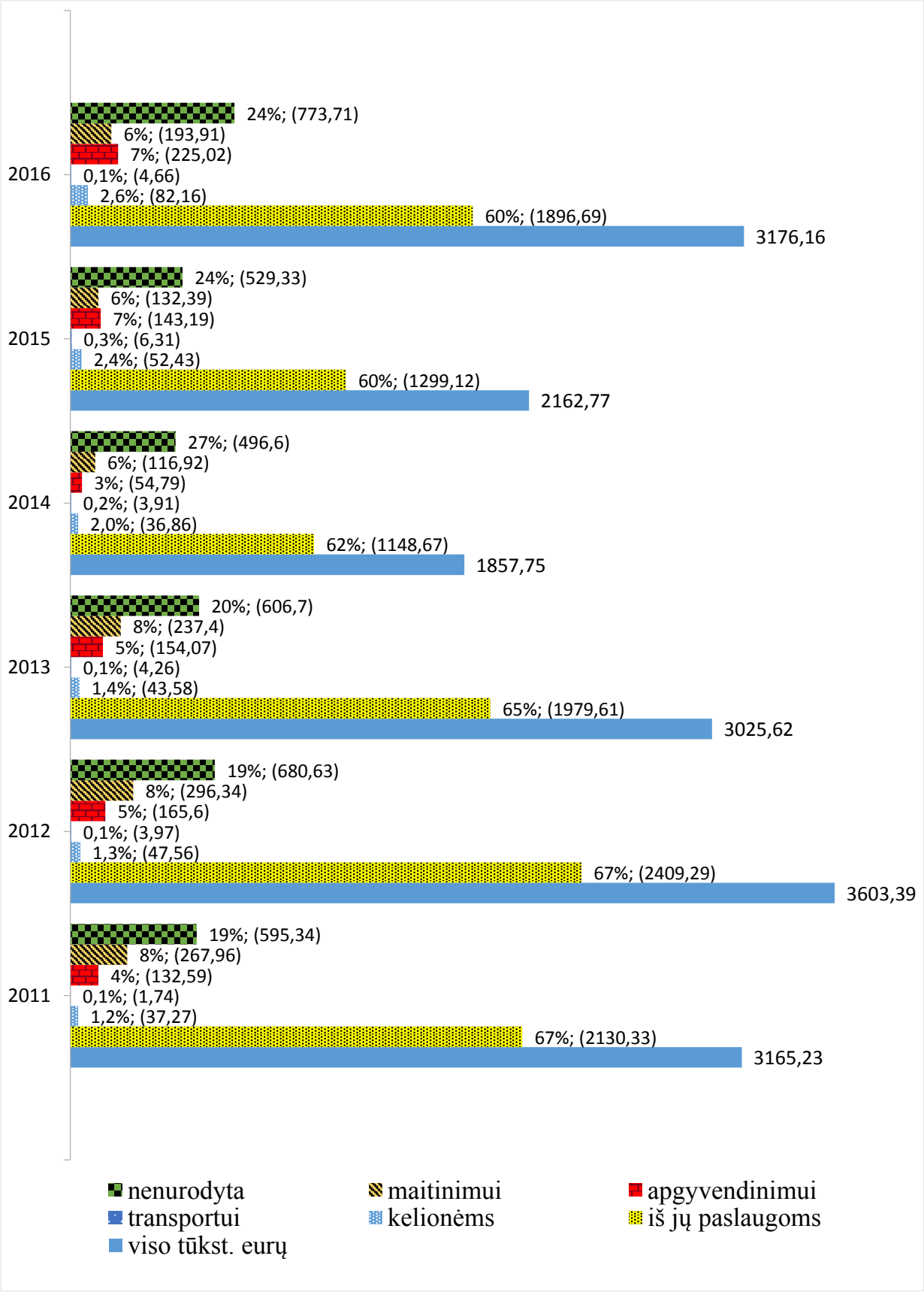

11 pav. Profesinės reabilitacijos programai finansuoti skirtos lėšos 2011-2016 m. pagal paslaugas *(tūkst. eurų ir procentais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis)*

Lentelė 2. Profesinės reabilitacijos programai finansuoti skirtos lėšos 2011-2016 m. pagal paslaugas (*tūkst. eurų ir proc., sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis)*

PR programai panaudota lėšų	2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	tūkst. eurų	*%*	*tūkst. eurų*	*%*	*tūkst. eurų*	*%*	*tūkst. eurų*	*%*	*tūkst. eurų*	*%*	*tūkst. eurų*	*%*
VISO	***3165.23***	***100%***	***3603.39***	***100%***	***3025.62***	***100%***	***1857.75***	***100%***	***2162.77***	***100%***	***3176.16***	***100%***
iš jų paslaugoms	2130.33	67%	2409.29	67%	1979.61	65%	1148.67	62%	1299.12	60%	1896.69	60%
kelionėms	37.27	1%	47.56	1%	43.58	1%	36.86	2%	52.43	2%	82.16	3%
transportui	1.74	0.1%	3.97	0.1%	4.26	0.1%	3.91	0.2%	6.31	0.3%	4.66	0%
apgyvendinimui	132.59	4%	165.6	5%	154.07	5%	54.79	3%	143.19	7%	225.02	7%
maitinimui	267.96	8%	296.34	8%	237.4	8%	116.92	6%	132.39	6%	193.91	6%
nenurodyta	595.34	19%	680.63	19%	606.7	20%	496.6	27%	529.33	24%	773.71	24%

2011-2016 m. profesinės reabilitacijos programoje dalyvavo 3,7 tūkst. asmenų. Mažiausias dalyvių profesinėje reabilitacijoje skaičius buvo 2014 m. (žr. 12 pav.). Šio sumažėjimo priežastis tiesiogiai susijusi su tais metais sumažėjusių lėšų skyrimu profesinės reabilitacijos programai.

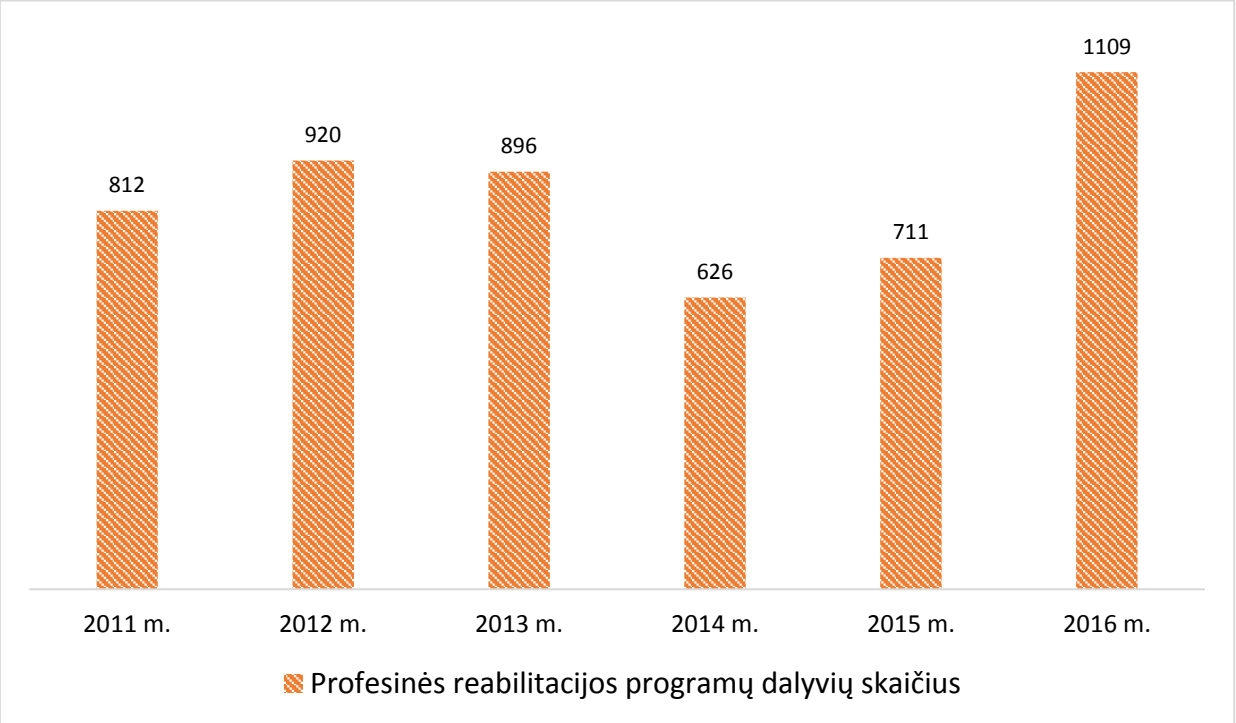

12 pav. Profesinės reabilitacijos programų dalyvių skaičius 2011-2016 m. (*skaičius, sudaryta remiantis LDB duomenimis*)

Analizuojant duomenis pagal tai, kiek vidutiniškai vienam profesinės reabilitacijos programos dalyviui buvo panaudota lėšų 2011-2016 m. (žr. 13 pav.), matyti, kad nuo 2011 m. tenkantis vienam asmeniui finansavimas sumažėjo apie 25 proc. 2016 m. lyginant su 2011 m. matome, kad suma tenkanti vienam profesinės reabilitacijos dalyviui sumažėjo nuo 3,9 tūkst. Eur iki 2,9 tūkst. Eur – šis skirtumas procentaliai sudaro nedidelę dalį, bet pinigų išraiška tai yra nemaža suma. Didėjant profesinės reabilitacijos dalyvių skaičiui, finansavimas išlieka panašus.

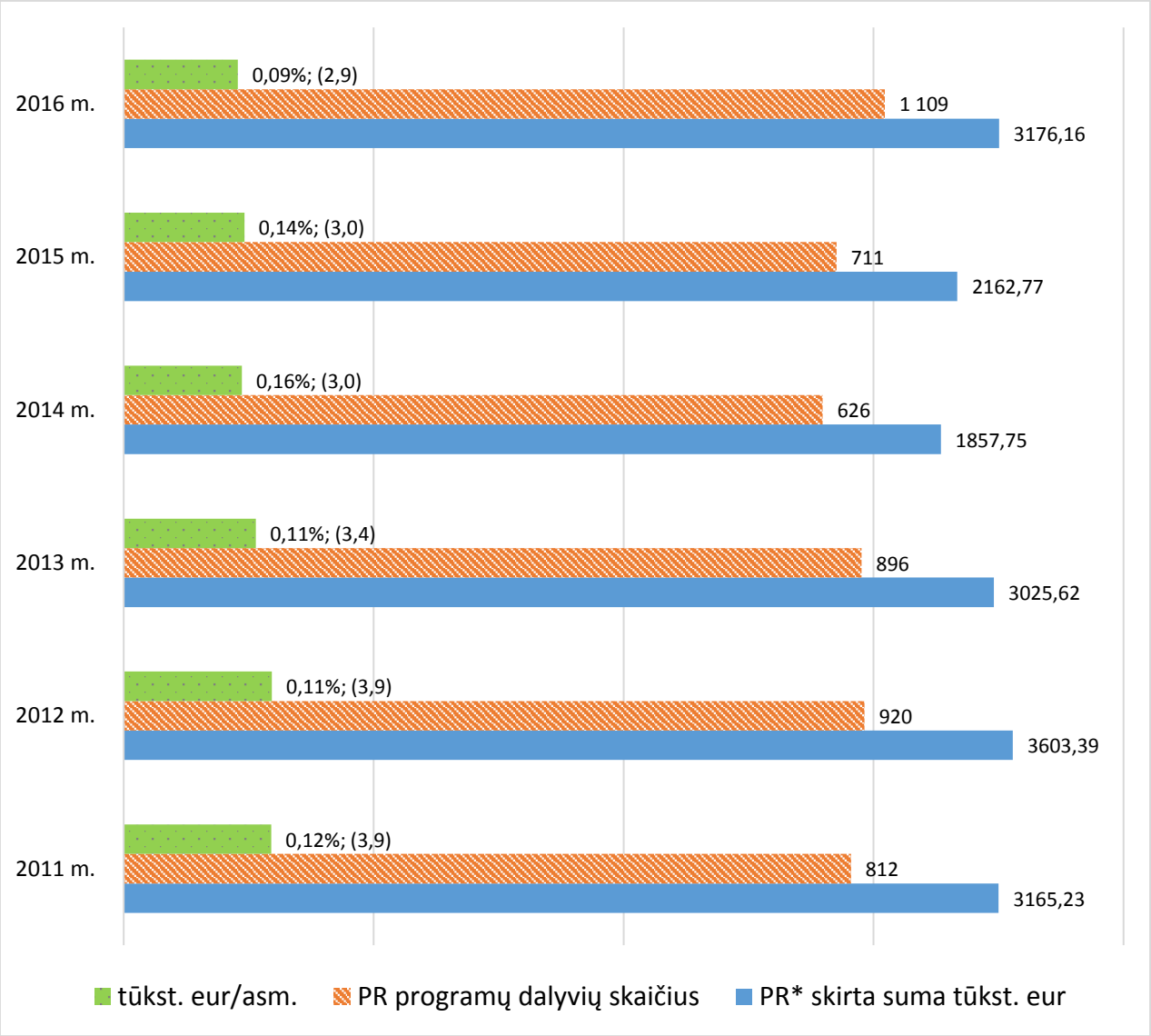

PR* – profesinė reabilitacija

13 pav. Vidutiniškai vienam asmeniui skirta eurų suma profesinės reabilitacijos paslaugoms teikti 2011-2016 m. (*tūkst. eurų, skaičius ir proc., sudaryta remiantis LDB duomenimis*)

2.4. Profesinės reabilitacijos trukmė

Vidutinė profesinės reabilitacijos trukmė 2011-2016 m. buvo 202,1 kalendorinė diena. Analizuojant kiekvienus metus atskirai labai didelių skirtumų nėra. Didžiausias skirtumas pastebimas tarp 2011 m., kuomet profesinės reabilitacijos programos vidutiniškai truko 196,8 kalendorines dienas, ir 2014 m., kai programų vidutinė trukmė buvo 209 kalendorinės dienos (žr. 14 pav.). Šis skirtumas sudaro beveik dvi savaites – 12,2 kalendorines dienas.

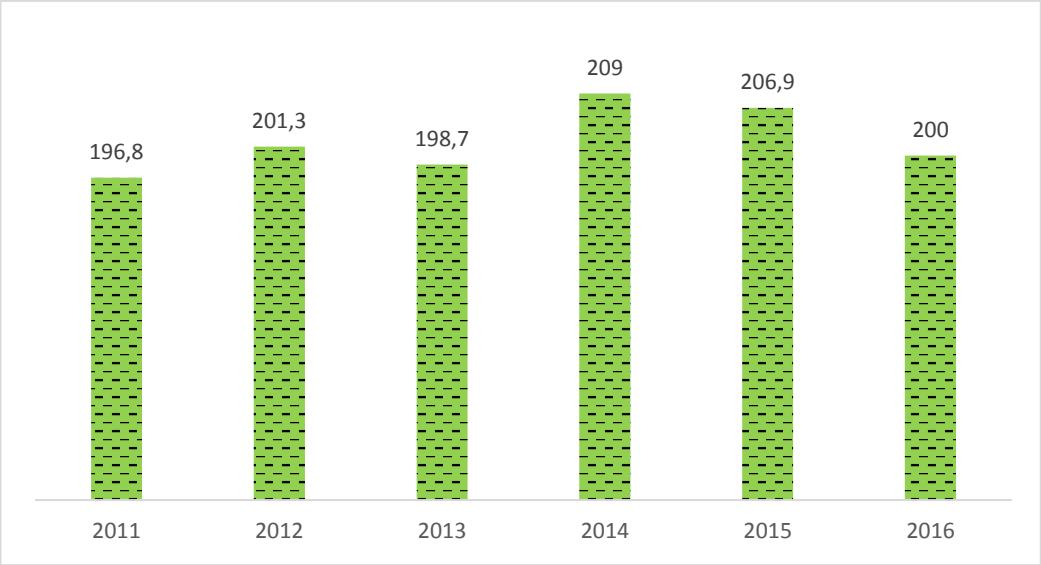

14 pav. Vidutinė profesinės reabilitacijos trukmė 2011-2016 m. *(kalendorinėmis dienomis, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis).*

3. PROFESINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ TEIKIMAS

3.1. Profesinės reabilitacijos dalyvių pasiskirstymas profesinės reabilitacijos centruose

LDB pateikti duomenys sudaro sąlygas analizuoti profesinės reabilitacijos dalyvių pasiskirstymą pagal dalyvavimo programoje pobūdį. Kiekvienais metais vieni dalyviai pradeda profesinę reabilitaciją, kiti ją tuo metu baigia, o treti – nutraukia (žr. 15 pav.). Didžiausias profesinę reabilitaciją pradėjusių dalyvių skaičius užfiksuotas 2016 m. – 779. Lyginant su 2011 m., kuomet reabilitaciją pradėjo 601 asmuo, padidėjimas sudaro 30 proc. Atitinkamai tais pačiais, 2016 m., fiksuotas ir didžiausias reabilitaciją baigusių bei ją nutraukusių asmenų skaičius.

Analizuojant visą šešerių metų laikotarpį matyti, kad pirmus trejus metus į profesinės reabilitacijos programą įsitraukiančių asmenų skaičius išliko tolygus, tačiau gerokai krito 2014 m. Tai sietina su finansavimu programai sumažėjimu, nes būtent 2014 m. profesinės reabilitacijos programai buvo skirta mažiausiai lėšų. Akivaizdu, kad tuo metu profesinės reabilitacijos poreikis nebuvo patenkintas, nes finansavimui padidėjus 2016 m. programą pradedančių dalyvių skaičius žymiai išaugo, pralenkdamas visus analizuojamo periodo metus.

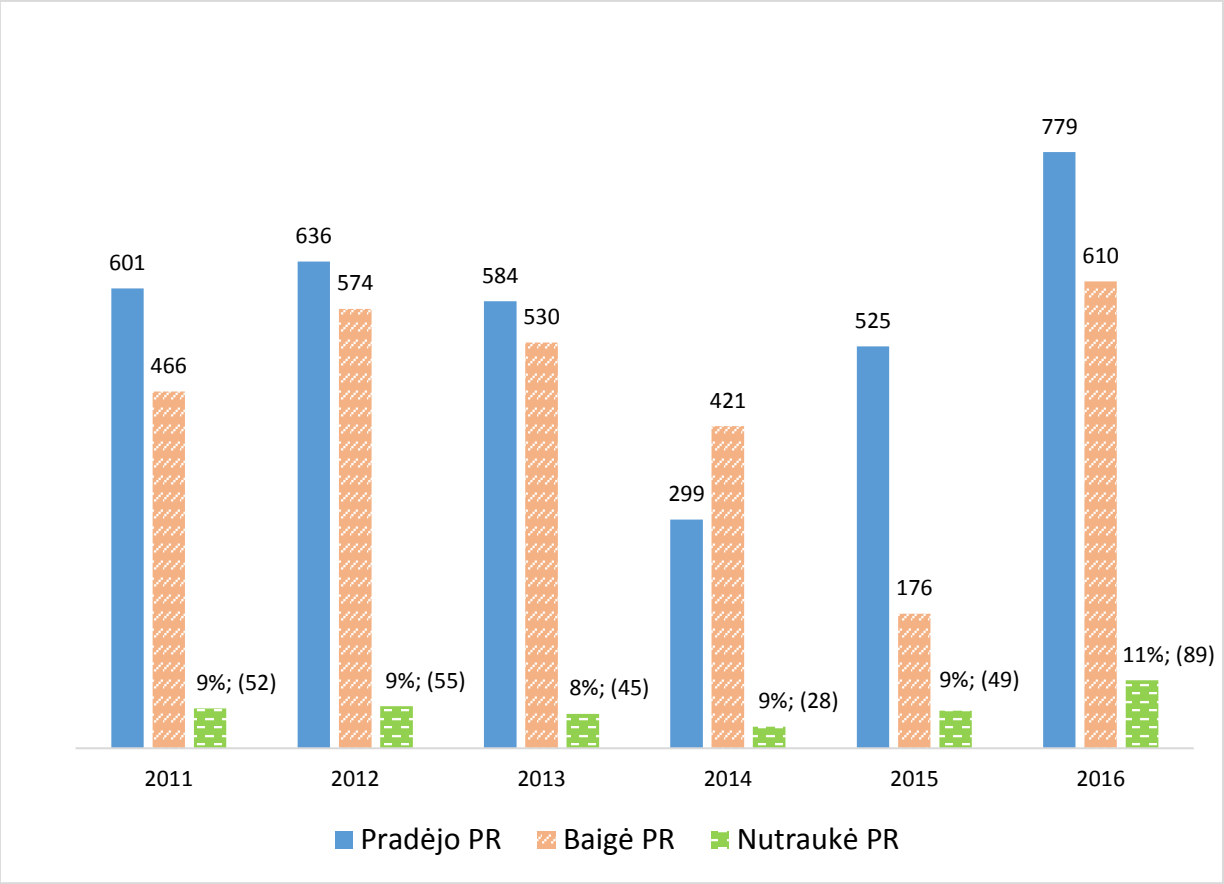

15 pav. Profesinės reabilitacijos programas pradėjusių, baigusių ar nutraukusių dalyvių skaičiaus pasiskirstymas 2011-2016 m. (*skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*).

Profesinės reabilitacijos programose dalyvaujančių asmenų pasiskirstymas pagal lytį

Profesinės reabilitacijos centrų dalyvių pasiskirstymas pagal lytį yra tolygus – beveik kiekvienais analizuojamais metais panašus vyrų ir moterų skaičius pradeda profesinę reabilitaciją (žr. 16 pav.). 2012 m. ir 2013 m. pastebimas nedidelis moterų skaičiaus padidėjimas profesinėje reabilitacijoje (4 proc. daugiau nei vyrų), tačiau vėlesniais metais pastebima atvirkštinė situacija, kai profesinę reabilitaciją pradėjo daugiau vyrų nei moterų. 2014 ir 2015 m. šis skirtumas sudarė vidutiniškai 2 proc., o 2016 m. – net 8 proc.

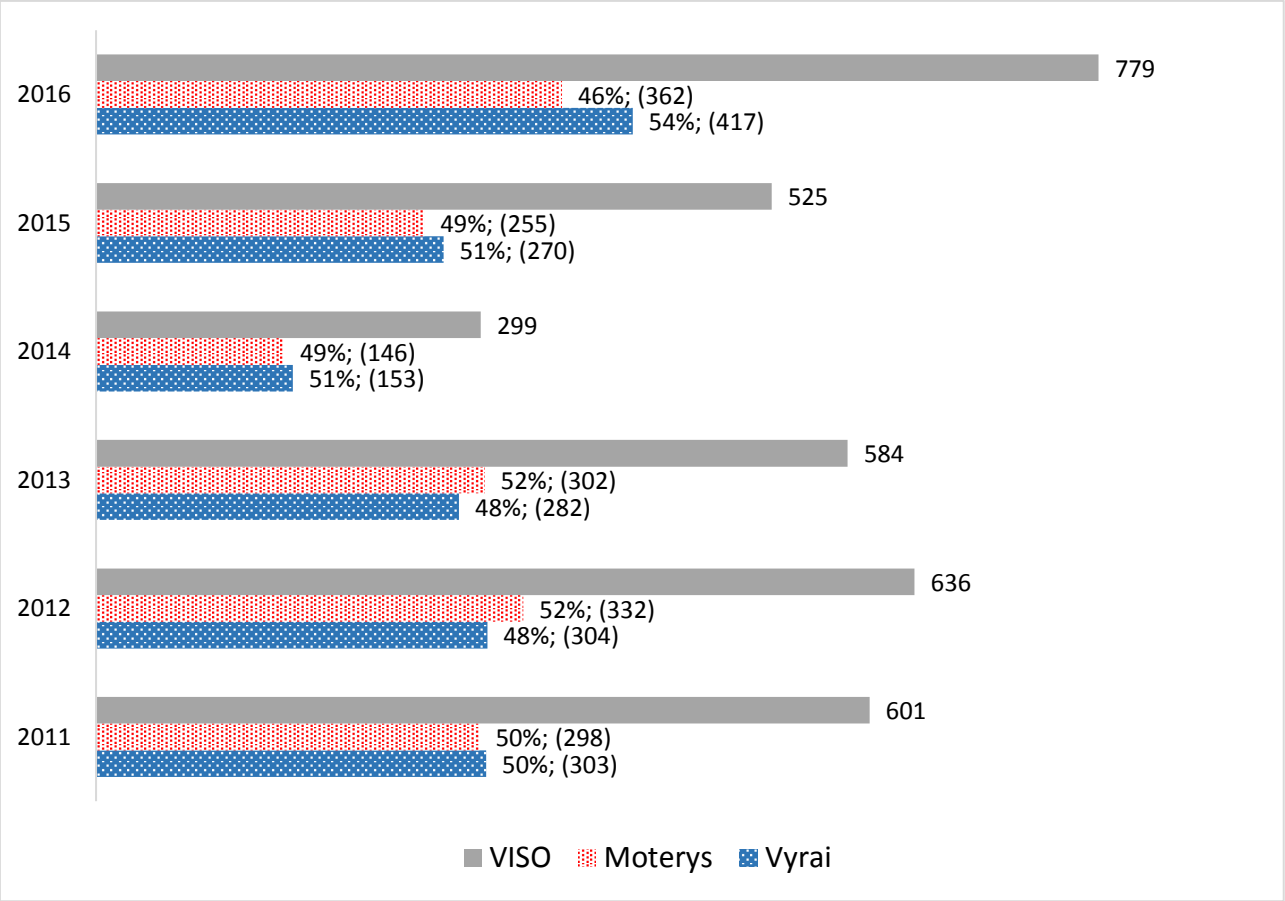

16 pav. Asmenų, pradėjusių profesinės reabilitacijos programas, pasiskirstymas pagal lytį 2011-2016 m. (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Profesinės reabilitacijos dalyvių pasiskirstymas pagal darbingumo lygį

Mažiausią profesinės reabilitacijos programas pradedančių asmenų dalį sudaro asmenys, kuriems nustatytas iki 25 proc. darbingumo lygis. Jų dalis tarp bendro profesinės reabilitacijos dalyvių skaičiaus 2011-2016 m. kito nuo 4 proc. iki 12 proc. ir tik vienais metais – 2014 m. – buvo aukštesnė nei dešimtadalis visų dalyvių (žr. 17 pav.). 2011-2012 m. didžiausią profesinės reabilitacijos dalyvių dalį sudarė asmenys, kuriems nustatytas 45-55 proc. darbingumo lygis. Nuo 2013 m. šių asmenų dalis nuosekliai mažėjo ir atitinkamai didėjo santykinė dalis darbingo amžiaus neįgaliųjų, kuriems nustatytas 30–40 proc. darbingumas arba vidutinis neįgalumo lygis. Lyginant 2011 m. ir 2016 m. neįgaliųjų, kuriems nustatytas 30–40 proc. darbingumas arba vidutinis neįgalumo lygis, skaičius išaugo nuo 233 iki 465, t. y. dvigubai. Tuo tarpu asmenų, kuriems nustatytas 45-55 proc. darbingumo lygis lyginant 2011 m. ir 2016 m. sumažėjo nuo 343 iki 242, tai sudaro 29,45 proc. sumažėjimą.

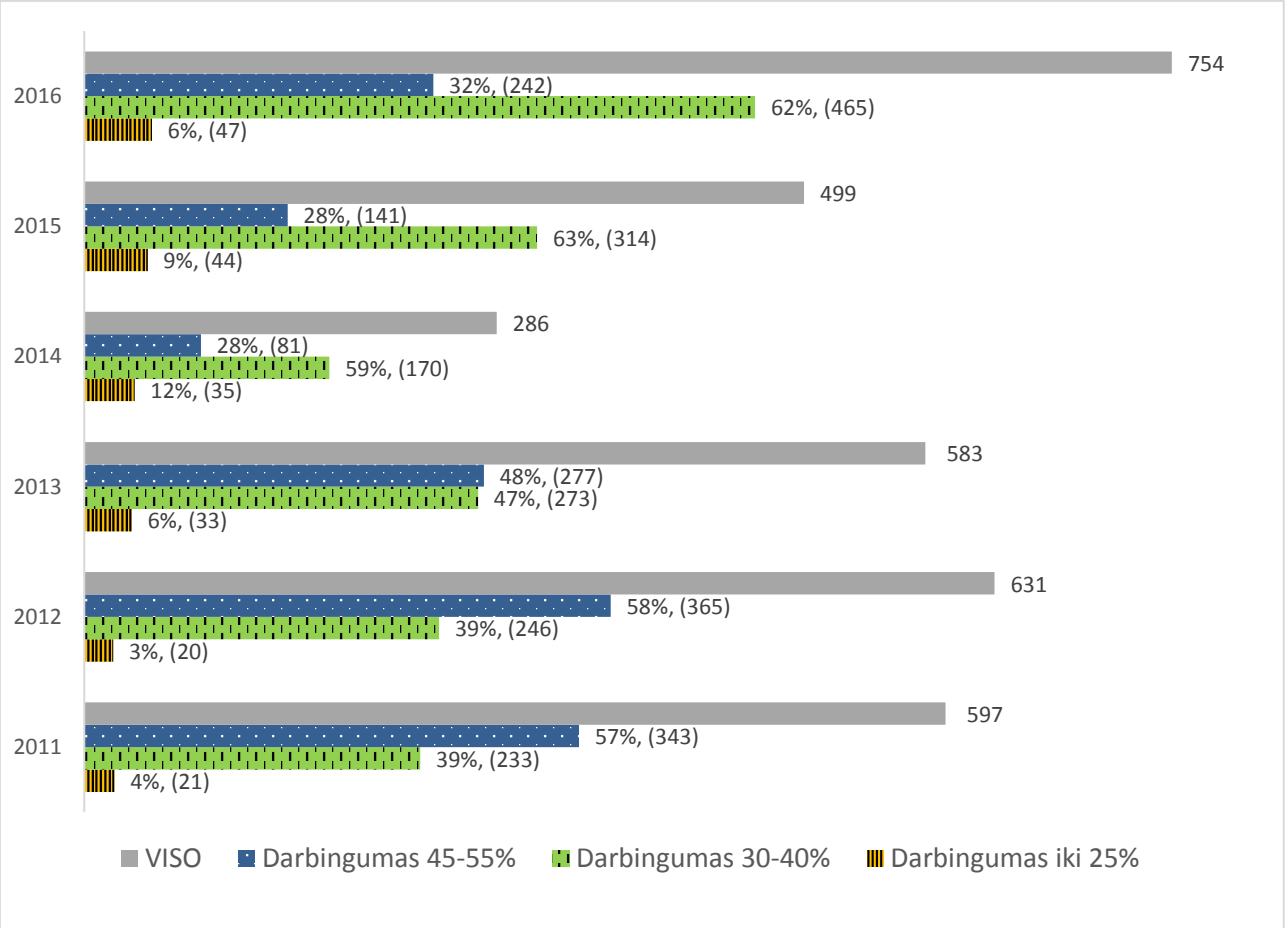

17 pav. Asmenų pradėjusių profesinę reabilitaciją pasiskirstymas pagal darbingumo lygio proc. 2011-2016 m. (*proc. ir skaičiais., sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)[4]

Profesinės reabilitacijos dalyvių pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Siekiant išanalizuoti profesinės reabilitacijos programos dalyvių pasiskirstymą pagal amžių, buvo išskirtos tokios amžiaus grupės: 18-29 m. (oficialiai LR tesiės aktų nustatyta tvarka pripažintas darbingo amžiaus jaunimas), 30-44 m. (didžiausia darbingo amžiaus grupė, kuri yra šeimos sukūrimo ir karjeros augimo etape), 45-54 m. (įsitvirtinusių gyvenime ir jau kažko pasiekusių karjeros srityje) ir 55 – iki senatvės pensijos amžiaus (grupė asmenų, kuriems lieka mažai metų iki senatvės pensijos ir kuriems yra sunkiausia surasti darbą). Didžiausia dalis profesinės reabilitacijos dalyvių yra 30-44 m. ir 45-54 m. amžiaus žmonės (žr. 18 pav.). Šių amžiaus grupių asmenys sudarė vidutiniškai apie 60 proc. visų profesinės reabilitacijos dalyvių kiekvienais analizuojamais metais (2013 m. – net 72 proc.). Vis dėlto, nuo 2013 m. šios amžiaus grupės asmenų santykinė dalis profesinės reabilitacijos programos dalyvių pagal amžių mažėjo ir 2016 m. sudarė 55 proc. visų dalyvių. Atitinkamai augo vyriausios amžiaus grupės – nuo 55 m. iki senatvės pensijos asmenų dalis – ji pakito nuo 12 proc. 2011 m. iki 26 proc. 2016 m. 18-29 m. amžiaus asmenų dalis tiriamu laikotarpiu svyruoja apie 20 proc., tik 2013 m. ji buvo gerokai mažesnė – vos 8 proc.

[4] LDB pateiktuose duomenyse dalies asmenų darbingumo lygis nebuvo nurodytas, todėl teko šiuos įrašus atmesti ir į analizę neįtraukti. Dėl to dalyvių skaičius „VISO“ mažesnis nei analizuojant dalyvių pasiskirstymą pagal kitus kriterijus.

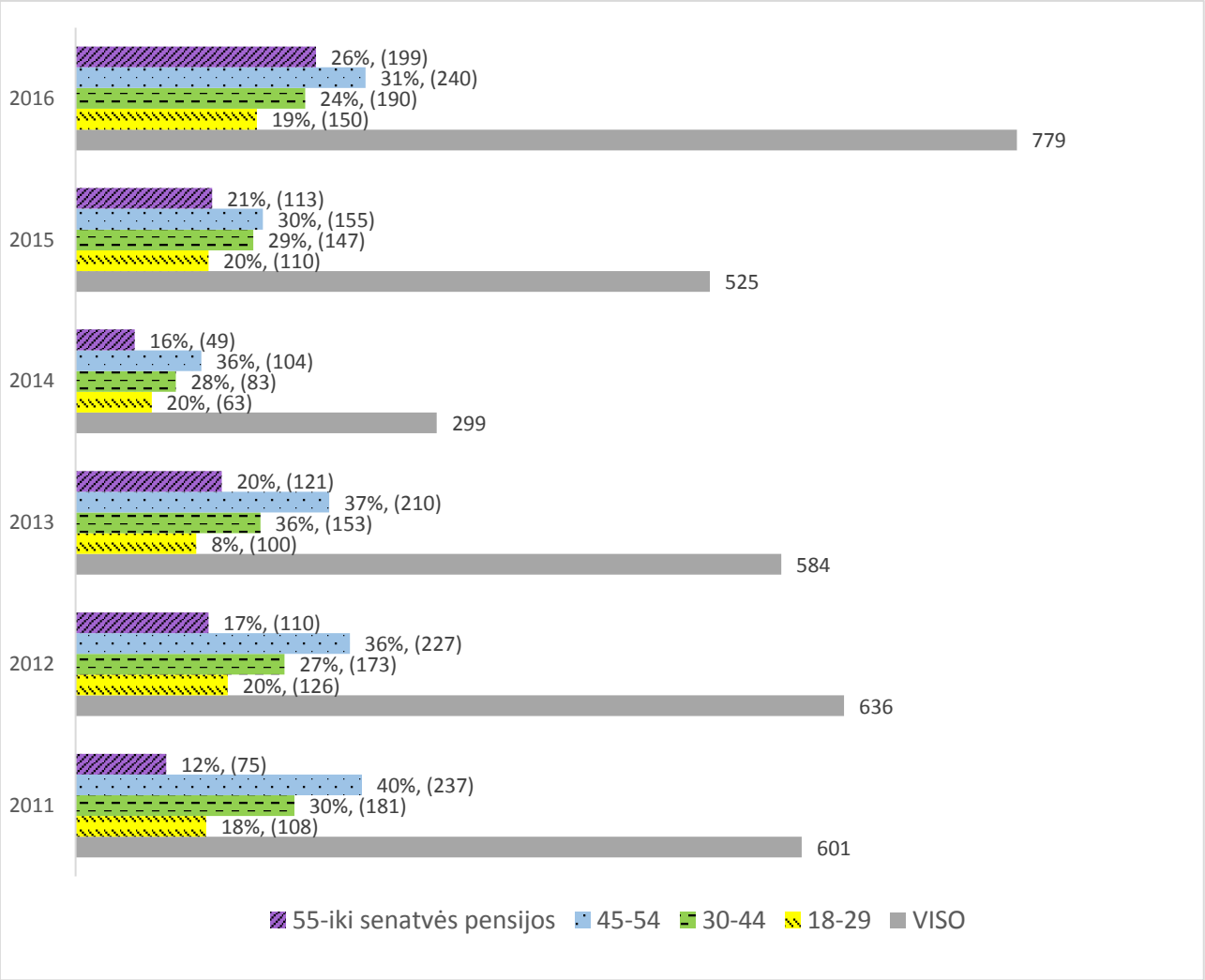

18 pav. Asmenų, dalyvavusių profesinės reabilitacijos programoje, pasiskirstymas pagal amžiaus grupes – asmenys pradėję profesinę reabilitaciją 2011-2016 m. (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

3.2. Asmenys, nutraukę profesinės reabilitacijos programą

2011-2016 m. profesinę reabilitaciją nutraukė 9,29 proc. (318 asmenų) nuo visų 2011-2016 m. pradėjusių profesinę reabilitaciją asmenų (žr. 19 pav.). Iš kiekvienais metais pradėjusių profesinę reabilitaciją vidutiniškai ją nutraukia apie 9 proc. asmenų. Didžiausi reabilitacijos programos nutraukimo rodikliai fiksuoti 2012 m. ir 2016 m., 2012 m. iš 636 profesinę reabilitaciją pradėjusių asmenų ją nutraukė 55 asmenys, o 2016 m. iš 779 – 89 asmenys. Tai sudaro 9,29 proc. nuo bendro pradėjusiųjų skaičiaus (3424 asmenys 2011-2016 m. pradėjo profesinės reabilitacijos programą). Mažiausias profesinės reabilitacijos nutraukimo rodiklis buvo 2013 m. – profesinę reabilitaciją nutraukė 45 asmenys, tai sudaro 8 proc. nuo ją pradėjusių asmenų 2013 m. (584 asm.).

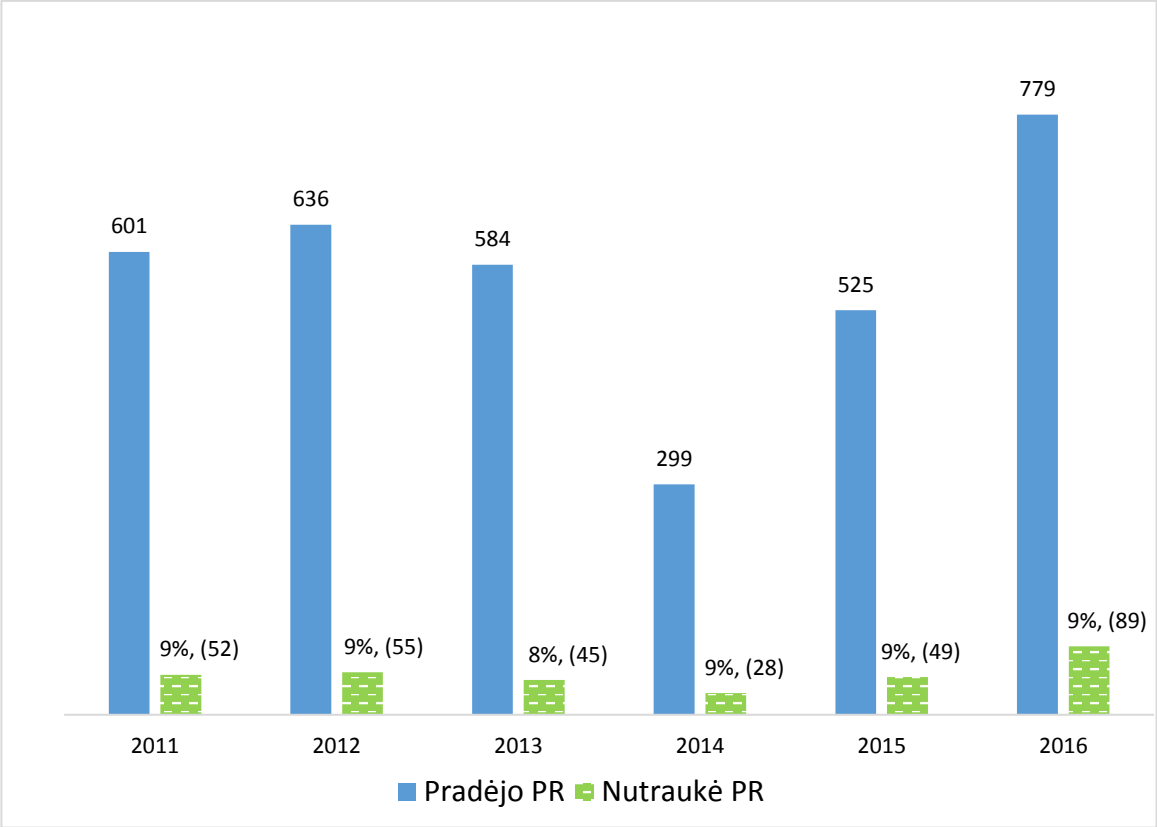

19 pav. Profesinę reabilitaciją nutraukę asmenys 2011-2016 m. tarp pradėjusių profesinę reabilitaciją (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Pastebimi nedideli profesinės reabilitacijos programos nutraukimo rodiklių skirtumai lyginant nutraukusiųjų asmenų pasiskirstymą pagal lytį – vyrai profesinės reabilitacijos programas nutraukia dažniau nei moterys (žr. 20 pav.). Iš 2011 m. profesinę reabilitaciją pradėjusių 303 vyrų programą nutraukė 32 asmenys, tai sudaro 11 proc. nuo visų pradėjusių vyrų 2011 m., tuo tarpu iš 298 tais pačiais metais profesinę reabilitaciją pradėjusių moterų ją nutraukė 7 proc. (20 asm.) Ši tendencija matoma beveik kiekvienais analizuojamais metais, išskyrus 2013 m. ir 2016 m.. 2013 m. pastebimas mažiausias nutraukusiųjų profesinės reabilitacijos programą skaičius ir vyrai nutraukę profesinę reabilitaciją sudaro tik 4 proc., o moterys 7 proc. nuo tais metais reabilitaciją pradėjusių vyrų ir moterų.

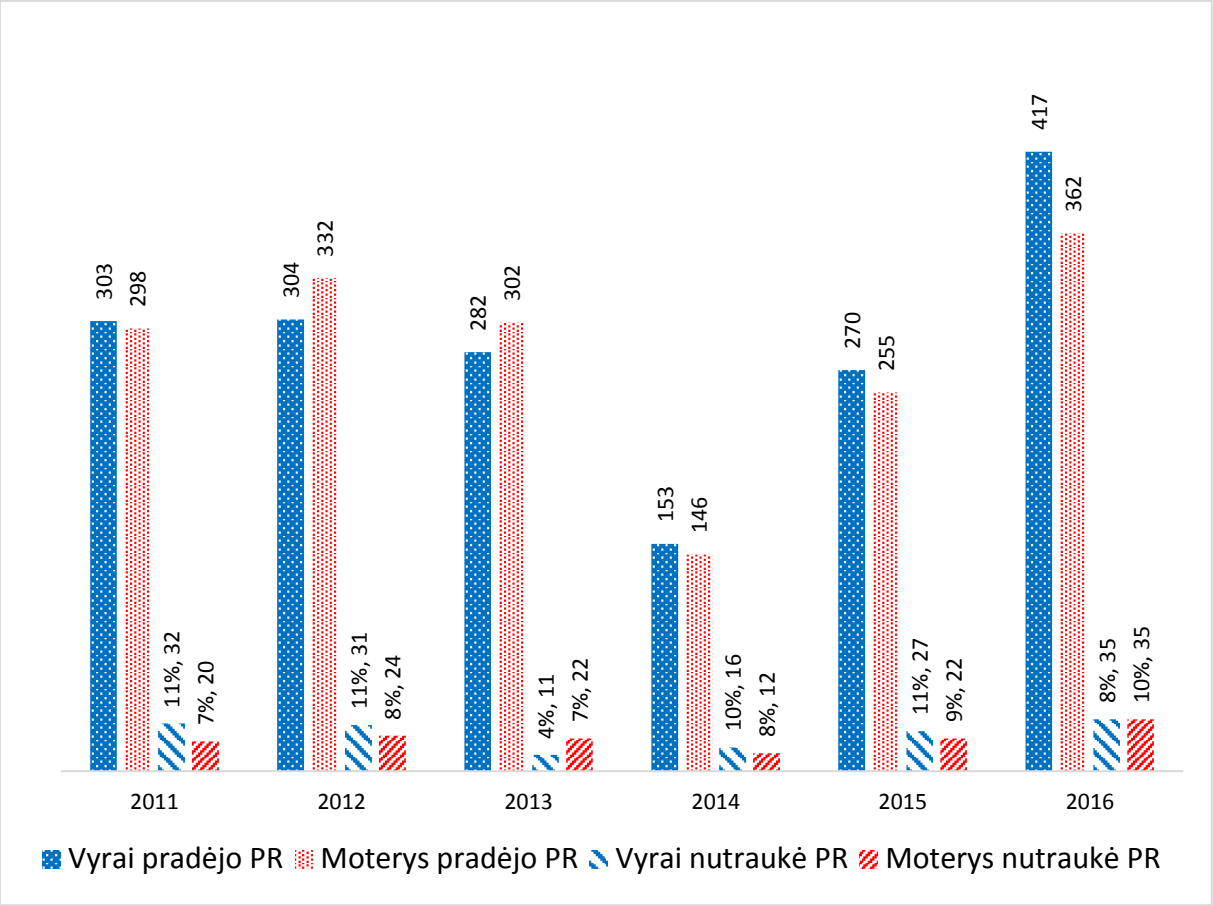

20 pav. Profesinę reabilitaciją nutraukę asmenys pagal lytį 2011-2016 m. lyginant su pradėjusių profesinę reabilitaciją asmenų skaičiumi (*proc. ir skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Asmenų, kuriems nustatytas iki 25 proc. darbingumo lygis profesinėje reabilitacijoje bendrame dalyvių skaičiuje dalis yra pati mažiausia (žr. 21 pav.). Vis dėlto, jie taip pat yra ta asmenų grupė, kuri dažniausiai nutraukia reabilitacijos programą. Pavyzdžiui, 2013 m. iš 33 šio darbingumo lygio asmenų, pradėjusių profesinę reabilitaciją, ją nutraukė 6 asmenys – net 18 proc. Kitais metais nutraukimo rodiklis buvo mažesnis, tačiau beveik visais atvejais buvo didesnis nei 10 proc. (išskyrus 2016 m.). Darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 proc. darbingumo lygis, profesinę reabilitaciją nutraukia rečiausiai – vidutiniškai 7,5 proc. šios darbingumo grupės neįgaliųjų nebaigia programos.

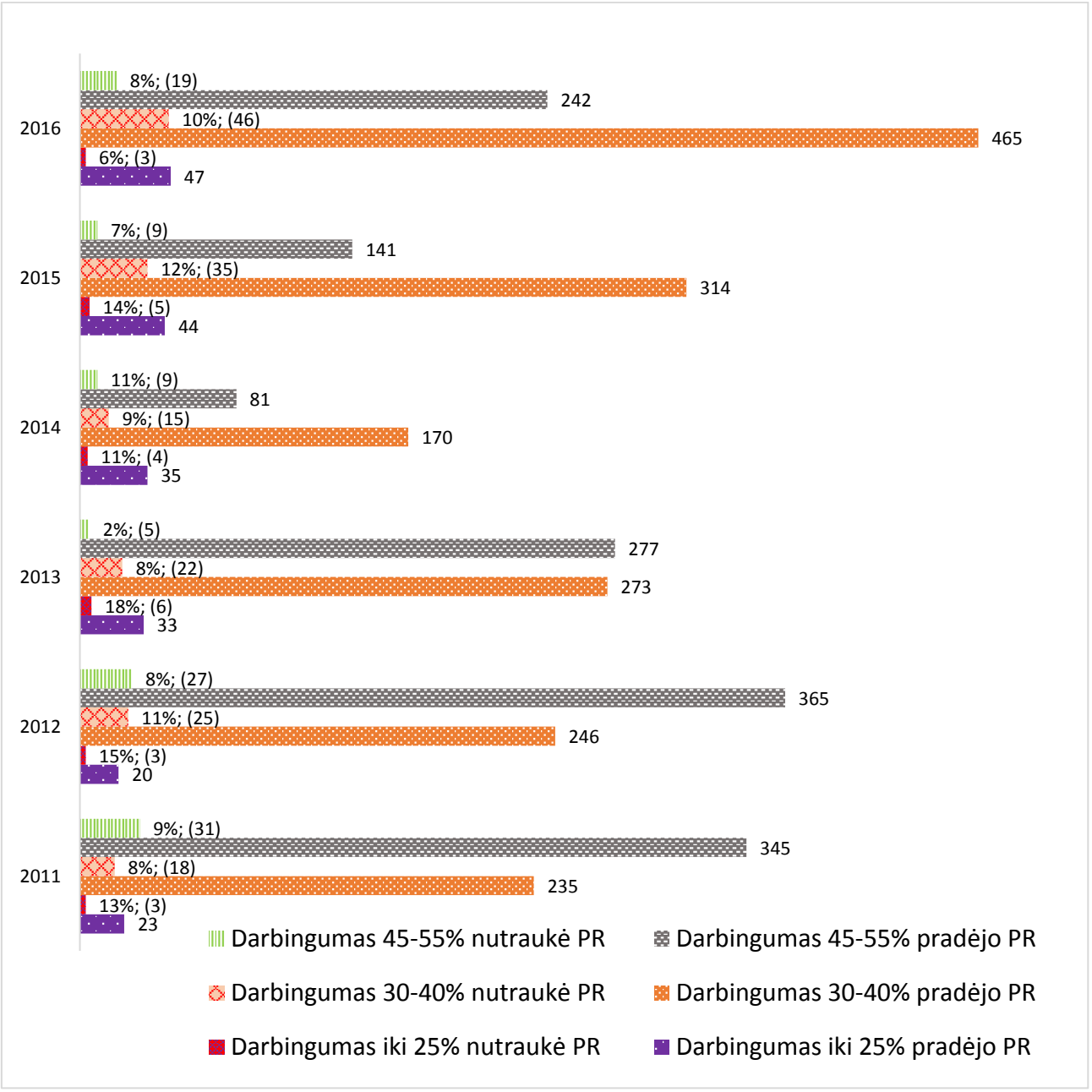

21 pav. Profesinę reabilitaciją nutraukę asmenys pagal darbingumo lygį 2011-2016 m. lyginant su pradėjusių profesinę reabilitaciją asmenų skaičiumi (*proc. ir skaičiais., sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

3.3. Asmenų, baigusių profesinės reabilitacijos programą, įdarbinimo rezultatai ir jų analizė

Bendri įdarbinimo rezultatai po profesinės reabilitacijos baigimo

Asmenų, baigusių profesinės reabilitacijos programas įdarbinimo rodikliai buvo analizuojami pagal LDB ir profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančių įstaigas pateiktus duomenis. Reikia atkreipti dėmesį, kad ne visos įstaigos patikslino savo duomenis, todėl 2011-2015 m. rezultatuose galima paklaida. LDB tik nuo 2016 m. turimoje duomenų bazėje pradėjo kaupti duomenis apie įsidarbinusius per 1 mėn. (28 d.), 12 mėn. po profesinės reabilitacijos programos

baigimo ir ilgiau nei 1 m. išsilaikiusius darbo rinkoje. Iki 2016 m. LDB kaupė ir skaičiavo duomenis tik apie įsidarbinusius per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos programos baigimo.

Analizuojant profesinę reabilitaciją baigusių asmenų įsidarbinimą 2011-2016 m., galima teigti, kad įsidarbinimo rodiklis per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo augo nuo 47 proc. (219 asm.) 2011 m. iki 68 proc. (414 asm.) 2016 m. (žr. 22 pav.). 2016 m. baigusių profesinę reabilitaciją įsidarbinimas per 1 mėn. laikotarpį išaugo iki 48 proc. (292 asm.) lyginant su 2011 m. kai šis procentas sudarė 19 proc. (90 asm.), tai sudaro daugiau nei 50 proc. augimą, tačiau šis augimas gali būti netikslus dėl duomenų kaupimo skirtumo lyginant 2011 m. ir 2016 m. duomenis. Matome, kad 2013-2014 m. pastebimas didžiausias įdarbinimo rodiklis per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo, 2014 m. jis siekė 85 proc. (357 asm.), tačiau lyginant su 2015 m. pastebimas jau ženklus nuosmukis iki 45 proc. (157 asm.). Šiam įdarbinimo rodiklio sumažėjimui turėjo įtakos mažesnis pradėjusių profesinės reabilitacijos programas asmenų skaičius ir šios programas finansavimo sumažėjimas. 2014 m. profesinės reabilitacijos programa buvo įgyvendinama tik LR Valstybės biudžeto lėšomis, o naują Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir LR Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą projektą „Pagalba neįgaliesiems“ LDB pradėjo įgyvendinti tik 2015 m. kovo mėn.

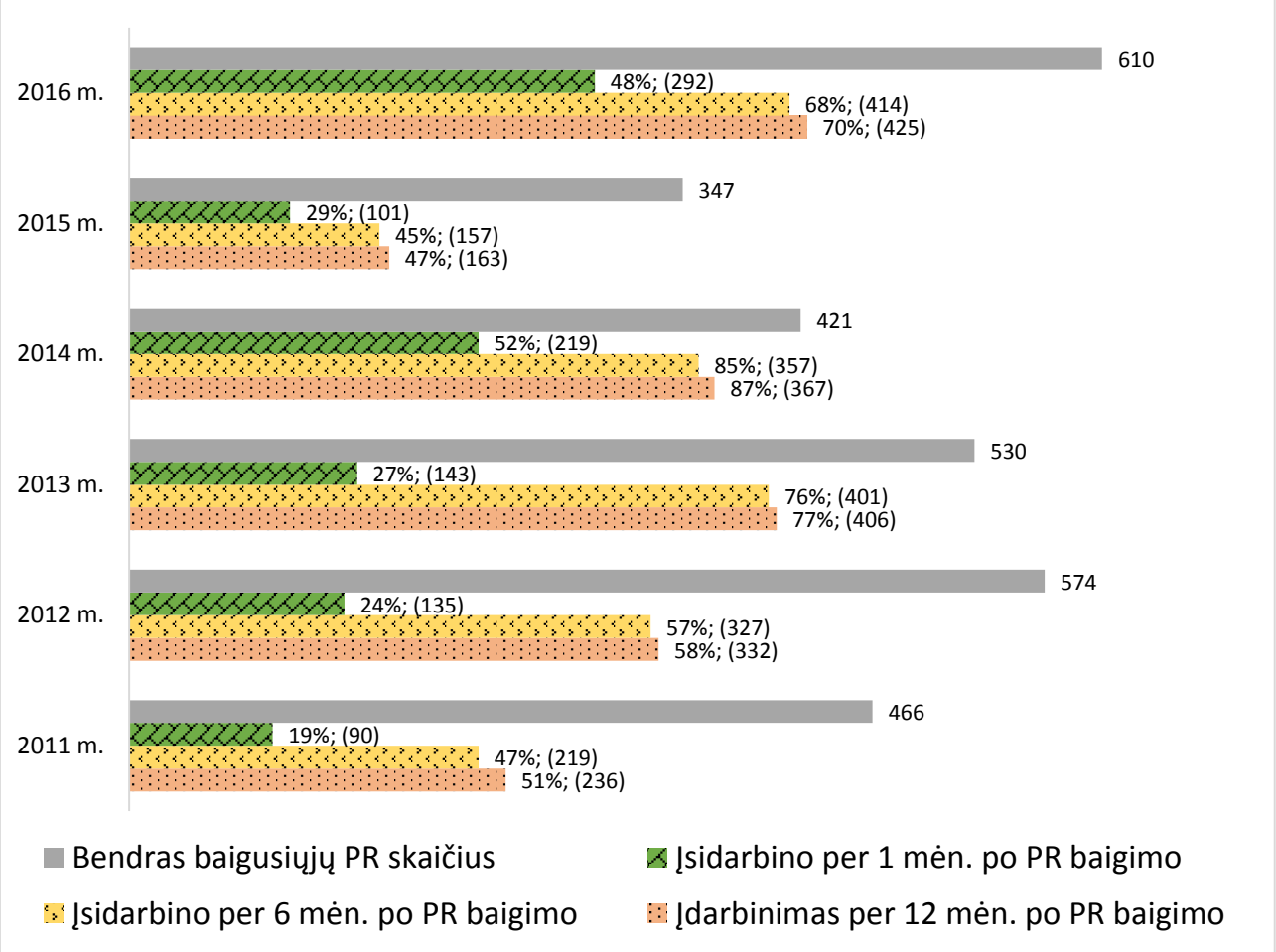

22 pav. Įsidarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.), 6 mėn. ir 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*)

Įsidarbinimas per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo

Analizuojant profesinės reabilitacijos centrų neįgaliųjų įdarbinimo rodiklius per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo matomas bendras visų centrų įdarbinimo rodiklio augimas nuo 19 proc. (90 asm.) 2011 m. iki 48 proc. (292 asm.) 2016 m. (žr. 23 pav.)

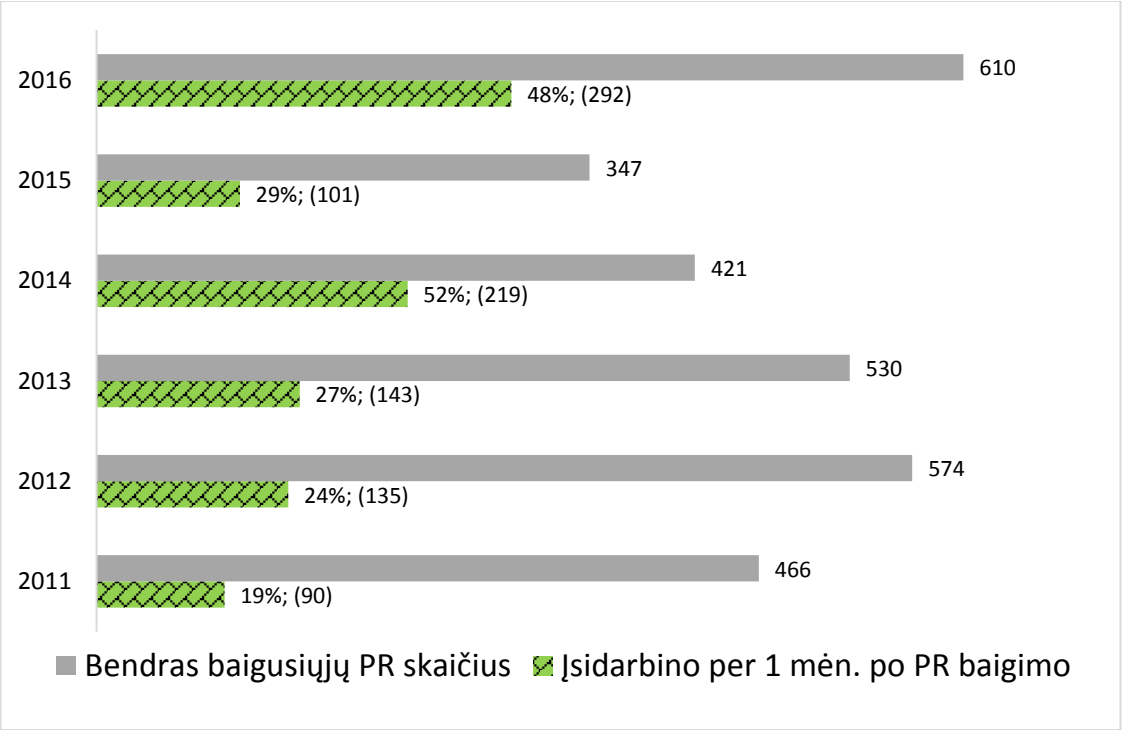

*PR – profesinė reabilitacija

23 pav. Įsidarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją skaičiumi (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*)

Analizuojant neįgalių asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinimo rodiklius pagal profesinės reabilitacijos centrus buvo išskirti didesni profesinės reabilitacijos centrai, kurių profesinės reabilitacijos programose dalyvauja daugiau neįgaliųjų asmenų skaičius ir mažesni profesinės reabilitacijos centrai. Didesniems profesinės reabilitacijos centrams priskirti 6 centrai: VRC, „Vilties žiedas“, ŠDRMC, „Profesijų spektras“, VŽDRMC ir PRL. Mažesnių profesinės reabilitacijos centrų grupei priskirti 8 centrai: VŽDRMC Druskininkų fil., PDRMC, „Rastis“, RTVMC, URPMC, KPMRC, kuris 2016 m. pakeitė pavadinimą į Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centrą (toliau – KPMRC/KEGPMC), TNUC, TNRC.

Nagrinėjant profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatus pačių centrų atskirai, galima teigti, kad visų profesinės reabilitacijos centrų neįgalių asmenų baigusių profesinę reabilitaciją įsidarbinimo rodikliai per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo 2016 m. buvo aukštesni palyginus su 2011 m., tačiau šis pasiskirstymas yra netolygus kiekvienais metais, nes svyruoja pradėjusiųjų ir baigusiųjų profesinę reabilitaciją asmenų skaičius. Daugelio profesinės reabilitacijos centrų 2014 m. ir 2016 m. įdarbinimo rodikliai per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo viršijo 60 proc., kai tuo tarpu 2011-2013 m. vyravo apie 30 proc. profesinę reabilitaciją baigusiųjų įdarbinimo rodiklis konkrečiame centre. Didžiausias įdarbinimo rodiklis per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo matomas 2014 m., kai pvz. net 5 didesnių įstaigų įdarbinimo rodiklis nuo įstaigoje baigusių asmenų sudarė vidutiniškai virš 60 proc. Kiekvienos įstaigos įdarbinimas buvo

lyginamas su tais metais toje įstaigoje baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiumi (žr. 24 pav. ir Priedo 1 pav., 2 pav., 3 pav., 4 pav., 5 pav., 6 pav.).

Analizuojant neįgalių asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinimo rodiklius pagal profesinės reabilitacijos centrus reiktų atkreipti dėmesį, kad profesinės reabilitacijos centruose profesinę reabilitaciją baigia skirtingas skaičius asmenų: nuo kelių asmenų per metus iki šimto asmenų kasmet. Todėl dažnai profesinę reabilitaciją baigusių neįgaliųjų mažuose centruose įsidarbinimo rodikliai viršija didžiųjų profesinės reabilitacijos centrų neįgaliųjų įsidarbinimo rodiklius (žr. 24 pav. ir 25 pav.).

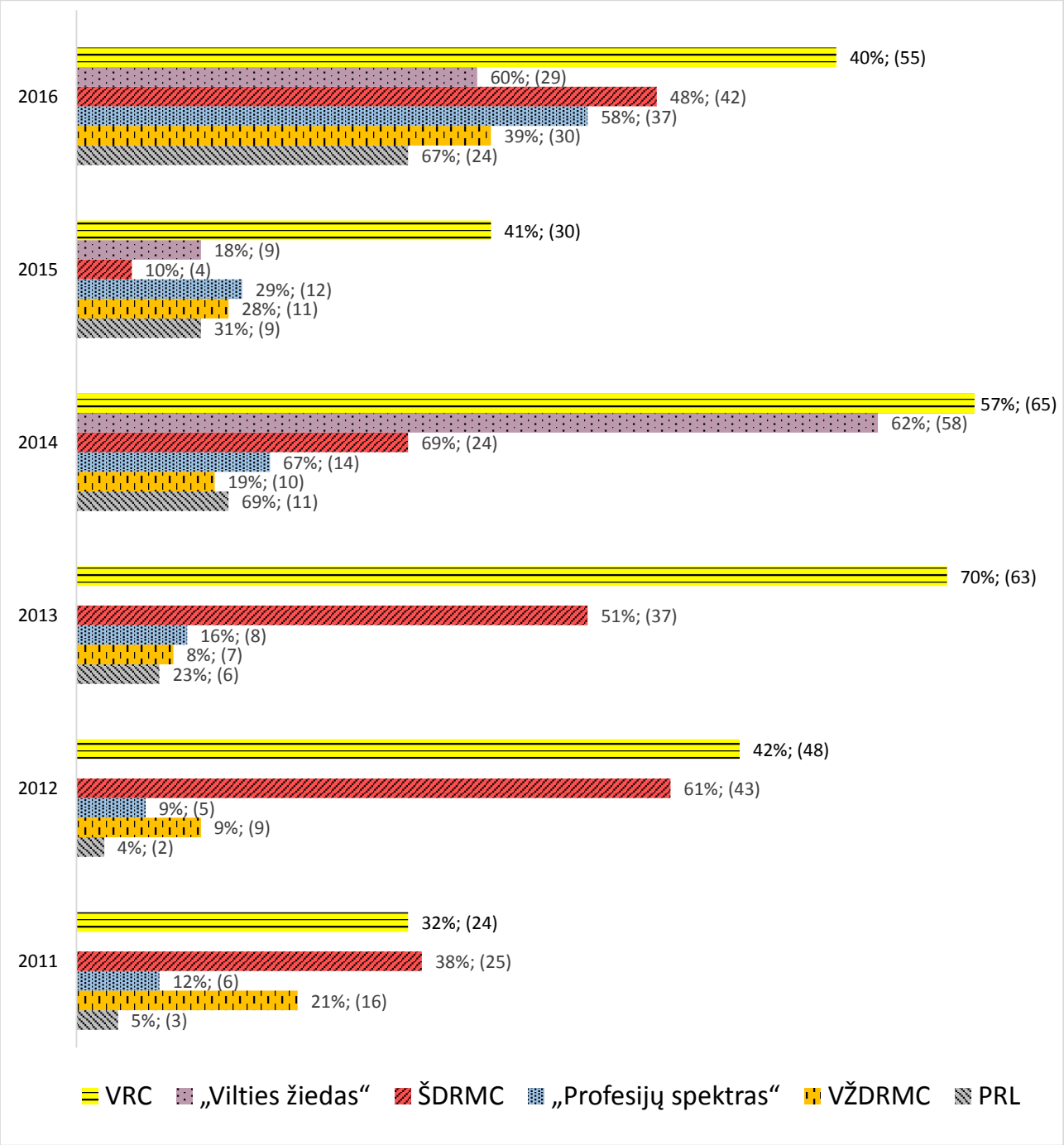

24 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*).

Skirtingų centrų įdarbinimo rodikliai per 1 mėn. laikotarpį išaugo skirtingai. Mažuose centruose kiekvienas profesinės reabilitacijos dalyvis buvo ypatingai svarbus: TNRC, TNUC, URPMC profesinės reabilitacijos centruose buvo metų, kai iš kelių asmenų baigusių profesinę reabilitaciją nei vienas nebuvo įdarbintas per 1 mėn. laikotarpį ir tokiu atveju įdarbinimo rodiklis buvo 0 proc. Svarbu pažymėti, kad TNRC 2014 m. lapkričio mėn. nutraukė savo veiklą. Lyginant mažų profesinės reabilitacijos įstaigų vidinius įdarbinimo rodiklius, matoma, kad per 1 mėn. įdarbinimo rodiklis lyginant 2011 m. ir 2016 m. auga, bet kaip ir buvo minėta anksčiau, tai priklauso ir nuo netolygaus profesinės reabilitacijos dalyvių pasiskirstymo. Kiekvienos įstaigos įdarbinimas buvo lyginamas su tais metais toje įstaigoje baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiumi (žr. 25 pav. ir Priedo 7 pav., 8 pav., 9 pav., 10 pav., 11 pav., 12 pav., 13 pav., 14 pav.).

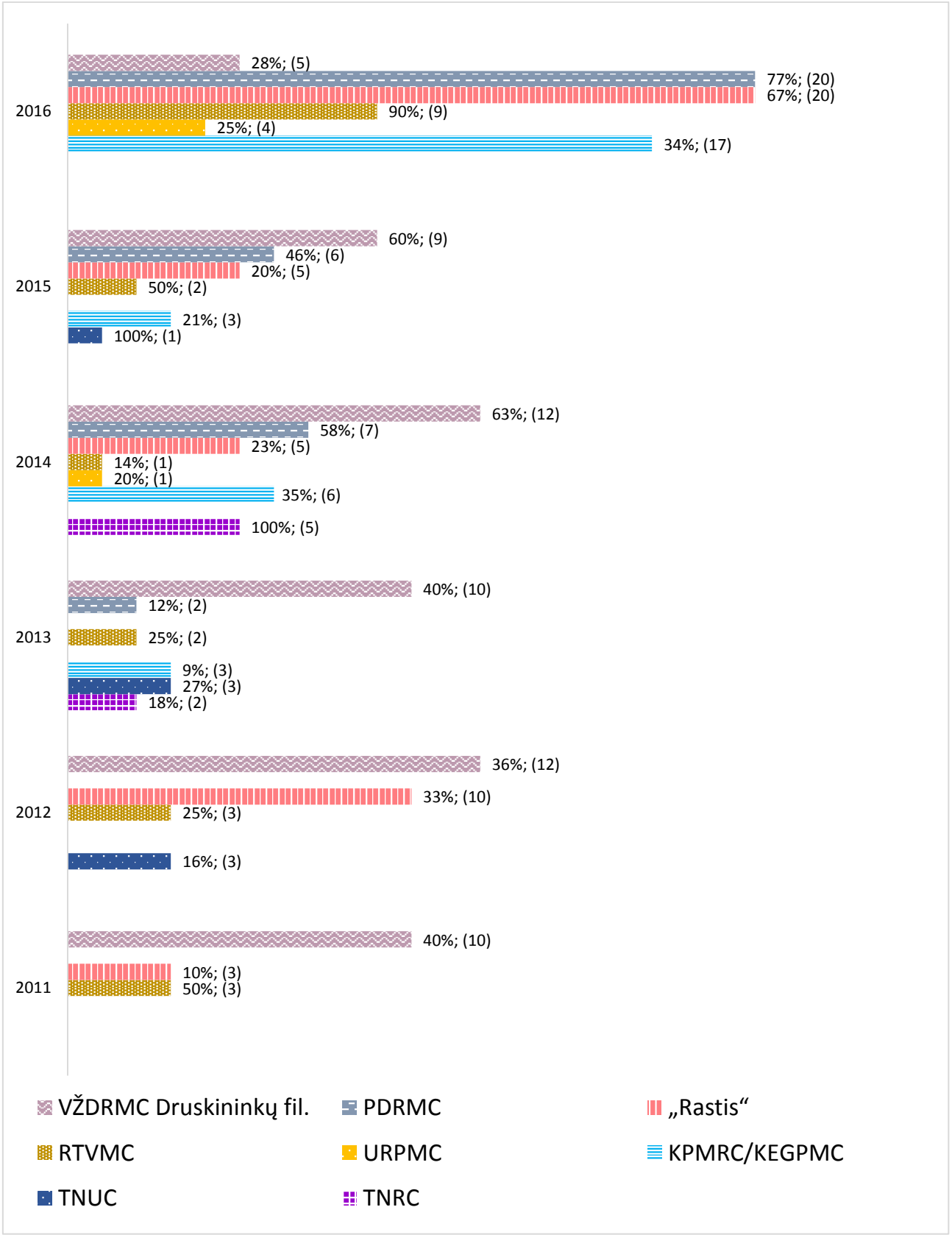

25 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*).

26 ir 27 paveiksle lyginama, kokia dalis nuo bendro visų įstaigų įsidarbinusių asmenų skaičiaus per 1 mėn. įsidarbino po kiekvieno profesinės reabilitacijos centro profesinės reabilitacijos programų baigimo. Iš didesnių profesinės reabilitacijos centrų grupės galima išskirti centrus, kurie įdarbina daugiausiai, vidutiniškai apie 30 proc. neįgaliųjų nuo visų įdarbintų per 1 mėn. asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo kasmet įdarbina VRC, šiek tiek mažiau „Vilties žiedas“, ŠDRMC ir VŽDRMC (žr. 26 pav.).

2011 m. didžiausia dalis neįgaliųjų įsidarbino po ŠDRMC profesinės reabilitacijos baigimo – 28 proc. (25 asm.). 2012 m. – VRC profesinės reabilitacijos programas baigę asmenys – 36 proc. (48 asm.). 2013-2016 m. daugiausiai įsidarbino po VRC profesinės reabilitacijos: 2013 m. – 44 proc. (63 asm.), 2014 m. – 30 proc. (65 asm.), 2015 – 30 proc. (30 asm.), 2016 m. – 19 proc. (55 asm.). Kadangi profesinę reabilitaciją baigusių neįgaliųjų skaičius, palyginus 2015 m. ir 2016 m., ženkliai išaugo, net 58 proc., tai ir įdarbintų asmenų skaičius padidėjo beveik du kartus (žr. 26 pav.)

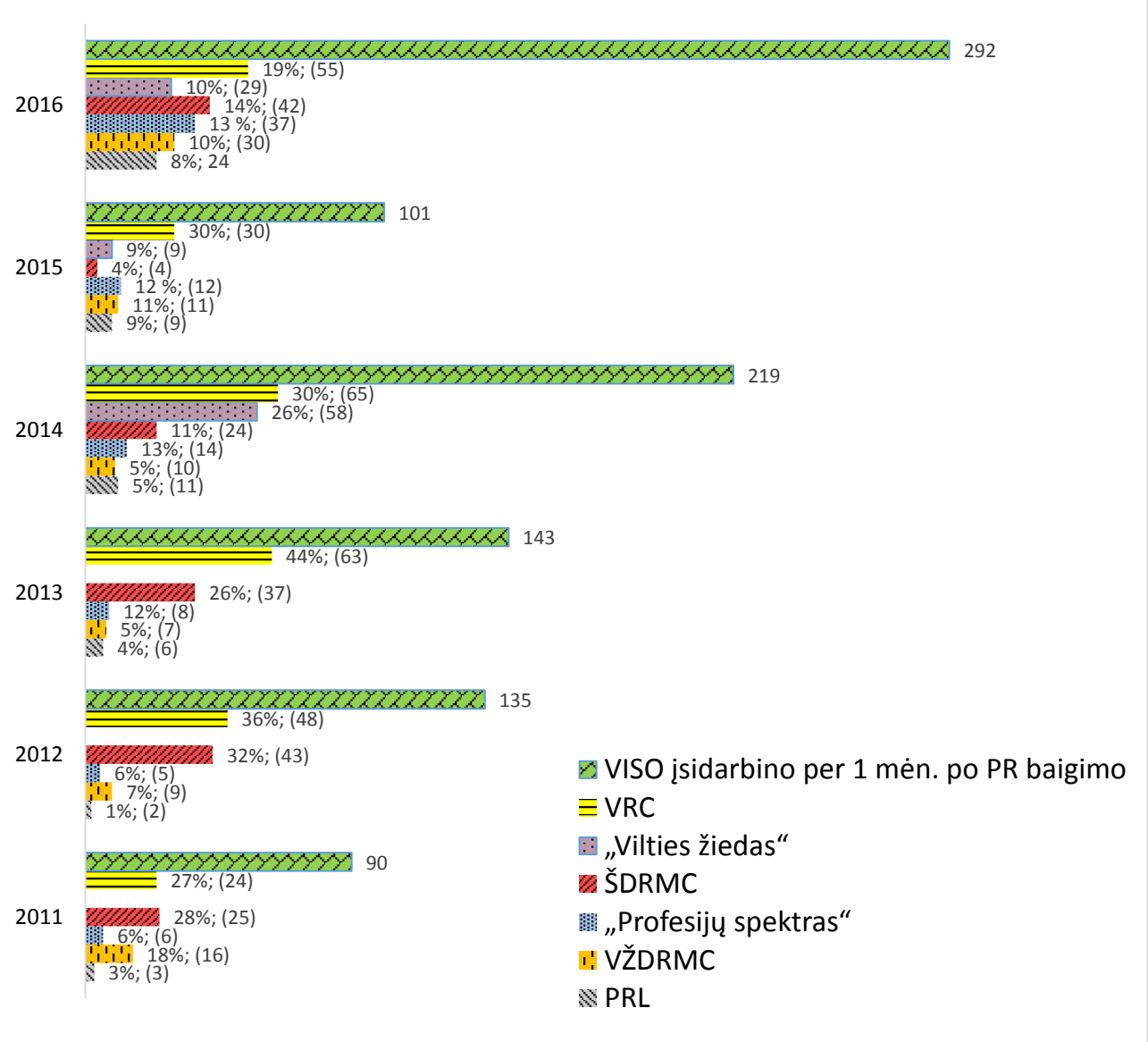

*PR – profesinė reabilitacija

26 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 1 mėn. (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*)

Tarp mažesnių profesinės reabilitacijos centrų didžiausią dalį neįgaliųjų kasmet įdarbino VŽDRMC Druskininkų fil., tačiau 2016 m. jų įdarbinimo rodiklis yra mažesnis už kitų centrų. Palyginus VŽDRMC Druskininkų fil. 2011 m. įdarbinimo rodiklį per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo su bendru įdarbintų per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos skaičiumi, kuris buvo 11 proc. (10 asm.) su 2016 m., kai tas pats rodiklis sudaro tik 2 proc. (5 asm.) matomas ženklus sumažėjimas, bet 2011 m. duomenyse galima paklaida dėl minėtų priežasčių susijusių su LDB duomenų baze. Lyginant visų nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rodiklį per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo, matome, kad lyginant 2011 m. ir 2016 m. visų centrų įdarbinimo rodikliai išaugo, bet tai priklauso ir nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus padidėjimo (žr. 27 pav.). „Profesijų spektro“ Marijampolės filialas 2011-2013 m. ir 2016 m. profesinės reabilitacijos dalyvių neturėjo, o 2014 m. profesinę reabilitaciją pradėjęs asmuo, ją baigė 2015 m., bet neįsidarbino, todėl šio profesinės reabilitacijos centro duomenys 27 pav. ir kituose pav., susijusiuose su įdarbinimo rezultatais nepateikiami.

Taigi, esant nepastoviam profesinės reabilitacijos dalyvių skaičiui profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rodikliai taip pat kasmet svyruoja.

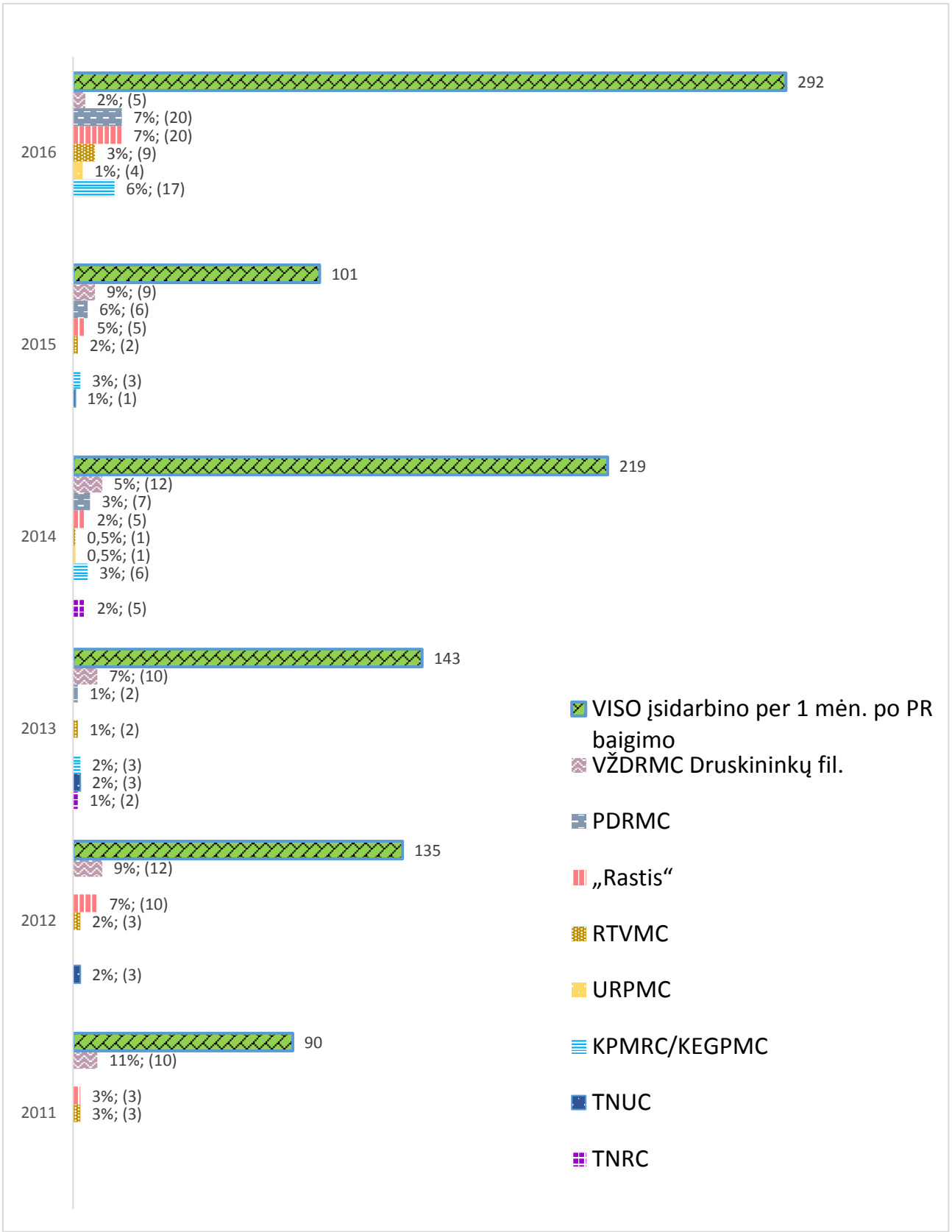

*PR – profesinė reabilitacija

27 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 1 mėn. (28 d.) po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per mėnesį (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis*)

Įsidarbinimas per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo

Augant profesinės reabilitacijos dalyvių skaičiui, taip pat didėjo ir per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių neįgaliųjų skaičius, tačiau įsidarbinusių procentinė dalis nuo baigusių profesinę reabilitaciją didėjo netolygiai: 2011 m. per 6 mėn. įsidarbino 47 proc. (219 asm.), 2012 m. – 57 proc. (327 asm.), 2013 m. – 76 proc. (401 asm.), 2014 m. – 85 proc., o 2015 m. šis procentas smuko iki 45 proc. (157 asm.). Tam įtakos turėjo 2015 m. sumažėjęs profesinės reabilitacijos dalyvių skaičius dėl sumažėjusio profesinės reabilitacijos programos finansavimo iš ES lėšų. 2016 m. vėl matomas įsidarbinusių per 6 mėn. padidėjimas iki 68 proc. (414 asm.) (žr. 28 pav.).

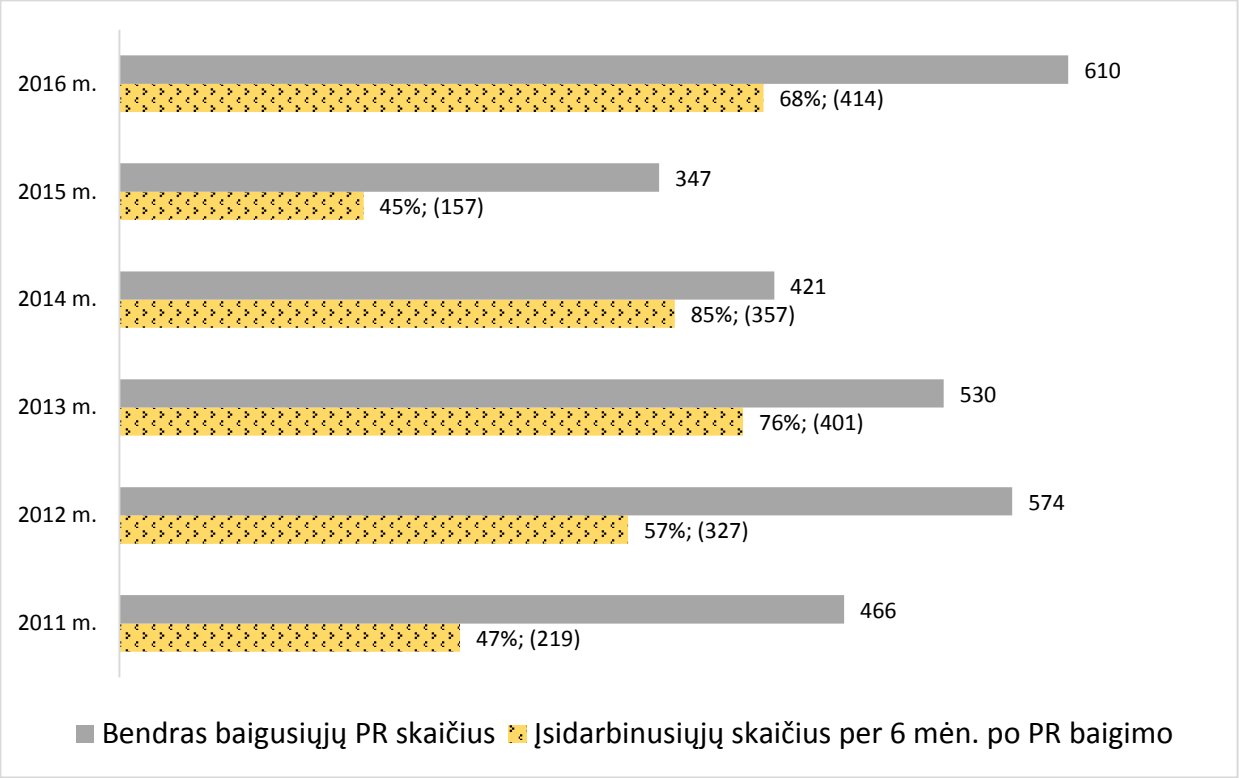

*PR – profesinė reabilitacija

28 pav. Įsidarbinusiųjų skaičiaus per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo pasiskirstymas lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)

Analizuojant asmenų, įsidarbinusių per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo, pasiskirstymą pagal lytį, 2011 m. ir 2012 m. šis pasiskirstymas yra tolygus: 2011 m. vienodas skaičius vyrų ir moterų, po 50 proc. atitinkamai. 2013-2014 m. matomas didesnis vyrų aktyvumas darbo rinkoje, iš baigusių profesinę reabilitaciją 2013 m. jie 4 proc. daugiau įsidarbina nei moterys, o 2014 m. net 8 proc. 2015-2016 m. šis skirtumas grįžta į 2011-2012 m. lygį, 2015 m. vienodas vyrų ir moterų skaičius įsidarbina per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo, o 2016 m. vyrai sudaro 2 proc. daugiau nei įsidarbinusios moterys (žr. 29 pav.).

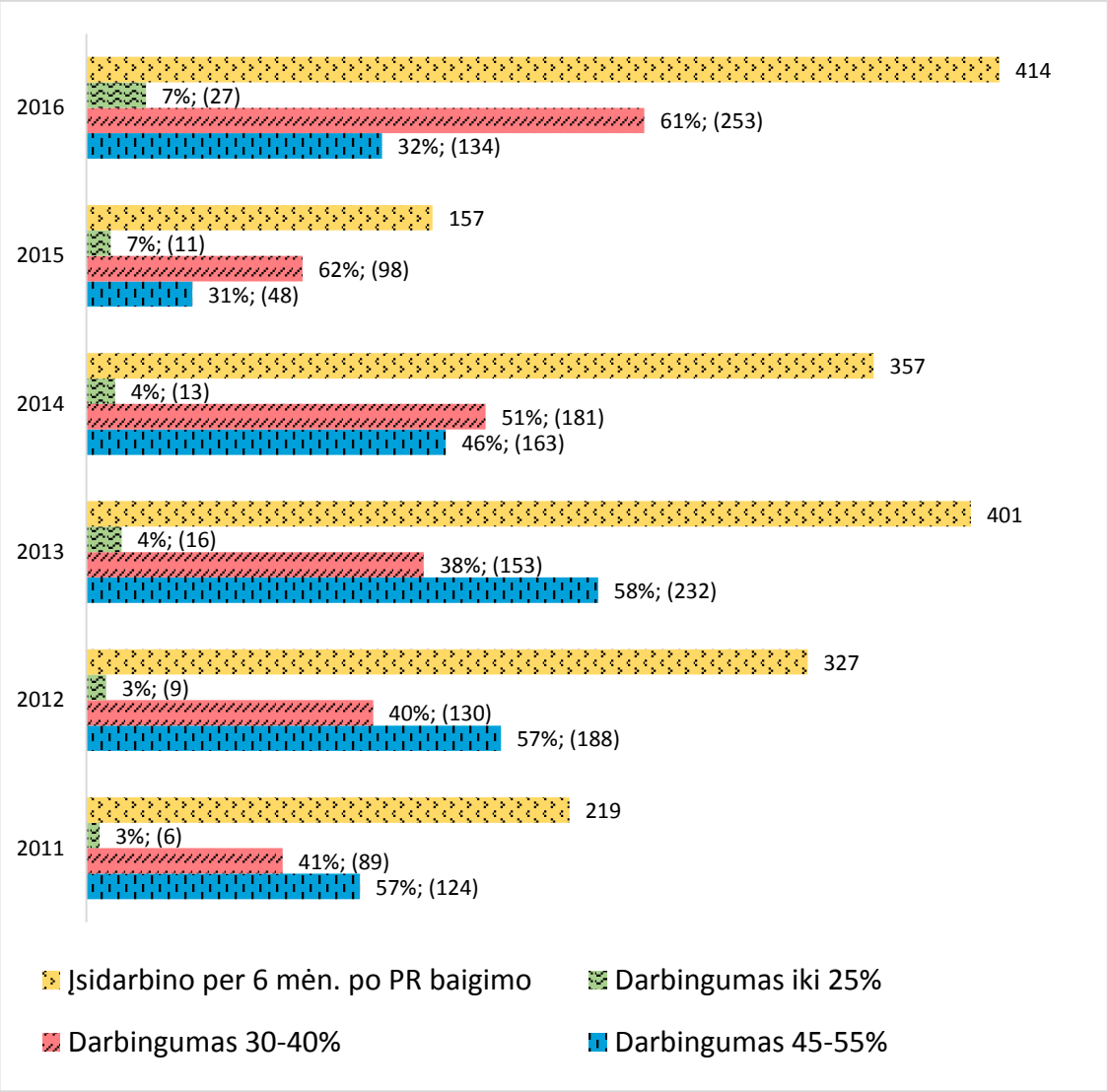

*PR – profesinė reabilitacija

29 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal lytį (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)**)**

Lyginant įsidarbinusiųjų per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo pasiskirstymą pagal lytį su baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiumi ir pasiskirstymu pagal lytį, matomas t. p. tolygus pasiskirstymas. 2011 m. iš baigusių profesinę reabilitaciją vyrų – 23 proc. (109 asm.) iš jų įsidarbino per 6 mėn., iš baigusių profesinę reabilitaciją moterų – 24 proc. (110 asm.) įsidarbino per 6 mėn., tai sudaro beveik pusę nuo visų baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus. 2012 m. šis pasiskirstymas lieka panašus ir nežymiai padidėja dėl bendro baigusių ir įsidarbinusių per 6 mėn. skaičiaus padidėjimo šiais metais. 2013-2014 m. matomas bendras įsidarbinusiųjų per 6 mėn. augimas ir atitinkamai daugiau vyrų ir moterų lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją, įsidarbina, tačiau būtent šiais metais matomas didesnis aktyvumas, kuris sudaro 4-6 proc. daugiau nei vyrų (žr. 30 pav.).

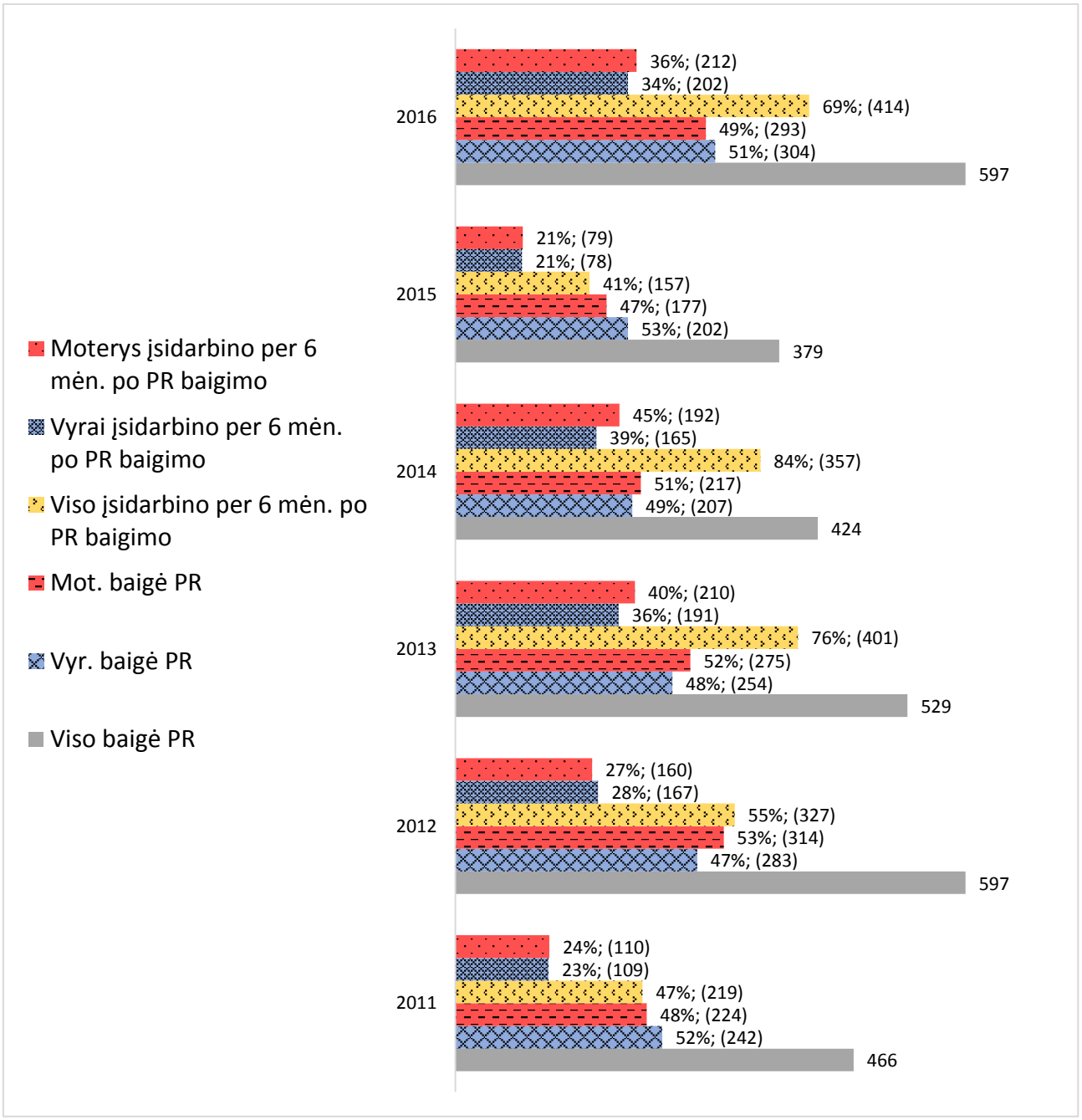

*PR – profesinė reabilitacija

30 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal lytį lyginant su viso baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiaus pasiskirstymu pagal lytį (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)

Pagal darbingumo lygį 2011-2013 m. didesnė dalis 45-55 proc. darbingumo lygį turinčių neįgaliųjų įsidarbino per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo: 2011 m. – 57 proc. (124 asm.), 2012 m. – 57 proc. (188 asm.), 2013 m. – 58 proc. (232 asm.). 2014-2016 m. didesnė dalis 30-40 proc. darbingumo lygį turinčių neįgaliųjų įsidarbino per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo: 2014 m. – 51 proc. (181 asm.), 2015 m. – 62 proc. (98 asm.), 2016 m. – 61 proc. (253 asm.). Šis pokytis susijęs su 2013 m. balandžio 1 d. įsigaliojusiais LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. A1-302 „Dėl profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių

patvirtinimo“ pakeitimais, kai profesinės reabilitacijos dalyviams darbingumo lygis apribotas nuo 0-55 proc. iki 0-45 proc. Iki šio įsakymo pakeitimų, profesinės reabilitacijos programoje galėjo dalyvauti asmenys, turintys 0-55 proc. bazinio darbingumo (ar darbingumo) lygį, o nuo 2013 m. balandžio 1 d., profesinės reabilitacijos programoje gali dalyvauti asmenys, turintys 0-50 proc. bazinio darbingumo lygį arba 0-45 proc. darbingumo lygį.

0-25 proc. darbingumo lygį turinčių asmenų ir įsidarbinusių per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo, skaičius yra visai mažas: 2011 m. – 3 proc. (6 asm.), 2012 m. 3 proc. (9 asm.), 2013 m. – 4 proc. (16 asm.), 2014 m. – 4 proc. (13 asm.). 2015-2016 m. matomas šios neįgaliųjų grupės dalies padidėjimas: 2015 m. – 7 proc. (11 asm.) ir 2016 m. – 7 proc. (27 asm.), tačiau 2015 m. rodiklis palyginus su 2013-2014 m. rodikliu yra mažesnis, nes tais metais pastebimas bendras įsidarbinusiųjų per 6 mėn. skaičiaus sumažėjimas. Tuo tarpu 2016 m. rodiklis parodo, kad 0-25 proc. darbingumo lygį turintys asmenys įsidarbina šiek tiek daugiau, bet tai t. p. įtakojama bendru įsidarbinusiųjų per 6 mėn. skaičiaus padidėjimu. (žr. 31 pav.).

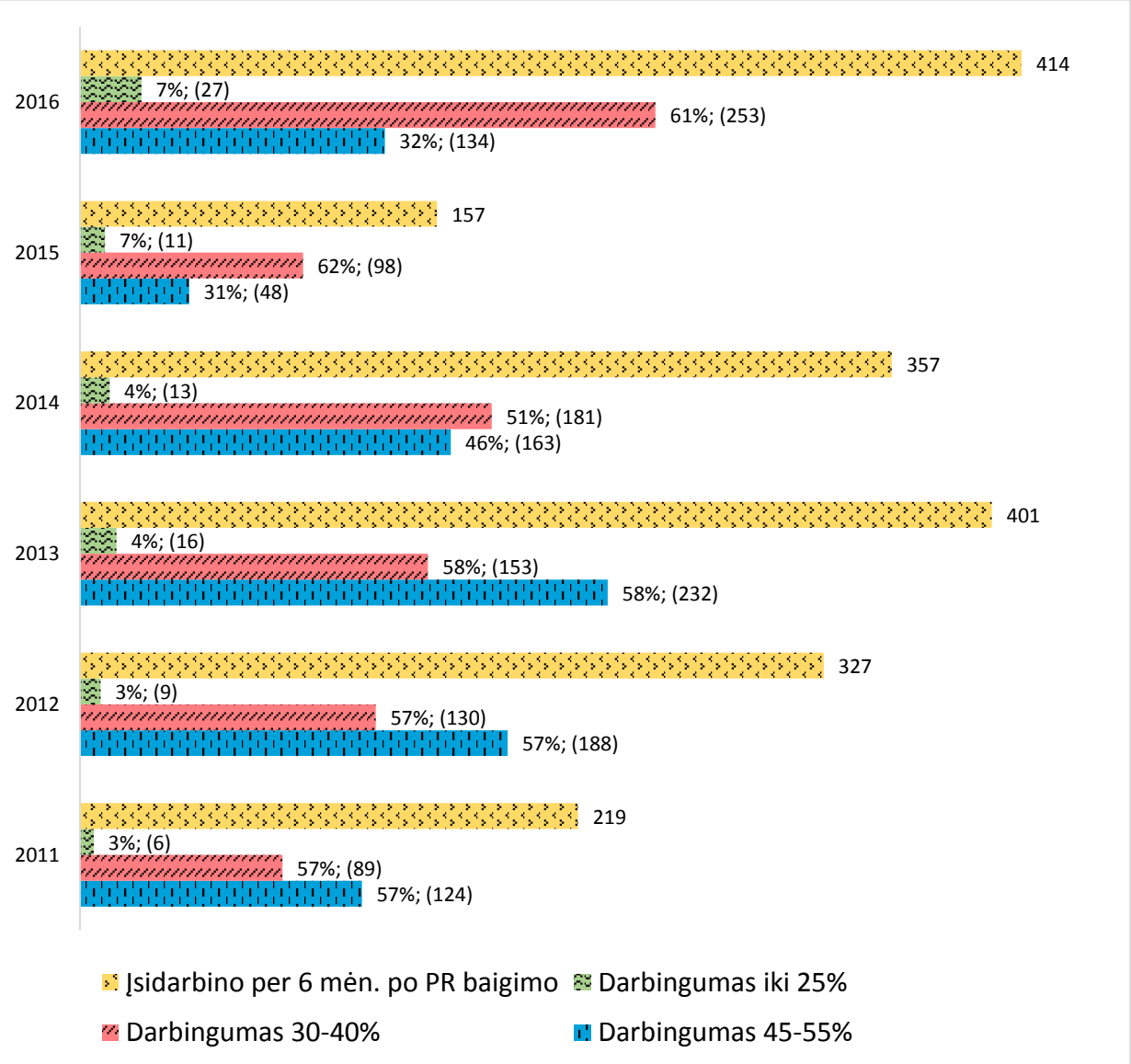

*PR – profesinė reabilitacija

31 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal darbingumo lygį (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)

Analizuojant asmenų, įsidarbinusių per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo, pasiskirstymą pagal amžių, buvo išskirtos 4 amžiaus grupės: 18-29 m. – darbingo amžiaus ES oficialiai skelbiamas jaunimas, 30-44 m. – didžiausią darbinį potencialą turinti grupė į kurią įeina šeimos, turinčios nepilnamečių vaikų, 45-54 m. – darbingi asmenys, kurie jau turi darbinės patirties ir dažnu atveju nebeaugina nepilnamečių vaikų, 55 m. – iki senatvės pensijos – pažeidžiamiausia grupė, kai pakeisti darbinę veiklą yra sudėtinga ir iki senatvės pensijos liko nedaug metų. Pagal amžiaus grupes 2011 m. per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo daugiausiai įsidarbino 30-44 m. amžiaus neįgalieji – 34 proc. (74 asm.). Panaši dalis 2011 m. buvo ir 45-54 m. neįgaliųjų – 32 proc. (69 asm.). 2012-2016 m. didžiausia įsidarbinusių per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo buvo 45-54 m. amžiaus neįgalieji. Jų dalis 2012 m. išaugo iki 38 proc. (124 asm.), o 2013-2016 m. vėl grįžo į 32-34 proc. lygį. 18-29 m. amžiaus grupės įsidarbinusių neįgaliųjų didžiausia dalis buvo 2014 m. – 26 proc. (92 asm.) (žr. 32 pav.).

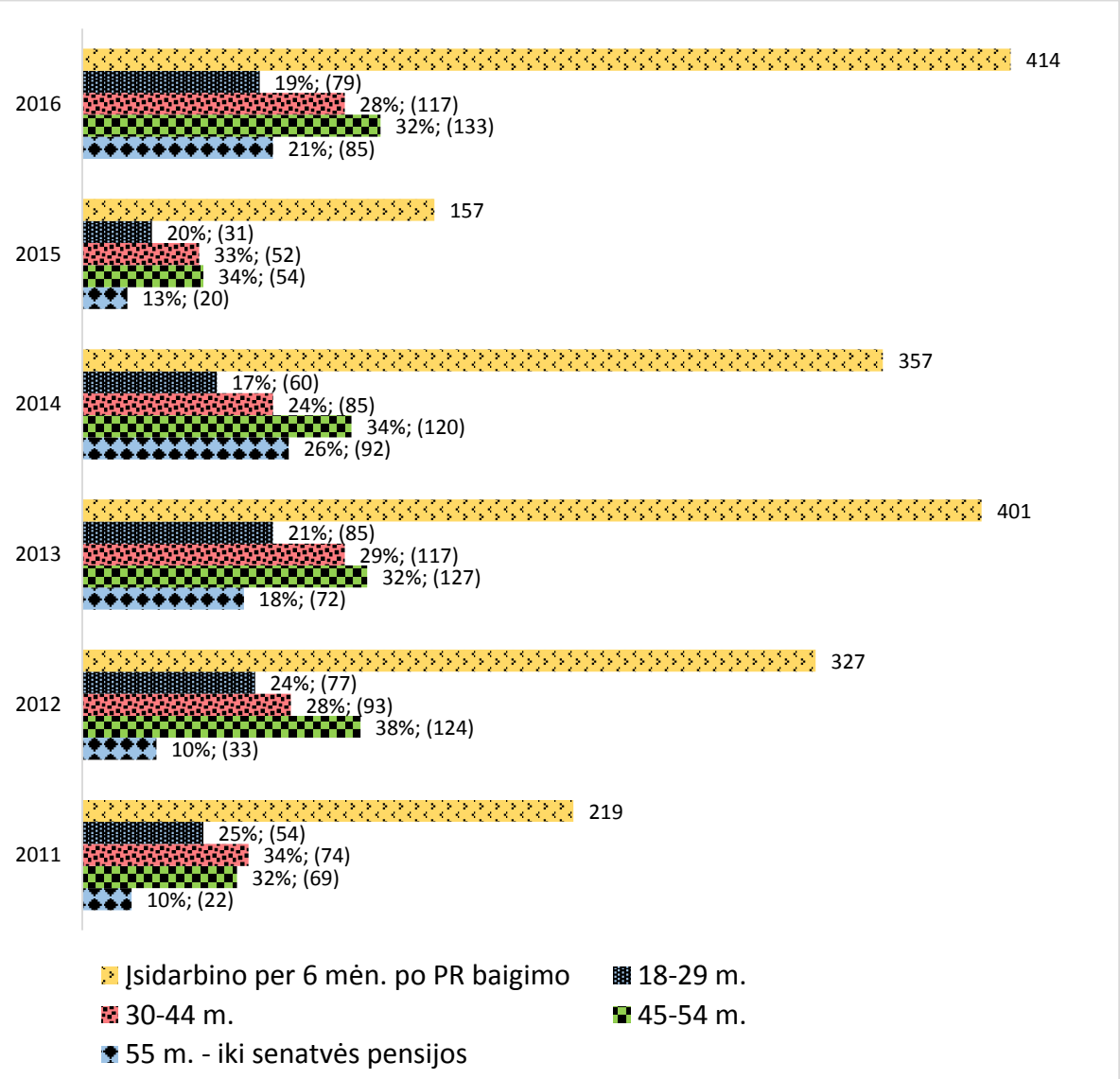

*PR – profesinė reabilitacija

32 pav. Per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos įsidarbinusių asmenų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (*proc. ir skaičiais, remiantis LDB duomenimis*)

Nagrinėjant profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatus atskirai, galima teigti, kad visų profesinės reabilitacijos centrų neįgalių asmenų baigusių profesinę reabilitaciją įsidarbinimo rodikliai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo 2016 m. buvo aukštesni palyginus su 2011 m., tačiau šis pasiskirstymas yra netolygus kiekvienais metais, nes svyruoja pradėjusiųjų ir baigusiųjų profesinę reabilitaciją asmenų skaičius. Visais metais, išskyrus 2015 m. kiekvienoje iš profesinės reabilitacijos įstaigų matomas aukštas įdarbinimo rodiklis, kuris siekia 60 proc. ir daugiau nuo toje įstaigoje baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiaus. Tuo tarpu 2011 m. ir 2015 m. procentinė dalis yra žemesnė, kam įtakos turėjo finansavimo iš ES nebuvimas (žr. 33 pav. ir Priedo 1 pav., 2 pav., 3 pav., 4 pav., 5 pav., 6 pav.).

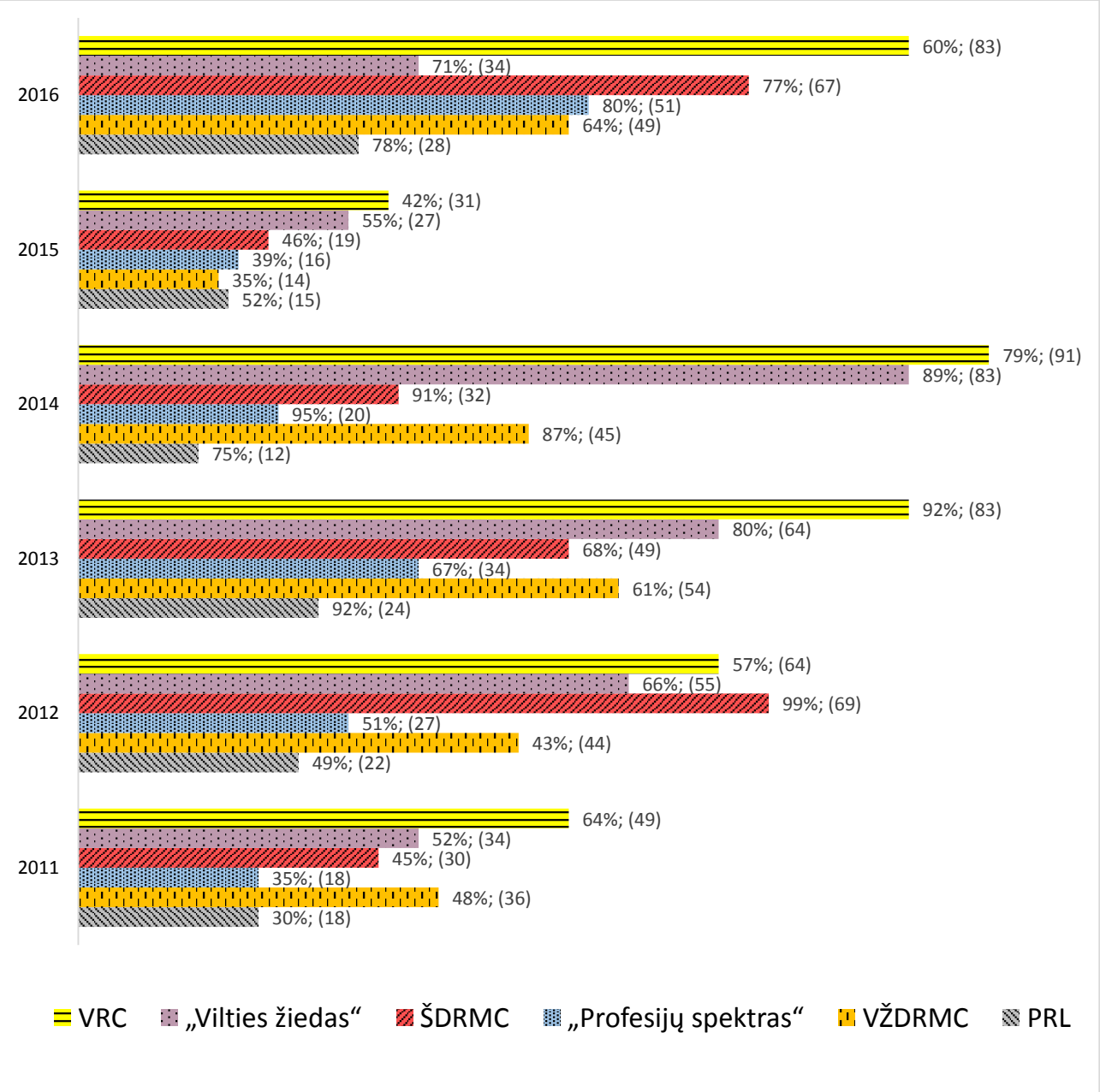

33 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

Didžiausias įdarbinimo rodiklis per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nedideliuose profesinės reabilitacijos centruose matomas 2014 m., kai pvz. net 7 įstaigų įdarbinimo rodiklis nuo įstaigoje baigusių asmenų viršijo 70 proc. ir tik URPMC įdarbinimo rodiklis siekė 40 proc., nes tai buvo pirmieji jų veiklos metai. Kiekvienos įstaigos vidinis įdarbinimas buvo lyginamas su tais metais toje įstaigoje baigusiųjų profesinę reabilitaciją skaičiumi (žr. 34 pav. ir Priedo 7 pav., 8 pav., 9 pav., 10 pav., 11 pav., 12 pav., 13 pav., 14 pav.).

Analizuojant neįgalių asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinimo rodiklius pagal profesinės reabilitacijos centrus reiktų atkreipti dėmesį, kad profesinės reabilitacijos centruose profesinę reabilitaciją baigia skirtingas skaičius asmenų: nuo kelių asmenų per metus iki šimto asmenų kasmet. Todėl dažnai profesinę reabilitaciją baigusių neįgaliųjų mažuose centruose įsidarbinimo rodikliai viršija didžiųjų profesinės reabilitacijos centrų neįgaliųjų įsidarbinimo rodiklius.

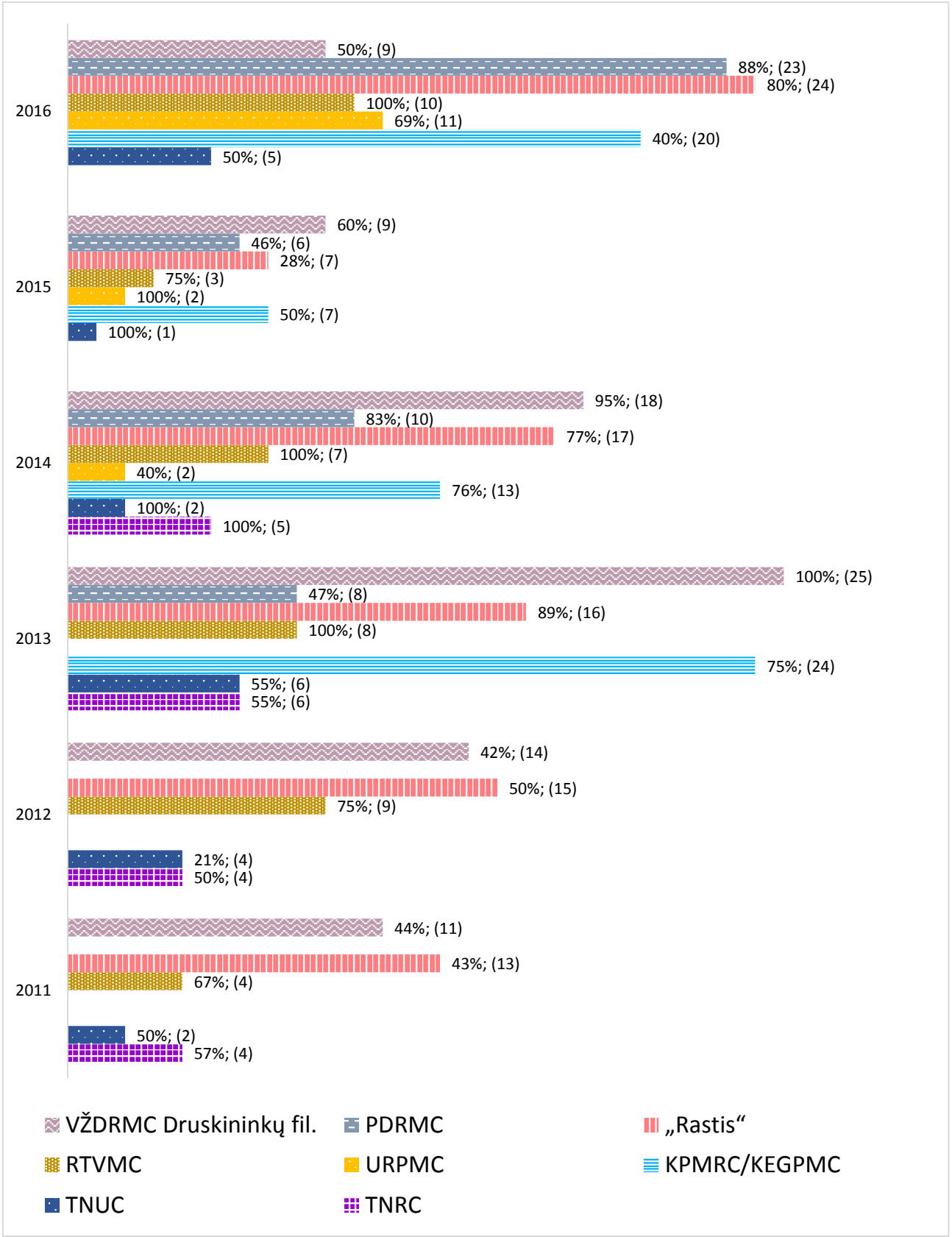

34 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

35 ir 36 paveiksle lyginama, kokia dalis nuo bendro visų įstaigų įsidarbinusių asmenų skaičiaus per 6 mėn. įsidarbino po kiekvieno profesinės reabilitacijos centro profesinės reabilitacijos programų baigimo. Iš didesnių profesinės reabilitacijos centrų grupės galima išskirti centrus, kurie įdarbina daugiausiai, vidutiniškai apie 20 proc. neįgaliųjų nuo visų įdarbintų per 6 mėn. asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo kasmet įdarbina VRC, šiek tiek mažiau „Vilties žiedas“, ŠDRMC ir VŽDRMC (žr. 35 pav.). 2011 m. didžiausia dalis neįgaliųjų įsidarbino po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 22 proc. (49 asm.), 2012 m. po ŠDRMC profesinės reabilitacijos baigimo – 21 proc. (69 asm.), 2013 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 21 proc. (83 asm.), 2014 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 25 proc. (91 asm.), 2015 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 20 proc. (31 asm.), 2016 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 20 proc. (83 asm.). Matome, kad visais metais VRC išlieka lyderio pozicijoje pagal įdarbintų asmenų skaičių nuo visų įdarbintų per 6 mėn. nuo baigusių profesinę reabilitaciją – šis rodiklis išlieka aukštas ir dėl to, kad VRC priima daug profesinės reabilitacijos klientų. Lyginant 2015 m. ir 2016 m., matome, kad profesinę reabilitaciją baigusių neįgaliųjų skaičius išaugo daugiau nei dvigubai, todėl ir įdarbintų asmenų skaičius padidėjo beveik tris kartus.

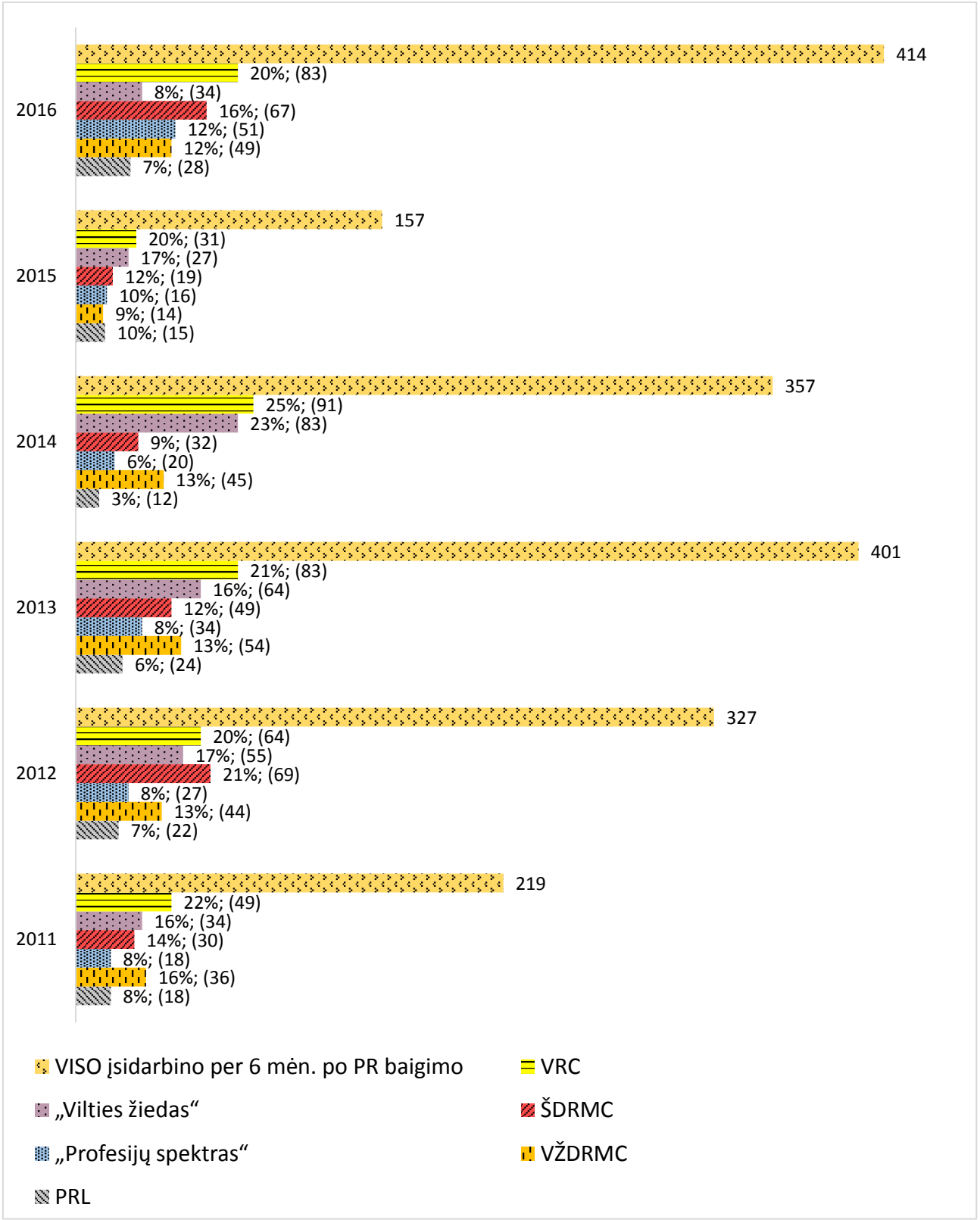

*PR – profesinė reabilitacija

35 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 6 mėn. *(skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis).*

Tarp nedidelių profesinės reabilitacijos centrų didžiausią dalį neįgaliųjų kasmet įdarbino VŽDRMC Druskininkų fil. ir „Rastis“ – vidutiniškai 5-6 proc. (11-23 asm.). 2016 m. visų profesinė reabilitacijos centrų įdarbintų neįgaliųjų skaičiai išaugo kaip ir išaugo baigusių profesinę reabilitaciją asmenų skaičius, tačiau jų procentinė dalis tarp įdarbintų asmenų padidėjo nežymiai. 2016 m. tarp nedidelių profesinės reabilitacijos centrų daugiausiai įdarbino „Rastis“ – 6 proc. (24 asm.) (žr. 36 pav.).

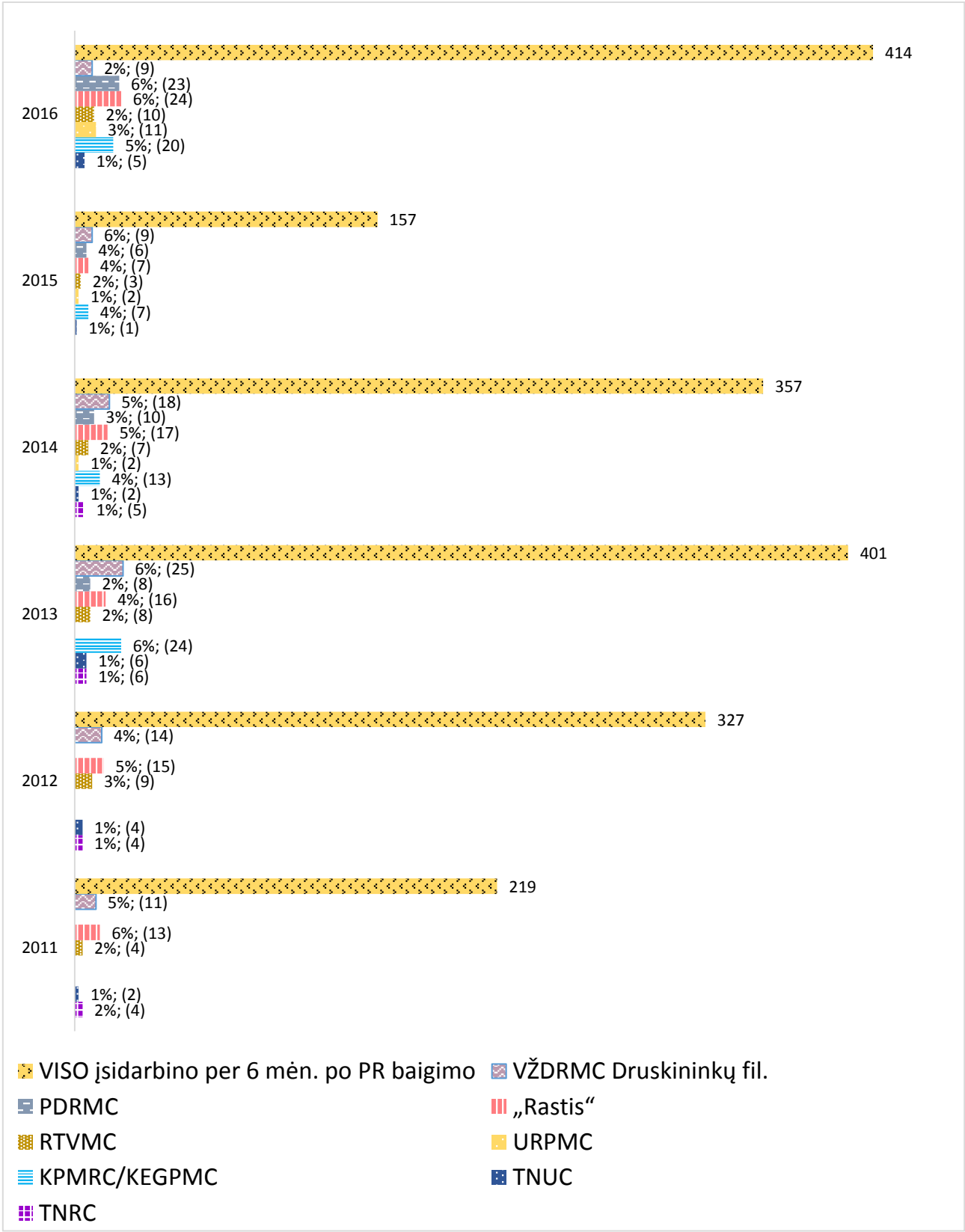

*PR – profesinė reabilitacija

36 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 6 mėn. *(skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis).*

Įsidarbinimas per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo

Analizuojant profesinės reabilitacijos dalyvių įsidarbinimą per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo galima paklaida, nes LDB šį rodiklį pradėjo skaičiuoti nuo 2016 m., o ankstesni duomenys dėl LDB duomenų bazės atnaujinimų gali būti netikslūs.

Per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių neįgaliųjų skaičius lyginant 2011 m. ir 2016 m. žymiai išaugo, tačiau įsidarbinusių procentinė dalis nuo baigusių profesinę reabilitaciją didėjo netolygiai: 2011 m. per 12 mėn. įsidarbino 51 proc. (236 asm.), 2012 m. – 58 proc. (332 asm.), 2013 m. – 77 proc. (406 asm.), 2014 m. – 87 proc. (367 asm.), o 2015 m. šis procentas smuko iki 47 proc. (163 asm.). Tam įtakos turėjo 2015 m. sumažėjęs profesinės reabilitacijos dalyvių skaičius dėl sumažėjusio profesinės reabilitacijos programos finansavimo iš ES lėšų. 2016 m. vėl matomas įsidarbinusių per 12 mėn. padidėjimas iki 70 proc. (425 asm.) (žr. 37 pav.). Lyginant įsidarbinusiųjų per 12 mėn. rodiklius su įsidarbinusiųjų per 6 mėn. rodikliu, matome, kad per 12 mėn. įsidarbinimas išlieka toks pats arba padidėja vidutiniškai 2 proc. kiekvienais analizuojamais metais, kas parodo, jog didžiausias įdarbinimo procentas pasiekiamas per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo.

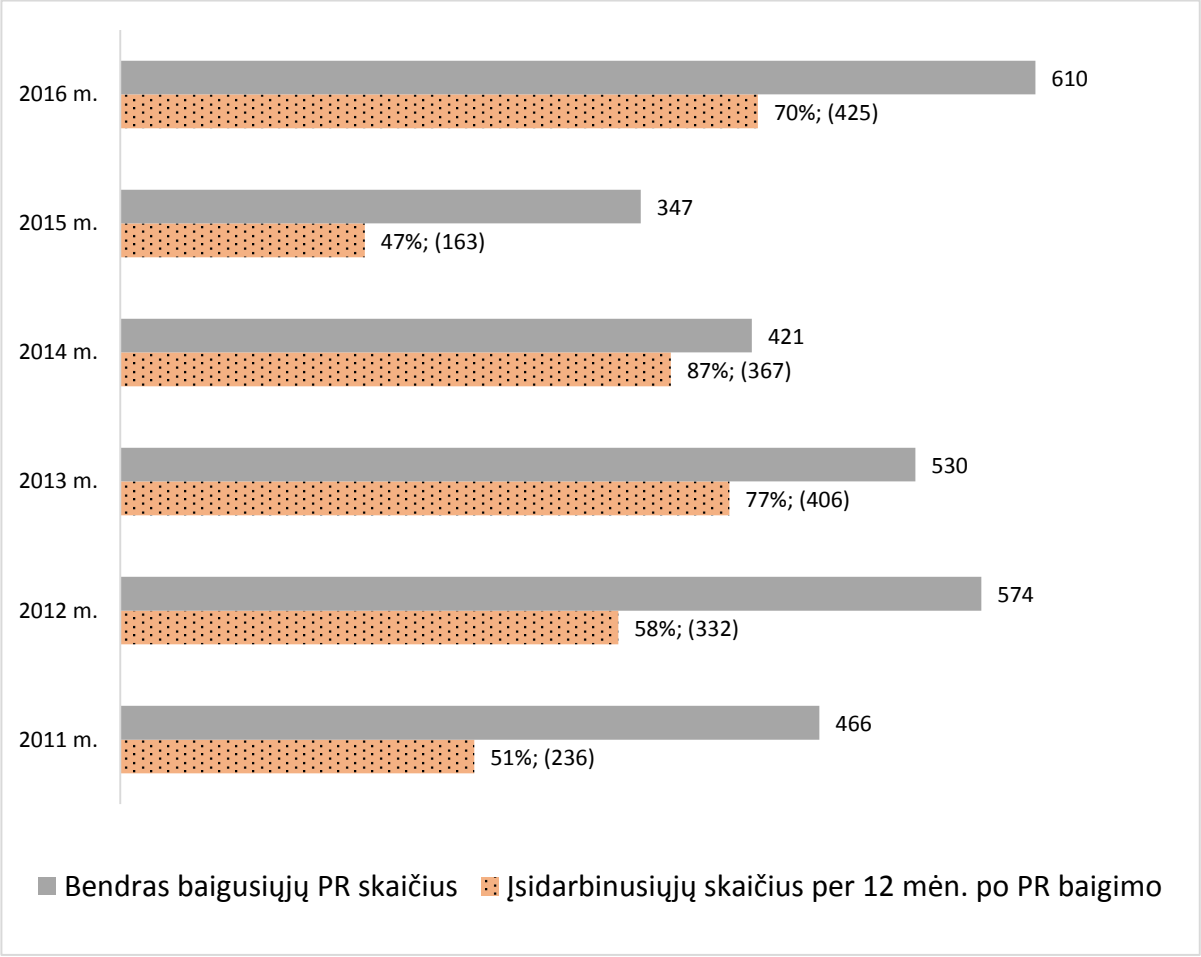

*PR – profesinė reabilitacija

37 pav. Įsidarbinusiųjų skaičiaus per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo pasiskirstymas lyginant su baigusiais profesinę reabilitaciją (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

Nagrinėjant profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatus pačių centrų atskirai, galima teigti, kad visų profesinės reabilitacijos centrų neįgalių asmenų baigusių profesinę reabilitaciją įsidarbinimo rodikliai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo 2013-2014 m. ir 2016 m. buvo aukštesni palyginus su 2011-2012 m. ir 2015 m., kuriais buvo didžiausias sumažėjimas per pastaruosius 5 metus, kai kurių įstaigų įdarbinimo rodikliai 2015 m. krito nuo 90-100 proc. iki 46 proc. Daugelio profesinės reabilitacijos centrų 2013-2014 m. ir 2016 m. įdarbinimo rodikliai viršijo 70 proc., kai tuo tarpu 2011-2012 m. ir 2015 m. vyravo apie 50 proc. profesinę reabilitaciją baigusiųjų įdarbinimo rodiklis konkrečiame centre.

Kaip jau buvo minėta anksčiau, analizuojant neįgalių asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinimo rodiklius pagal profesinės reabilitacijos centrus reiktų atkreipti dėmesį, kad profesinės reabilitacijos centruose profesinę reabilitaciją baigia skirtingas skaičius asmenų: nuo kelių asmenų per metus iki šimto asmenų kasmet. Todėl dažnai profesinę reabilitaciją baigusių neįgaliųjų mažuose centruose įsidarbinimo rodikliai viršija didžiųjų profesinės reabilitacijos centrų neįgaliųjų įsidarbinimo rodiklius. Didžiausius vidinius įstaigos įdarbinimo rodiklius tarp didesnių profesinės reabilitacijos centrų 2011 m. pasiekė ŠDRMC – 68 proc. (45 asm.), 2012 m. ŠDRMC – 99 proc. (69 asm.), 2013 m. VRC – 92 proc. (85 asm.), 2014 m. ŠDRMC 100 proc. (35 asm.) ir „Profesijų spektras“ 100 proc. (21 asm.), 2015 m. 2016 m. „Vilties žiedas“ – 55 proc. (27 asm.), 2016 m. „Profesijų spektras“ – 80 proc. (51 asm.), ŠDRMC – 79 proc. (69 asm.), VRC – 78 proc. (86 asm.), PRL – 78 proc. (28 asm.) (žr. 38 pav. ir Priedo 1 pav., 2 pav., 3 pav., 4 pav., 5 pav., 6 pav.).

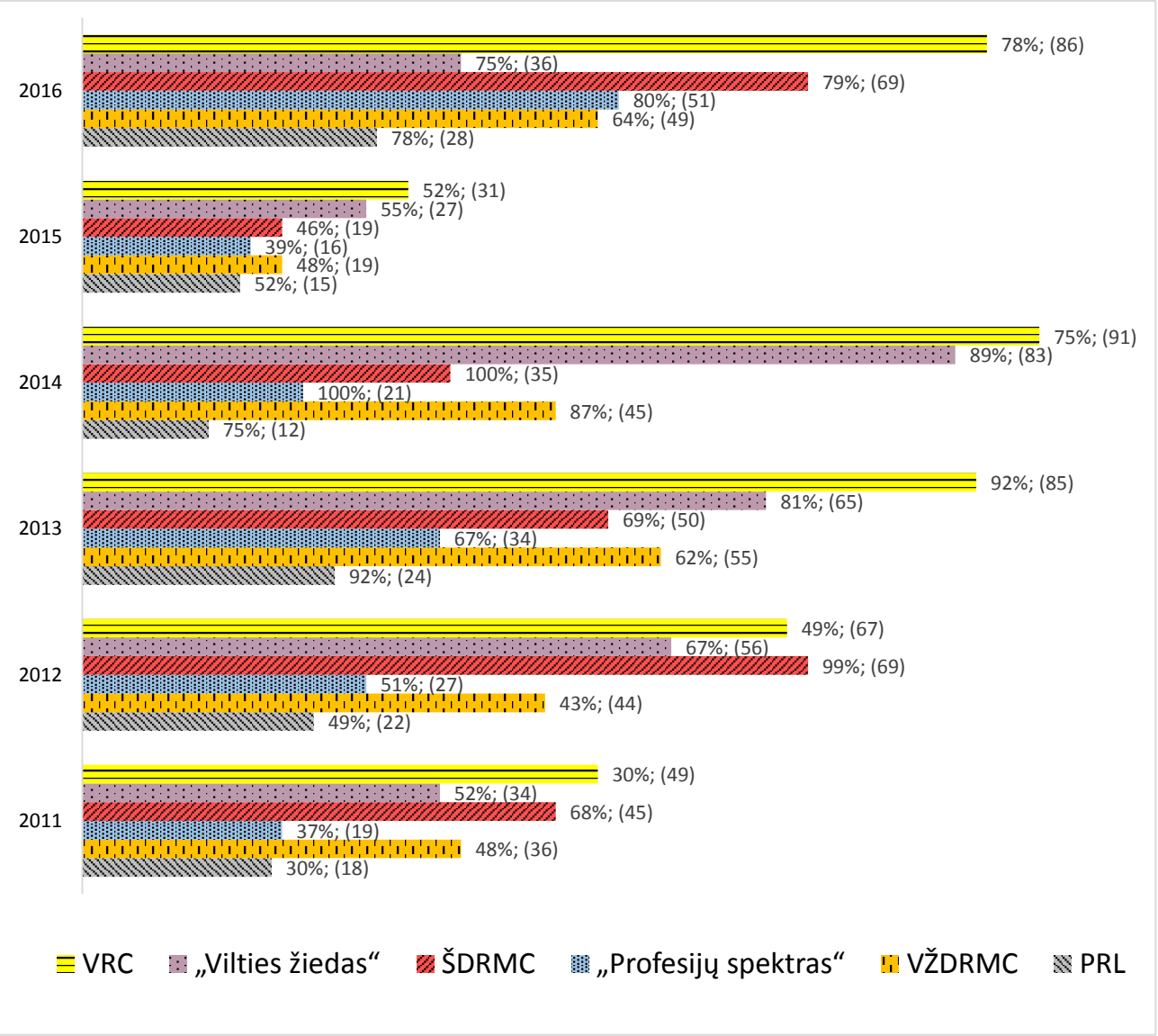

38 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

Keli nedideli profesinės reabilitacijos centrai 2013-2015 m. pasiekė 100 proc. įdarbinimo rodiklį: VŽDRMC Druskininkų fil. 2013 m. baigę profesinę reabilitaciją 25 asm. visi ir įsidarbino, RTVMC iš 8 asm. baigusių profesinę reabilitaciją, 100 proc. buvo įdarbinti. 2014 m. net 4 nedideli profesinės reabilitacijos centrai įdarbino po 100 proc. nuo baigusių profesinę reabilitaciją: PDRMC – 12 asm., RTVMC – 7 asm., TNUC – 2 asm., TNRC – 5 asm. 2016 m. nedidelių centrų įdarbinimo rodikliai t. p. išlieka aukšti, tačiau 100 proc. įdarbinimo rodiklį pasiekė tik RTVMC – 10 asm., tuo tarpu PDRMC pasiekė 96 proc., o „Rastis“ 80 proc. įdarbinimo rodiklį (žr. 39 pav. ir Priedo 7 pav., 8 pav., 9 pav., 10 pav., 11 pav., 12 pav., 13 pav., 14 pav.).

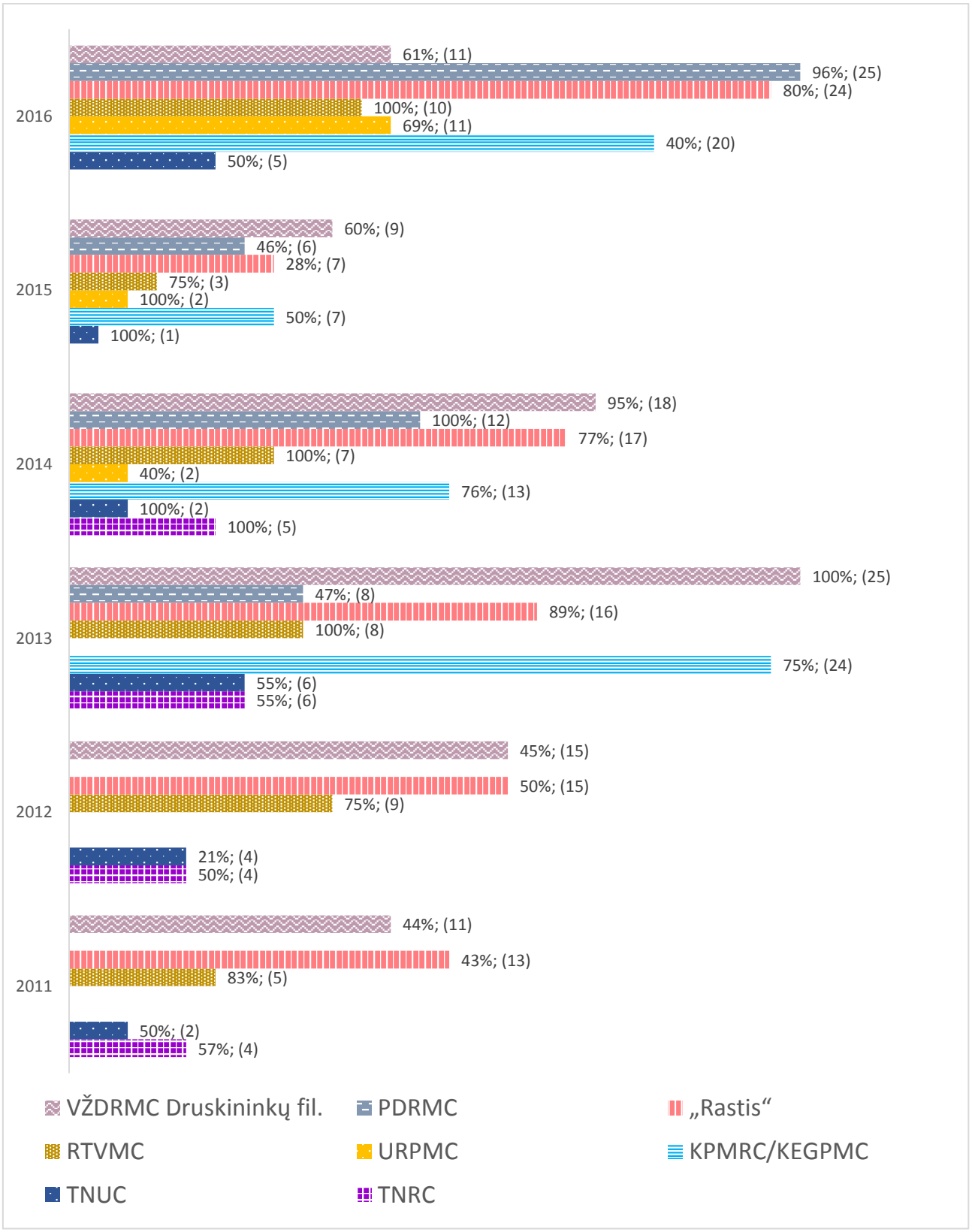

39 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo nuo bendro baigusių profesinę reabilitaciją skaičiaus kiekviename centre atskirai (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

40 ir 41 paveiksluose lyginama, kokia dalis nuo bendro visų įstaigų įsidarbinusių asmenų skaičiaus įsidarbino po kiekvieno profesinės reabilitacijos centro profesinės reabilitacijos programų baigimo. Iš didesnių profesinės reabilitacijos centrų grupės galima išskirti centrus, kurie įdarbina daugiausiai, vidutiniškai apie 21 proc. neįgaliųjų nuo visų įdarbintų per 12 mėn. asmenų po profesinės reabilitacijos baigimo kasmet įdarbina VRC, šiek tiek mažiau „Vilties žiedas“, ŠDRMC ir VŽDRMC (žr. 40 pav.). 2011 m. didžiausia dalis neįgaliųjų įsidarbino po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 21 proc. (49 asm.), 2012 m. po ŠDRMC profesinės reabilitacijos baigimo – 21 proc. (69 asm.), 2013 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 21 proc. (85 asm.), 2014 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 25 proc. (91 asm.), 2015 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 19 proc. (31 asm.), 2016 m. po VRC profesinės reabilitacijos baigimo – 20 proc. (86 asm.). Matome, kad visais metais VRC išlieka lyderio pozicijoje pagal įdarbintų asmenų skaičių nuo visų įdarbintų per 12 mėn. nuo baigusių profesinę reabilitaciją – šis rodiklis išlieka aukštas ir dėl to, kad VRC priima daug profesinės reabilitacijos klientų. Lyginant 2015 m. ir 2016 m., matome, kad profesinę reabilitaciją baigusių neįgaliųjų skaičius išaugo daugiau nei dvigubai, todėl ir įdarbintų asmenų skaičius padidėjo beveik tris kartus.

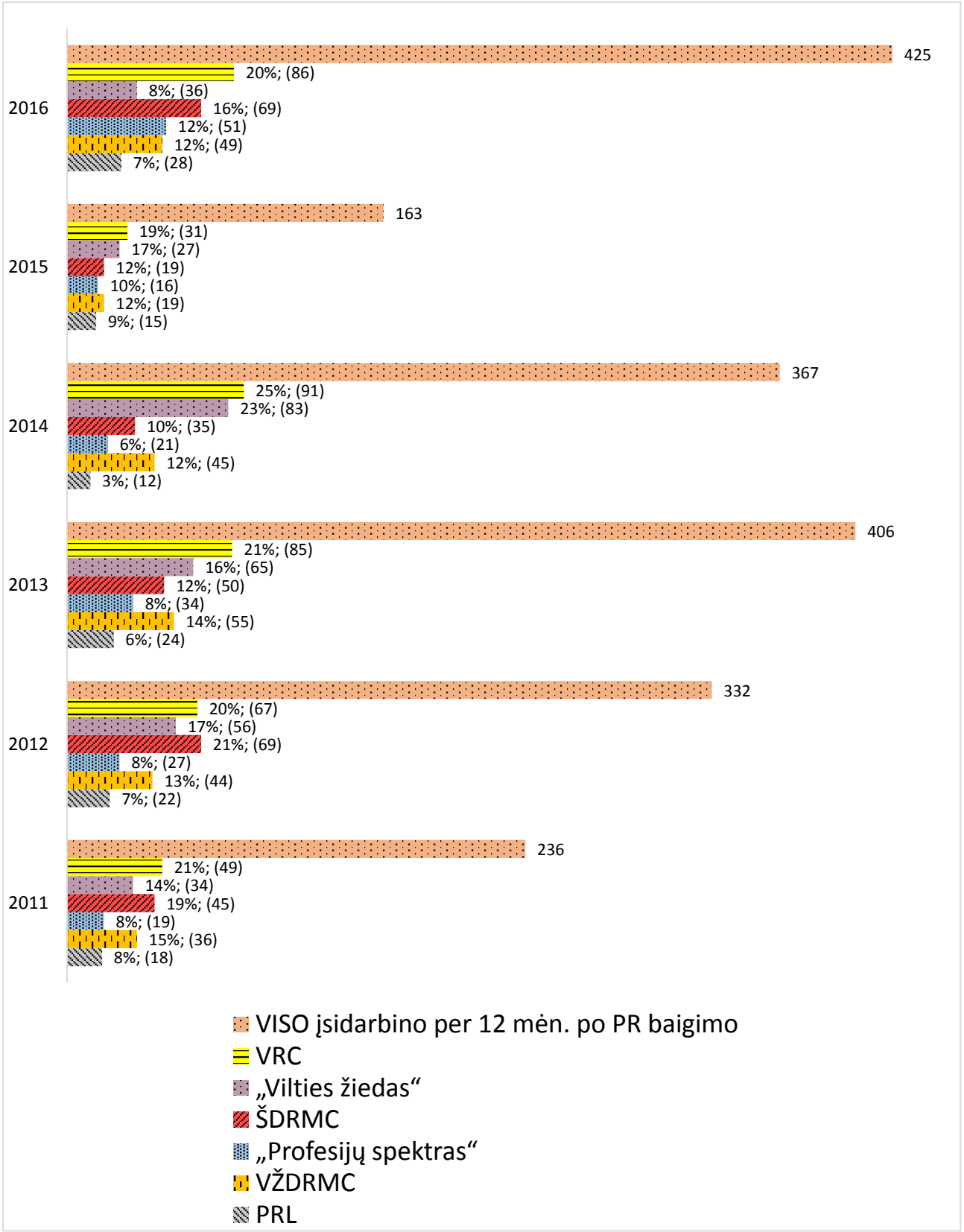

*PR – profesinė reabilitacija

40 pav. Didelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 12 mėn. (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

Tarp nedidelių profesinės reabilitacijos centrų didžiausią dalį neįgaliųjų kasmet įdarbino VŽDRMC Druskininkų fil. ir „Rastis“ – vidutiniškai 5-6 proc. (11-25 asm.). 2016 m. visų profesinė reabilitacijos centrų įdarbintų neįgaliųjų skaičiai išaugo kaip ir išaugo baigusių profesinę reabilitaciją asmenų skaičius, tačiau jų procentinė dalis tarp įdarbintų asmenų padidėjo nežymiai. 2016 m. tarp nedidelių profesinės reabilitacijos centrų galima išskirti PDRMC, kuris įdarbino daugiausiai – 6 proc. (25 asm.), tuo tarpu VŽDRMC Druskininkų fil. 2016 m. įdarbino tik 3 proc. (11 asm.) (žr. 41 pav.).

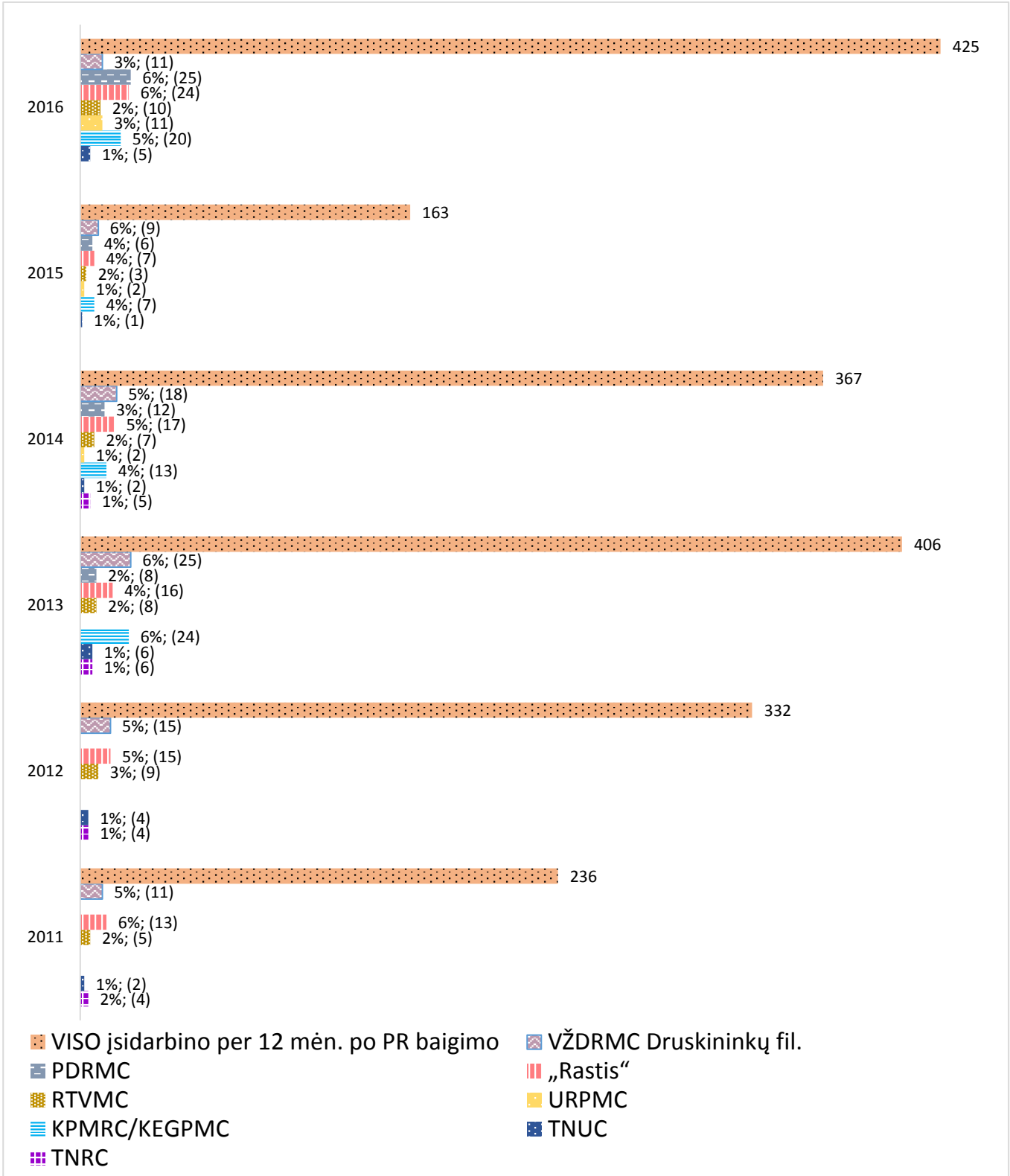

*PR – profesinė reabilitacija

41 pav. Nedidelių profesinės reabilitacijos centrų įdarbinimo rezultatai per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su bendru įdarbinimo rezultatu per 12 mėn. (*skaičiais ir proc., remiantis LDB duomenimis ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

3.4. Profesinio mokymo programų, vykdomų profesinės reabilitacijos metu, analizė

Populiariausios profesinės reabilitacijos programos

Skirtinguose profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančiuose centruose vykdomų programų pavadinimai šiek tiek skiriasi, tačiau, programų turinys iš esmės yra panašus. Analizuojant populiariausias profesijas buvo skaičiuojamas bendras dalyvių skaičius visose savo turiniu artimose programose.

Populiariausios profesijos analizuojamo periodo pradžioje – 2011 m. – buvo susijusios su savarankiškos ekonominės veiklos vykdymu ir administravimu (žr. Lentelė 3). Pirmoje vietoje pagal dalyvių skaičių buvo programa „Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa“, kurią 2011 m. pasirinko 63 dalyviai. Antroje vietoje – su verslo organizavimu susijusios programos: „Verslo organizatoriaus mokymo programa“, „Verslo organizatoriaus modulinė programa, adaptuota žmonėms su fizine negalia“, „Smulkaus verslo administratoriaus mokymo programa (asmenims su fizine negalia).“ Bendras šių programų dalyvių skaičius buvo 57. Trečioje vietoje pagal populiarumą buvo taip pat su įmonių veikla susijusios – apskaitininko-buhalterio programos.

Mažiau populiarios „Želdynų prižiūrėtojo“ ir „Kasininko pardavėjo“ mokymo programos. Kompiuterinio raštingumo programos, kurios 2016 m. yra aktualios, pagal dalyvių skaičių 2011 m. užėmė tik 6 vietą.

Lentelė 3. Populiariausios profesinės reabilitacijos programos 2011 m., (*skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Eil. nr.	Profesinės reabilitacijos programos/-ų pavadinimai	Dalyvių skaičius
1	Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa	63
2	Verslo organizatoriaus mokymo programa, Verslo organizatoriaus modulinė programa, adaptuota žmonėms su fizine negalia, Smulkaus verslo administratoriaus mokymo programa (asmenims su fizine negalia)	57
3	Apskaitininko mokymo programa, Apskaitininkas-buhalteris, Apskaitininko profesinio mokymo modulinė programa adaptuota asmenims su fizine negalia	51
4	Želdynų prižiūrėtojo mokymo programa	36
5	Kasininko pardavėjo mokymo programa	25
6	Kompiuterio vartojimo pagrindų mokymo programa adaptuota žmonėms su judėjimo negalia, Kompiuterio naudojimo pagrindų mokymo programa	25
7	Meninių odos dirbinių gamintojo profesinio mokymo modulinė programa adaptuota žmonėms su fizine negalia, Meno dirbinių iš odos gamintojas	26
8	Dailiųjų medžio dirbinių gamintojo profesinio mokymo modulinė programa (adaptuota žmonėms su fizine negalia), Dailiųjų medžio dirbinių drožėjo mokymo programa	24

Analizuojamo laikotarpio pabaigoje populiarios išliko apskaitininko mokymo programos – 2016 m. jos užėmė pirmą vietą pagal dalyvių skaičių. Vienas esminių skirtumų lyginant su 2011 m. – kompiuterio pagrindų mokymo programos 2016 m. tapo vienos populiariausių, pagal bendrą dalyvių skaičių užėmė 2 vietą. Smulkaus verslo organizavimo ir administravimo programos išliko populiarios, nors bendras dalyvių skaičius ir buvo mažesnis nei 2011 m. Taip pat išliko populiarios ir į žemesnės kvalifikacijos darbuotojų rengimą orientuotos, su amatais susijusios programos. Floristo ir siuvėjo mokymo programos užėmė atitinkamai trečią ir ketvirtą vietas pagal populiarumą (žr. Lentelė 4).

Lentelė 4. Populiariausios profesinės reabilitacijos programos 2016 m. *(skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Eil. nr.	Profesinės reabilitacijos programos/-ų pavadinimai	Dalyvių skaičius
1	Apskaitininko mokymo programa, Apskaitininko profesinio mokymo modulinė programa, Apskaitininko-buhalterio mokymo programa	61
2	Kompiuterio pagrindų vartotojo mokymo programa, Kompiuterinio raštingumo pagrindų profesinio mokymo modulinė programa, Kompiuterio vartojimo pagrindai	49
3	Floristo-gėlių pardavėjo mokymo programa, Floristo mokymo programa, Floristo padėjėjo mokymo programa, Gėlių komponuotojo mokymo programa	41
4	Lengvų drabužių siuvėjo mokymo programa, Individualių drabužių siuvėjo-sukirpėjo profesinio mokymo modulinė programa, Siuvėjo mokymo programa	37
5	Verslo organizatoriaus mokymo programa, Smulkaus verslo administratoriaus mokymo programa, Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa	33
6	Staliaus mokymo programa, Medienos apdirbimo stakliininko mokymo programa, Medžio dizaino pagrindų mokymo programa adaptuota žmonėms su judėjimo negalia	33
7	Prekybinės salės darbuotojo mokymo programa	29

Nepopuliarios profesinės reabilitacijos programos

Didelė dalis profesinės reabilitacijos programų buvo nepopuliarios – sulaukė vos 1-2 dalyvių. Lyginant 2011 m. ir 2016 m. sutapo (sąlyginai) tik viena nepopuliari programa – „Viešbučio ekonomo/ administratoriaus“. Daugiau nepopuliarų programų pavadinimų pateikiama lentelėje (žr. Lentelė 5).

Lentelė 5. Nepopuliarios profesinės reabilitacijos programos 2011 m. ir 2016 m. *(skaičiais, sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Eil. nr.	2011	2016
1	Vyrų kirpėjo	Viešbučio administratoriaus
2	C ir CE kategorijos transporto priemonių vairuotojas	Odontologo pagalbininko mokymo programa
3	Sodybos želdinių prižiūrėtojo	Tinklo administratoriaus profesinio mokymo modulinė programa
4	Socialinio darbuotojo padėjėjo mokymo programa	Dažytojo
5	Interneto puslapių kūrimas	Registratūros/priimamojo darbuotojo profesinio mokymo modulinė programa
6	Duonos gaminių kepėjo	Dailiųjų medžio dirbinių gamintojo profesinio mokymo modulinė programa (adaptuota žmonėms su fizine negalia)
7	Pagalbinio virtuvės darbuotojo	Kompiuterių operatoriaus
8	Viešbučio ekonomo	Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka

IŠVADOS

Apibendrinus profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo analizės duomenis, galima daryti **išvadas**, kad:

1. Nuo 2005 m. liepos 1 d. įsigaliojus Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymui sukurta profesinės reabilitacijos reglamentavimo teisinė bazė, užtikrinanti profesinės reabilitacijos sistemos funkcionavimą.
2. ES ir LR finansavimo priemonėmis sukurta profesinės reabilitacijos paslaugų teikėjų infrastruktūra ir užtikrintas paslaugų prieinamumas skirtingą negalią turintiems asmenims. 2006 m. paslaugas teikė tik 5 profesinės reabilitacijos centrai. 2016 m. Lietuvoje veikia 16 profesinės reabilitacijos įstaigų su jų skyriais ir filialais.
3. Pirmą kartą besikreipiančių asmenų dėl darbingumo lygio nustatymo į NDNT, nuo 2011 m. iki 2016 m. skaičius mažėjo 23 proc., skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo 2013 m. įsigalioję teisės aktų pakeitimai, kuriuose numatyta, kad profesinės reabilitacijos paslaugas gali gauti tik asmenys, kurių darbingumo lygis 0-45 proc., bei tam tikru periodu sumažėjęs profesinės reabilitacijos programos finansavimas.
4. 2011-2016 m. profesinės reabilitacijos poreikis buvo nustatytas iš viso 3,7 tūkst. asmenims. Asmenų, kuriems nustatomas profesinės reabilitacijos poreikis, skaičius padidėjo, nuo 321 (2014 m.) iki 847 asmenų (2016 m.).
5. Profesinės reabilitacijos dalyvių skaičius kiekvienais analizuotais metais žymiai svyruoja: 2011 m. profesinės reabilitacijos dalyvių skaičius – 812 asm., 2012 m. – 920 asm., 2013 m. – 896 asm., 2014 m. – 626 asm., 2015 m. – 711 asm., 2016 m. – 1109 asm.
6. Vidutinė profesinės reabilitacijos trukmė 2011-2016 m. buvo 202,1 kalendorinė diena.
7. Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo išlaidos tenkančios vienam asmeniui mažėjo. Vienam profesinės reabilitacijos dalyviui 2011 m. teko – 3,6 tūkst. eur, o 2016 m. –2,9 tūkst. eur.
8. Profesinėje reabilitacijoje dalyvaujančių vyrų ir moterų santykio skirtumų nenustatyta.
9. Darbingo amžiaus asmenų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumo lygis, dalis tarp bendro profesinės reabilitacijos dalyvių skaičiaus 2011-2014 m. kito nuo 4 proc. (21 asm.) iki 12 proc. (35 asm.), 2016 m. sudarė 6 proc. (47 asm.)
10. Profesinėje reabilitacijoje mažai dalyvauja jaunimas (18-29 m.). Didžiausia dalis profesinės reabilitacijos dalyvių yra 30-44 m. ir 45-54 m. amžiaus žmonės. Šių amžiaus grupių asmenys sudarė vidutiniškai apie 60 proc. visų profesinės reabilitacijos dalyvių kiekvienais analizuojamais metais (2013 m. – net 72 proc.).
11. 2011-2016 m. profesinę reabilitaciją nutraukė 318 asmenų (vidutiniškai 9,29 proc. nuo visų 3424 asm. pradėjusių profesinę reabilitaciją 2011-2016 m.).
12. Profesinę reabilitaciją dažniau nutraukia vyrai nei moterys.
13. Darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 proc. darbingumo lygis, profesinę reabilitaciją nutraukia rečiausiai – vidutiniškai 7,5 proc.
14. 2016 m. baigusių profesinę reabilitaciją įsidarbinimas per 1 mėn. laikotarpį išaugo 50 proc.: 2011 m. per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos įsidarbino 19 proc. (90 asm.), 2016 m. – 48 proc. (292 asm.). Svarbu pažymėti, kad šis augimas gali būti netikslus dėl duomenų kaupimo skirtumų LDB duomenų bazėje.
15. Daugelis profesinės reabilitacijos centrų 2014 m. ir 2016 m. per 1 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įdarbino daugiau nei 60 proc. jų centre baigusių profesinę reabilitaciją asmenų, kai tuo tarpu 2011-2013 m. šis rodiklis sudarė tik apie 30 proc.
16. Įsidarbinimo rodiklis per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo augo nuo 47 proc. (219 asm.) 2011 m. iki 68 proc. (414 asm.) 2016 m.
17. Įsidarbinusiųjų per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo pasiskirstymas pagal lytį žymių skirtumų neturėjo.

18. 2011-2016 m. didžiausia įsidarbinusių per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo buvo 45-54 m. amžiaus neįgalieji.
19. Visais metais, išskyrus 2015 m. kiekviena iš profesinės reabilitacijos įstaigų pasiekė aukštą įdarbinimo rodiklį – 60 proc. ir daugiau nuo baigusiųjų profesinę reabilitaciją asmenų kiekvienoje įstaigoje atitinkamai.
20. Per 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo įsidarbinusių neįgaliųjų skaičius lyginant 2011 m. ir 2016 m. žymiai išaugo, tačiau įsidarbinusių procentinė dalis nuo baigusių profesinę reabilitaciją didėjo netolygiai: 2011 m. per 12 mėn. įsidarbino 51 proc. (236 asm.), 2012 m. – 58 proc. (332 asm.), 2013 m. – 77 proc. (406 asm.), 2014 m. – 87 proc. (367 asm.), o 2015 m. šis procentas mažėjo iki 47 proc. (163 asm.), o 2016 m. įsidarbinusių per 12 mėn. skaičius padidėjo iki 70 proc. (425 asm.).
21. Didžiausias įdarbinimo procentas pasiekiamas per 6 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo.
22. Mokymų programų pasirinkime žymių pokyčių nepastebėta, tik pažymėtina, kad 2011 m. kompiuterio pagrindų mokymo programos buvo nepopuliarios, o 2016 m. tapo vienos populiariausių, pagal bendrą dalyvių skaičių užėmė 2 vietą. Per visą analizuojamą periodą smulkaus verslo organizavimo ir administravimo programos išliko vienodai populiarios.
23. Profesinės reabilitacijos paslaugas teikiantys centrai turi daug parengtų mokymų programų. Dauguma šių programų išlieka nepaklausios: lyginant 2011 m. ir 2016 m. nepopuliaria išliko „Viešbučio ekonomo/ administratoriaus“ programa.

PASIŪLYMAI, REKOMENDACIJOS

1. Siūloma parengti bendrą duomenų registravimo ir kaupimo aprašą, pagal kurį būtų renkami ir kaupiami visi pagrindiniai duomenys reikalingi profesinės reabilitacijos programos stebėsenai ir vertinimui;
2. Užtikrinti galimybę dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje visiems, kam nustatytas profesinės reabilitacijos poreikis;
3. Skatinti profesinės reabilitacijos įstaigas rengti paklausias ir darbo rinkos poreikius atitinkančias mokymo programas bei atsisakyti nepopuliarių, darbo rinkoje nepaklausių mokymo programų;

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymas [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004];
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės priėmė nutarimą dėl „Valstybinės invalidų medicininės, profesinės, socialinės reabilitacijos programos krypčių 1992–2002 metams patvirtinimo“ [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.ACADC0BE0B37/TAIS_130390];
3. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004/OzxwpqisAN];
4. Įsakymas dėl „Profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo bei finansavimo taisyklių“ patvirtinimo [internetinė prieiga: http://www.ldb.lt/Informacija/Teisine_informacija/Teiss%20aktai/Attachments/849/Suvestin%C4%97%20redakcija,%20galiojanti%20nuo%202014-07-04.pdf];
5. Įsakymas dėl „Reikalavimų profesinės reabilitacijos paslaugas teikiančioms įstaigoms“ [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BA3F8B25C2F/UxqaKtJzES];
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl „Profesinės reabilitacijos pašalpos skyrimo ir mokėjimo nuostatų“ [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.12CA4299A3C7];
7. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas dėl „profesinės reabilitacijos pažymėjimo formos ir profesinės reabilitacijos pažymėjimų davimo taisyklių“ patvirtinimo [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7101D0E14F4B];
8. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo patvirtinimas dėl profesinės reabilitacijos paslaugų plėtros 2007–012 metų strategijos [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B49DE10BC6E1];
9. Lietuvos Respublikos Užimtumo rėmimo įstatymas [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4C18D17F9BA5/TAIS_478633];
10. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo patvirtinimas „dėl profesinės reabilitacijos paslaugų teikimo asmenims, turintiems regos, klausos, intelekto, psichikos ar fizinę negalią, metodikos ir bendrųjų reikalavimų profesinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems teikiantiems specialistams„ [internetinė prieiga: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/aa224e30b44b11e598c4c7724bda031b];
11. „Neįgaliųjų integracija į darbo rinką Lietuvoje: politika, įvertinimas, reabilitacija“, A. Bagdonas, S. Girdzijauskienė, B. Gruževskis, R. Lazutka, L. Žalimienė. Vilnius, 2008.
12. NDNT tyrimas „Asmenų, kurie pirminio darbingumo lygio nustatymo metu atsisako dalyvauti profesinės reabilitacijos programoje, anketinės apklausos analizė“, 2014 m.
13. http://www.socmin.lt/lt/socialine-integracija/neigaliuju-socialine-integracija/statistika.html

PRIEDAI

Lentelė 1. Profesinės reabilitacijos dalyvių, pradėjusių ir baigusių profesinę reabilitaciją 2011-2016 m., pasiskirstymas pagal centrus (*sudaryta remiantis LDB pateiktais duomenimis*)

Eil. nr.	PR centras	Metai																	
		2011			2012			2013			2014			2015			2016		
		Pr.*	Bg.**	Ntr.***	Pr.	Bg.	Ntr.	Pr.	Bg.	Ntr.	Pr.	Bg.	Ntr.	Pr.	Bg.	Ntr.	Pr.	Bg.	Ntr.
1	VšĮ Valakupių reabilitacijos centras	126	76	21	117	113	19	153	90	20	70	115	14	137	73	21	179	139	28
2	VšĮ „Vilties žiedas“	86	66	1	99	83	2	97	80	2	44	93	0	46	49	0	60	48	3
3	VšĮ Šiaulių darbo rinkos mokymo centras	86	66	6	67	65	10	63	72	2	35	35	1	59	41	9	128	87	13
4	VšĮ „Profesijų spektras“	60	51	2	58	53	0	40	51	0	26	21	1	53	41	1	82	64	5
5	VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras	88	75	12	108	102	7	94	90	8	34	52	5	69	40	9	109	76	22
6	VšĮ Palangos reabilitacijos ligoninė	66	60	5	40	45	7	19	26	1	23	16	1	34	29	1	46	36	4
7	VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro Druskininkų filialas	30	25	1	35	33	0	32	25	4	13	19	1	16	15	0	24	18	1
8	VšĮ Panevėžio darbo rinkos mokymo centras	0	0	0	14	6	2	20	17	1	10	12	1	22	13	0	28	26	1
9	VšĮ „Rastis“	30	30	3	28	30	7	25	18	4	19	22	3	36	25	4	48	30	6
10	BĮ Radviliškio technologijų ir verslo mokymo centras	8	6	0	11	12	0	9	7	0	3	7	0	5	4	0	17	10	0
11	Utenos regioninis profesinio mokymo centras	0	0	0	0	0	0	3	0	0	5	5	1	16	2	1	15	16	1
12	VšĮ Klaipėdos profesinio mokymo ir reabilitacijos centras/ Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centras	0	0	0	37	5	0	10	32	2	14	17	0	24	14	2	27	50	4
13	VšĮ Takų neįgaliųjų užimtumo centras	16	4	1	11	19	1	10	11	1	2	2	0	8	0	1	16	10	1
14	Tauragės neįgaliųjų reabilitacijos centras	5	7	0	11	8	0	9	11	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0
15	VšĮ „Profesijų spektras“ Marijampolės filialas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
	IŠ VISO	**601**	**466**	**52**	**636**	**574**	**55**	**584**	**530**	**45**	**299**	**421**	**28**	**525**	**347**	**49**	**779**	**610**	**89**

Pr.* - pradėjo
Bg.** – baigė
Ntr.*** - nutraukė

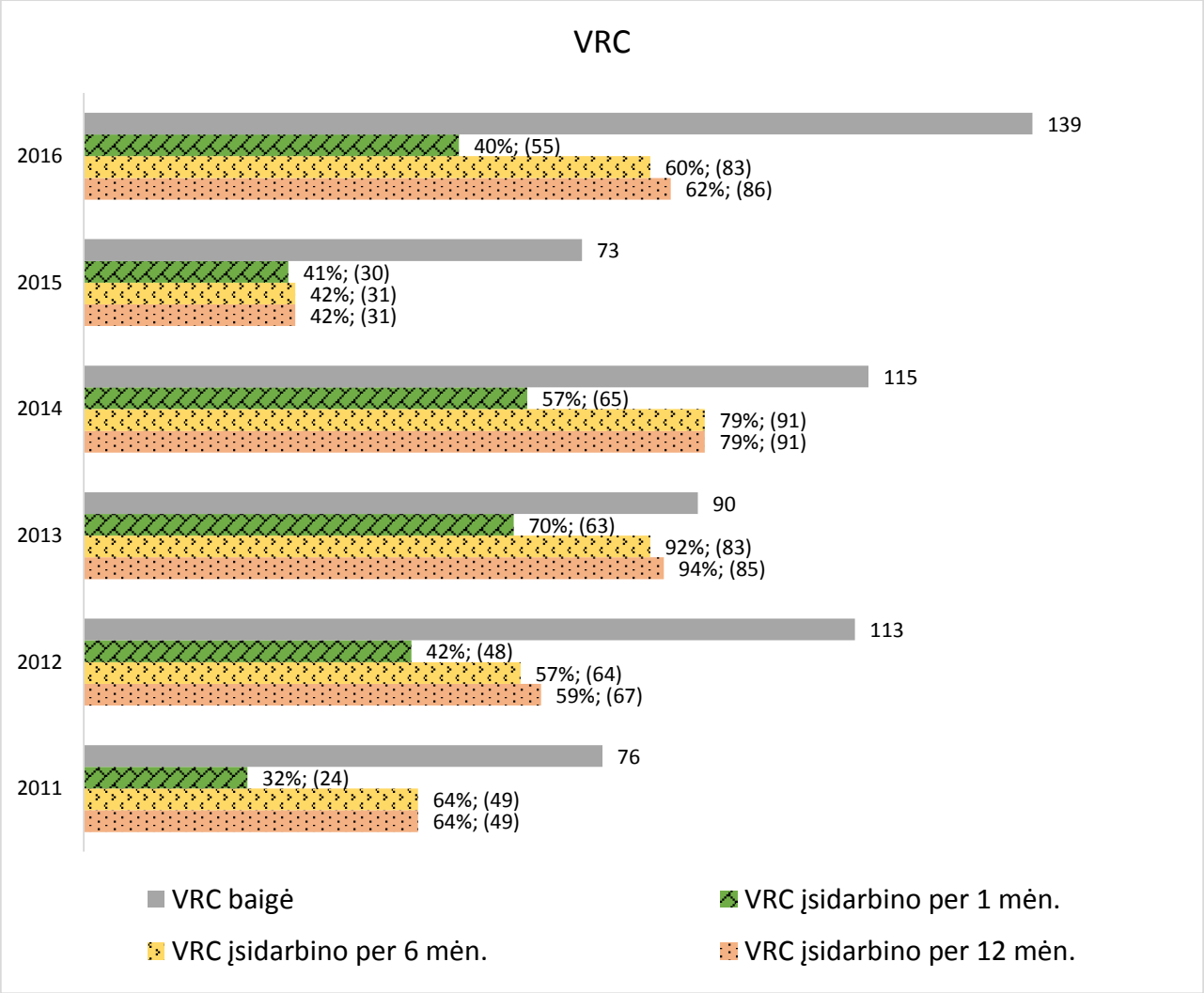

1 pav. VRC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi VRC (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

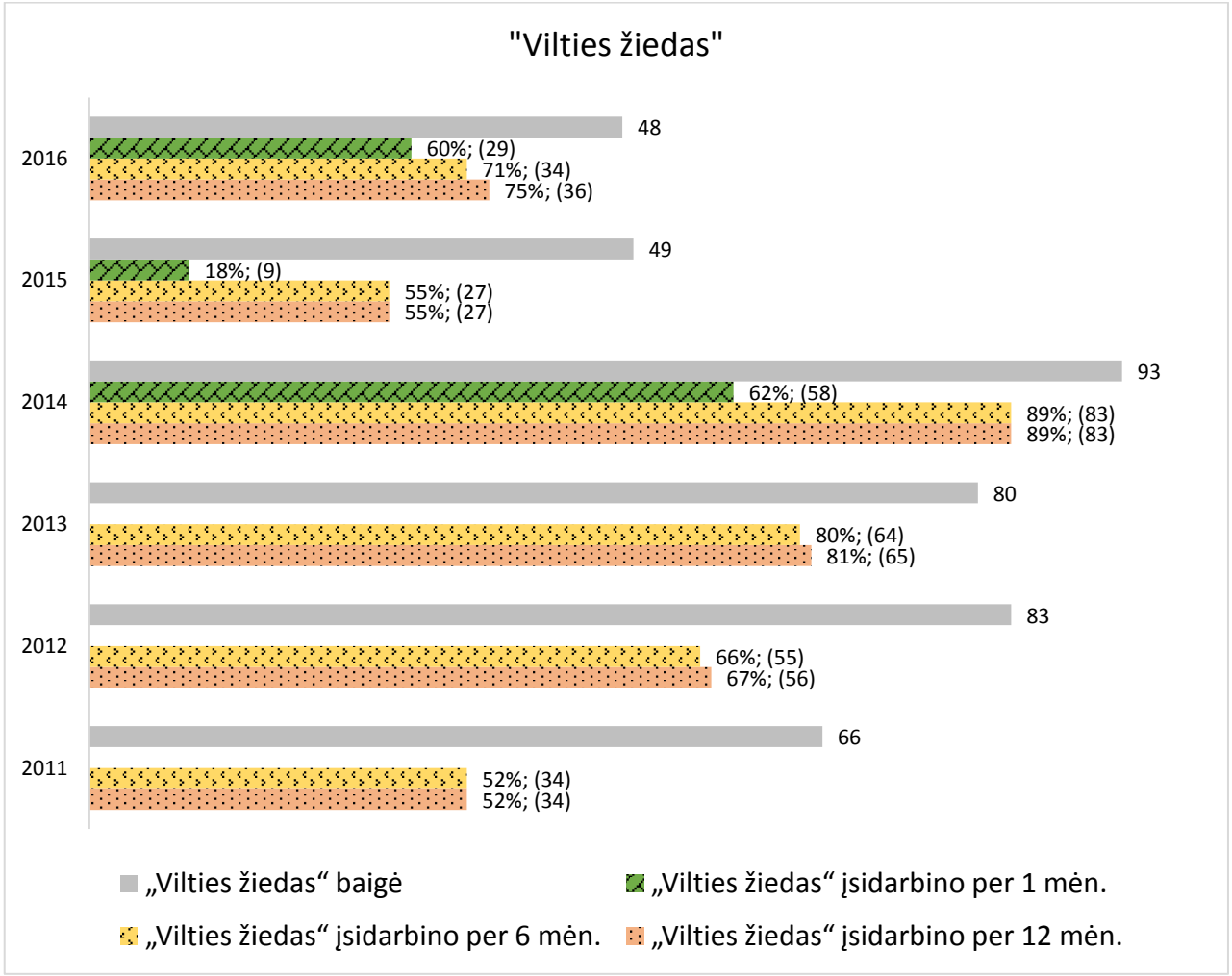

2 pav. „Vilties žiedas“ įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi „Vilties žiedas“ (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

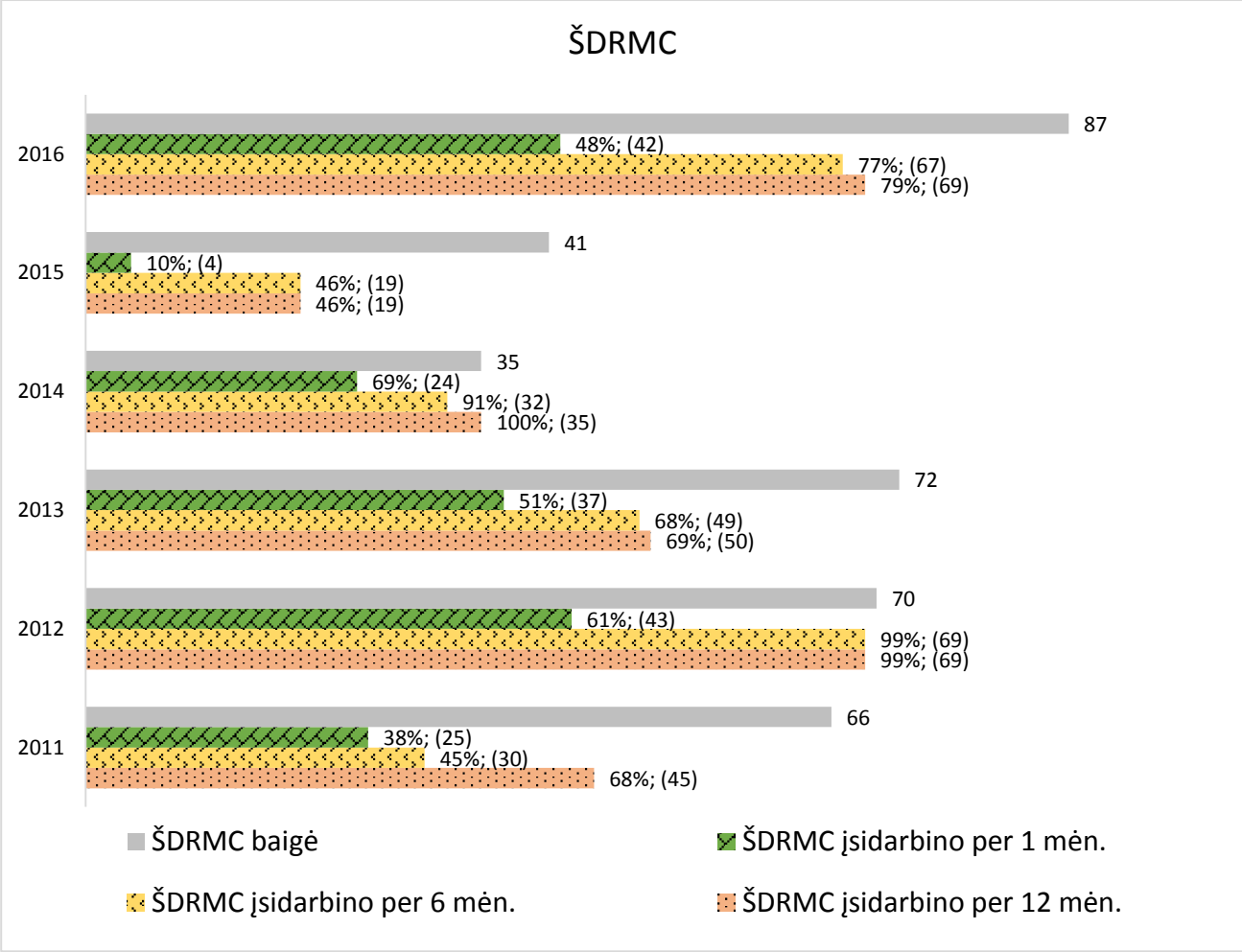

3 pav. ŠDRMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi ŠDRMC (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

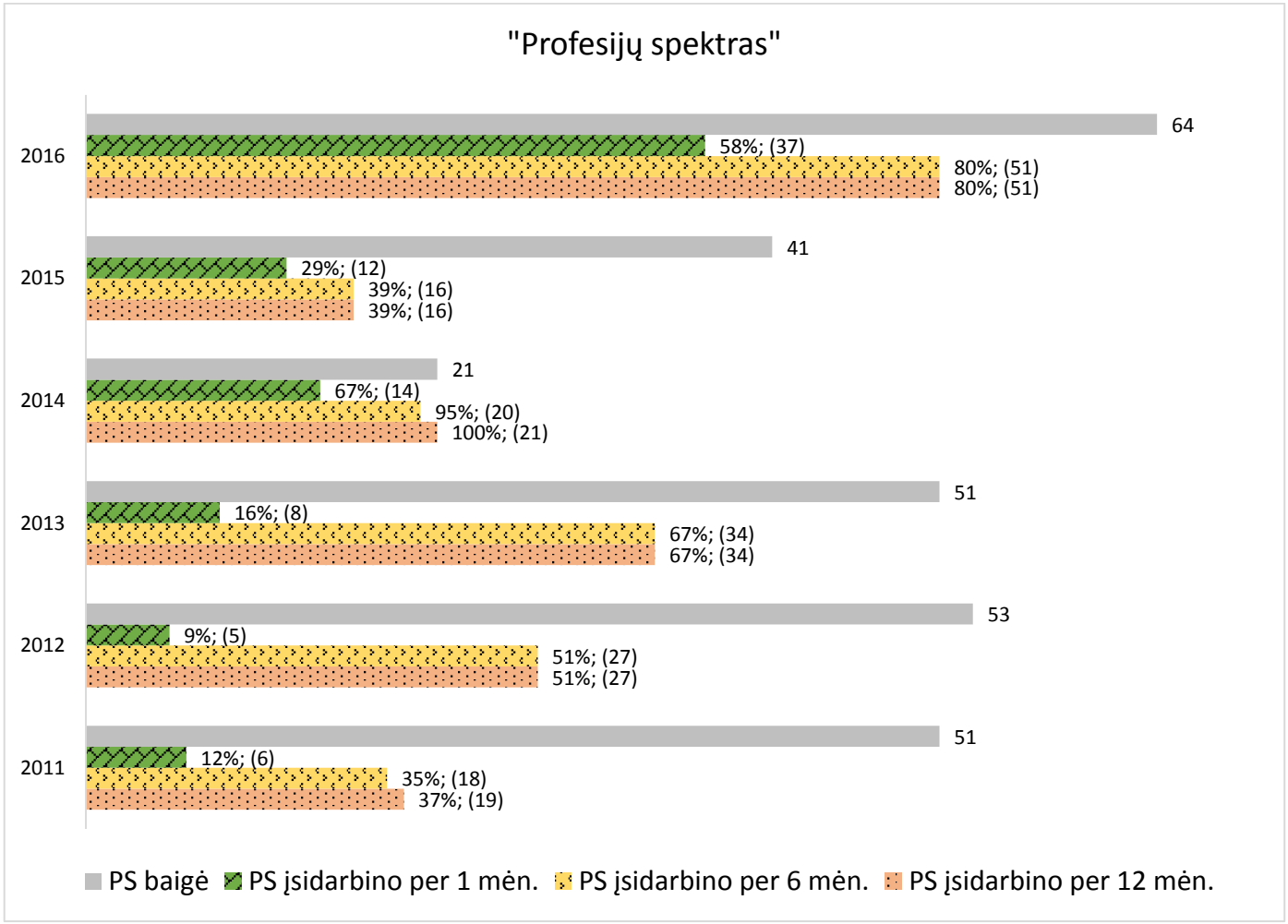

PS* - „Profesijų spektras“

4 pav. „Profesijų spektras“ įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi „Profesijų spektras“ (*skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis*).

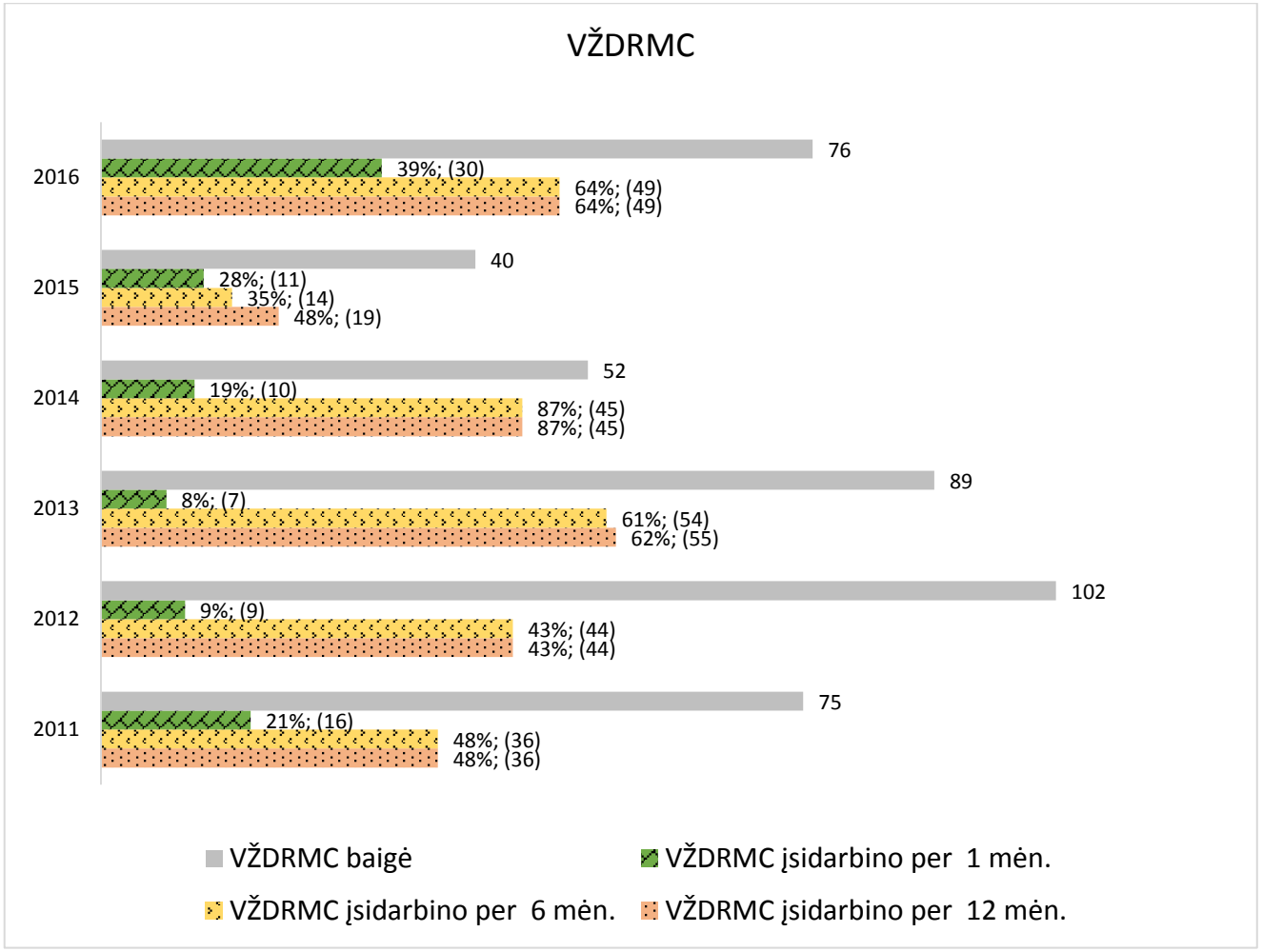

5 pav. VŽDRMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi VŽDRMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

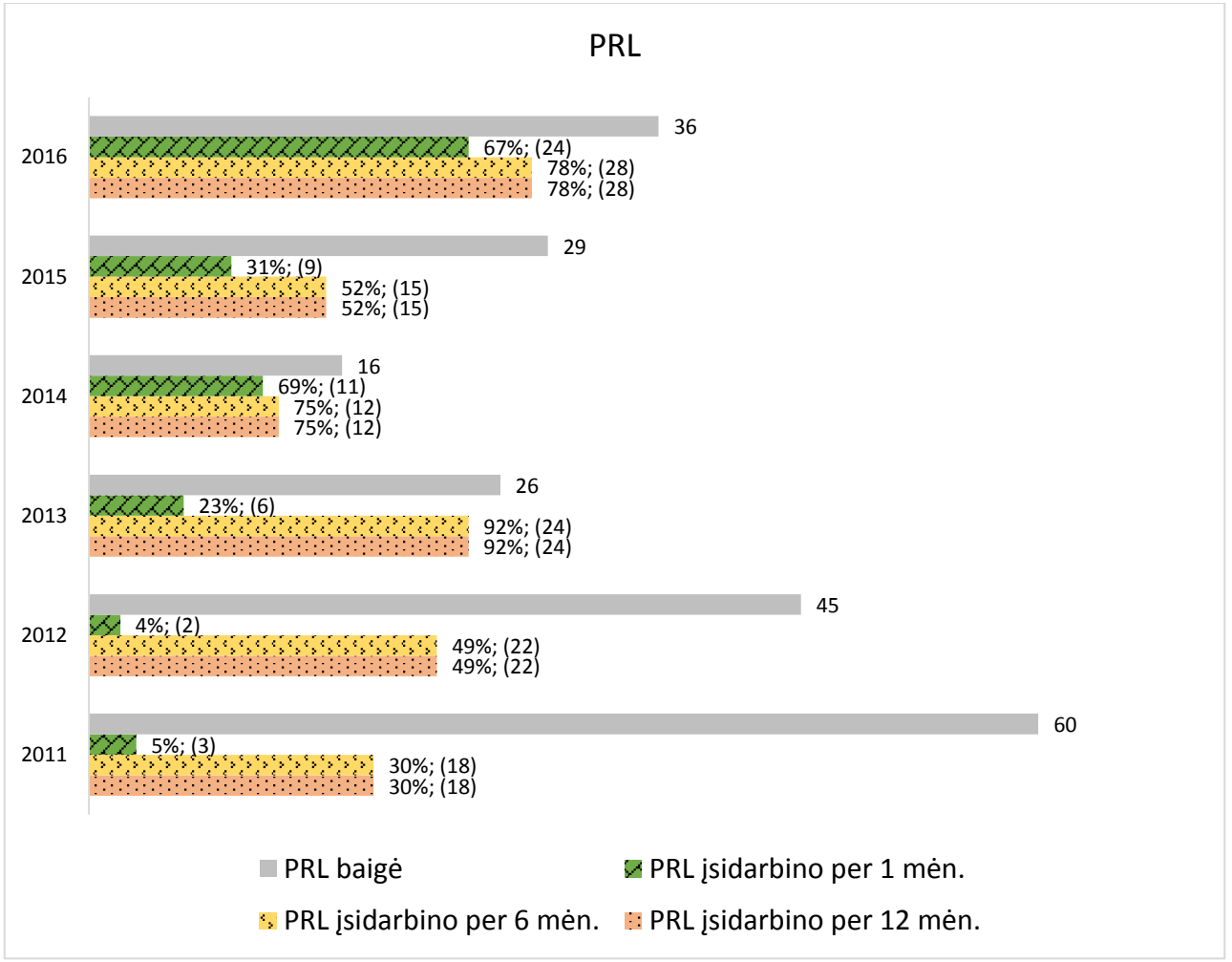

6 pav. PRL įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi PRL *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

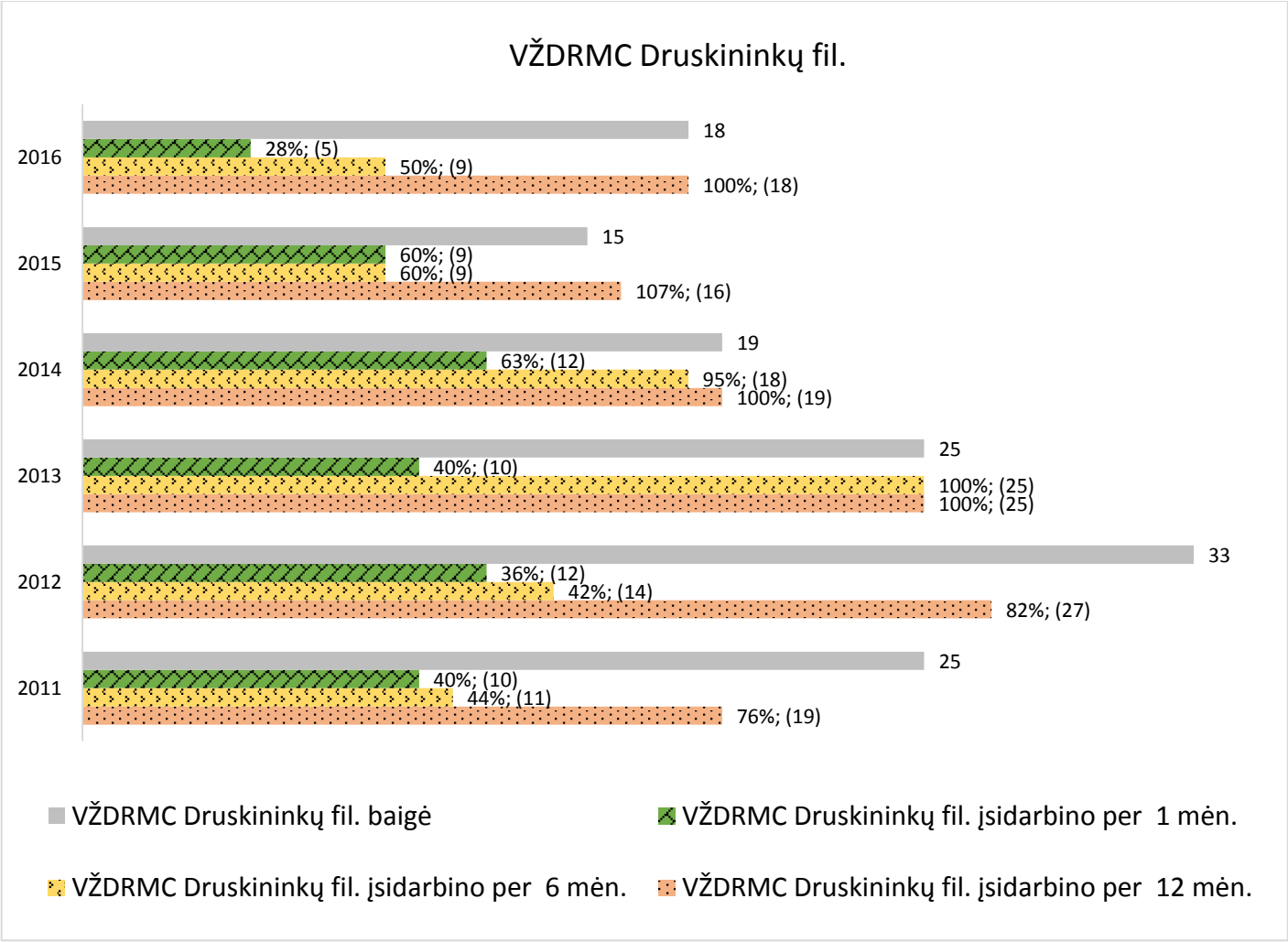

7 pav. VŽDRMC Druskininkų fil. įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi VŽDRMC Druskininkų fil. *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

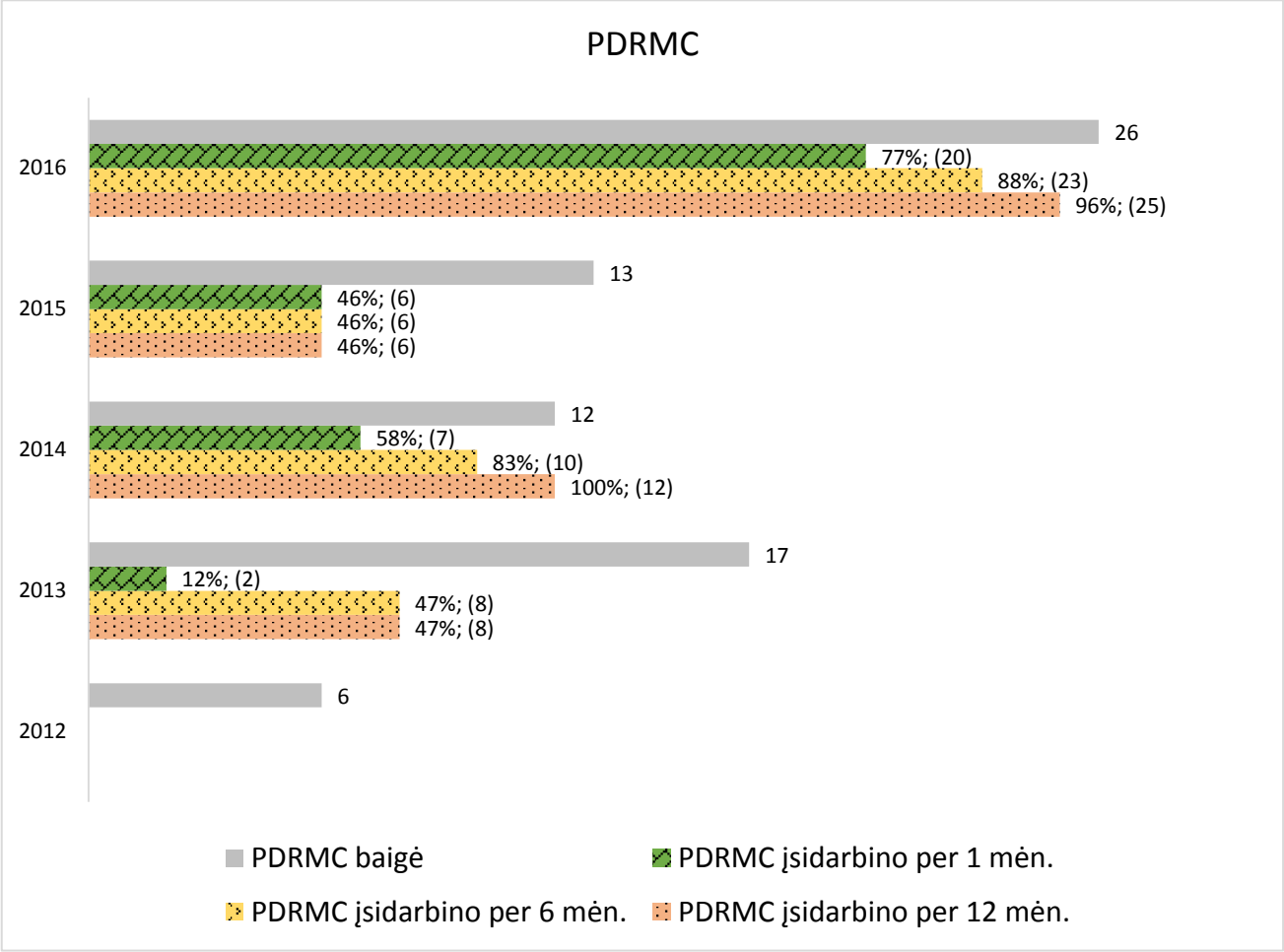

8 pav. PDRMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi PDRMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

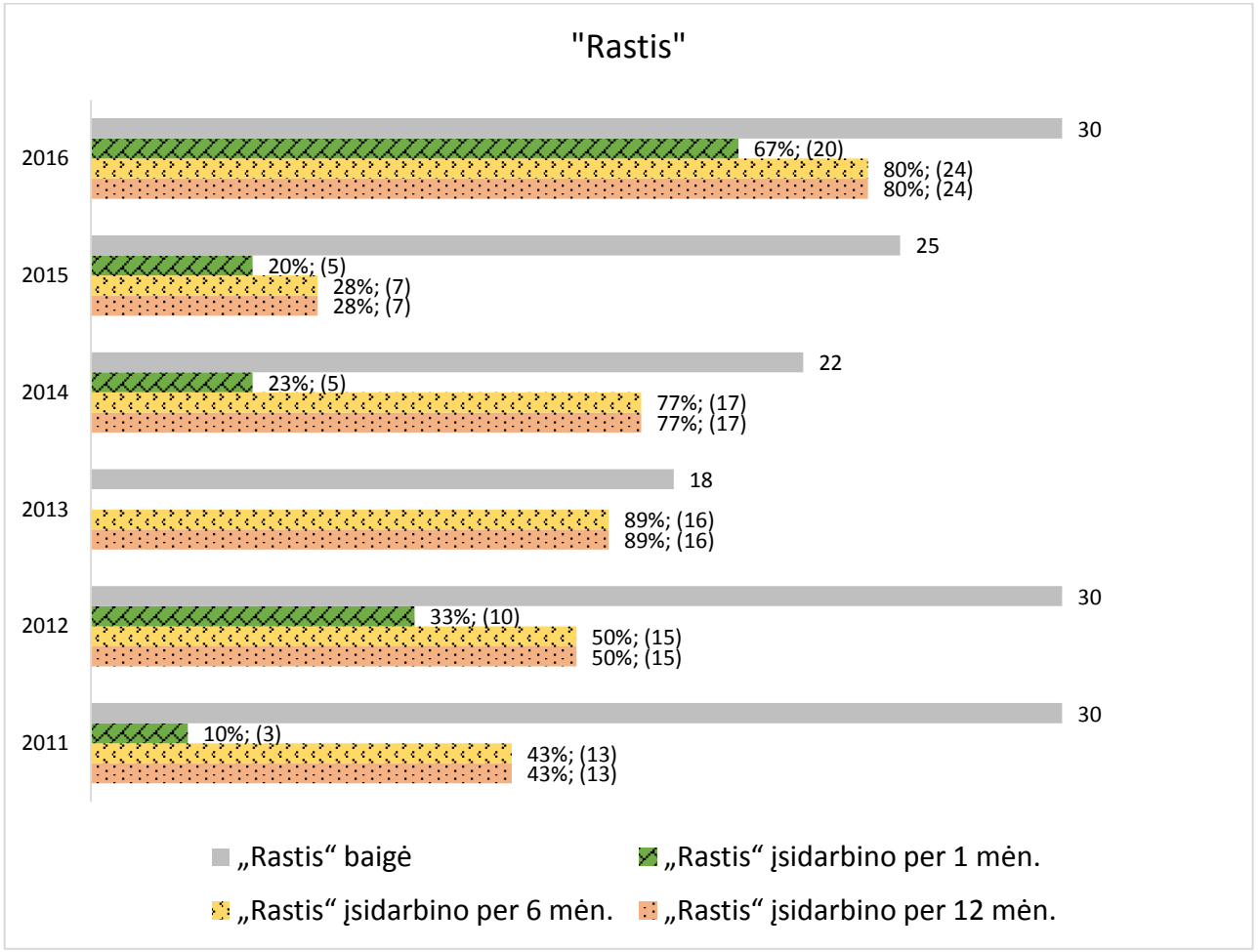

9 pav. „Rastis“ įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi „Rastis“ *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

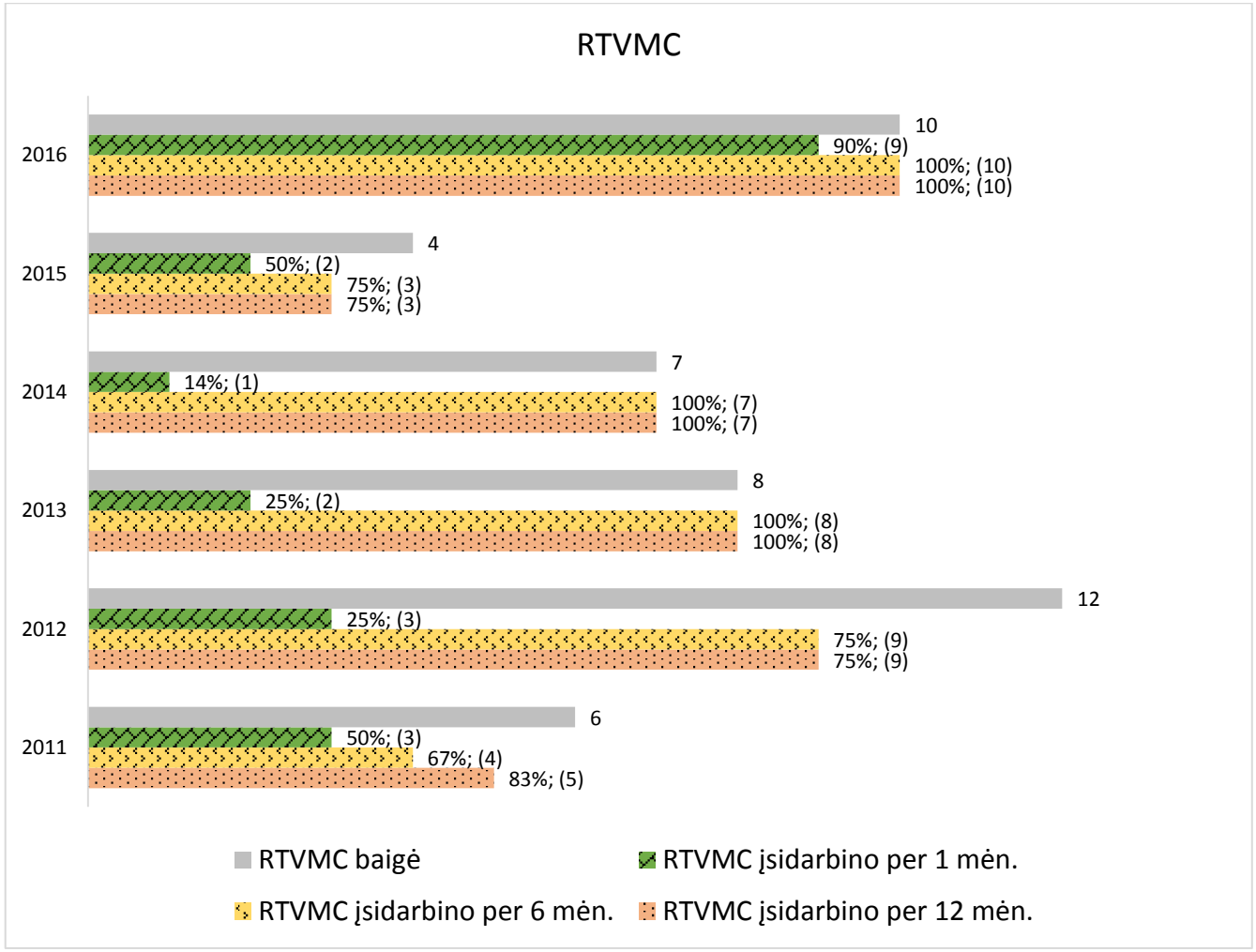

10 pav. RTVMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi RTVMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

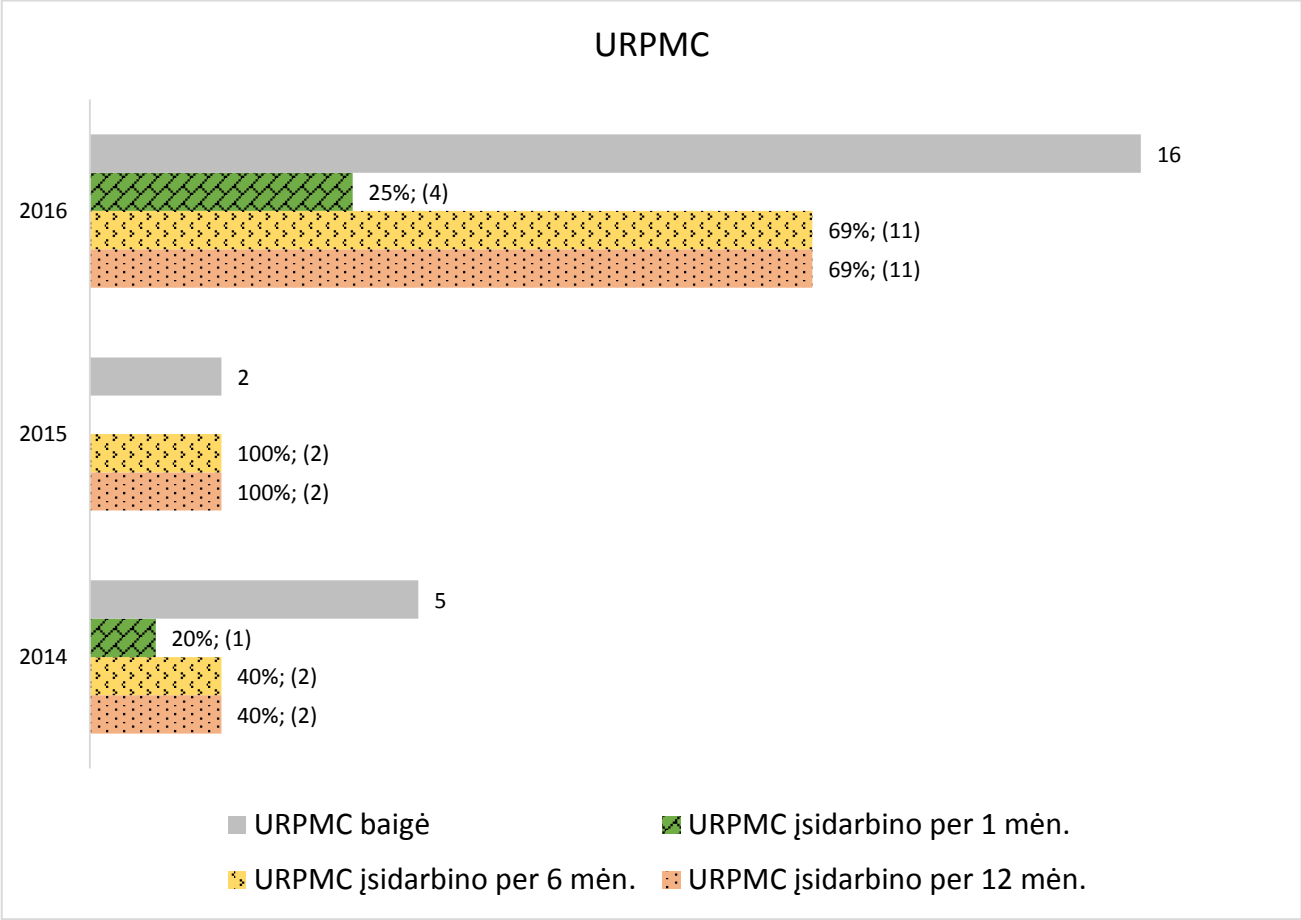

11 pav. URPMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi URPMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

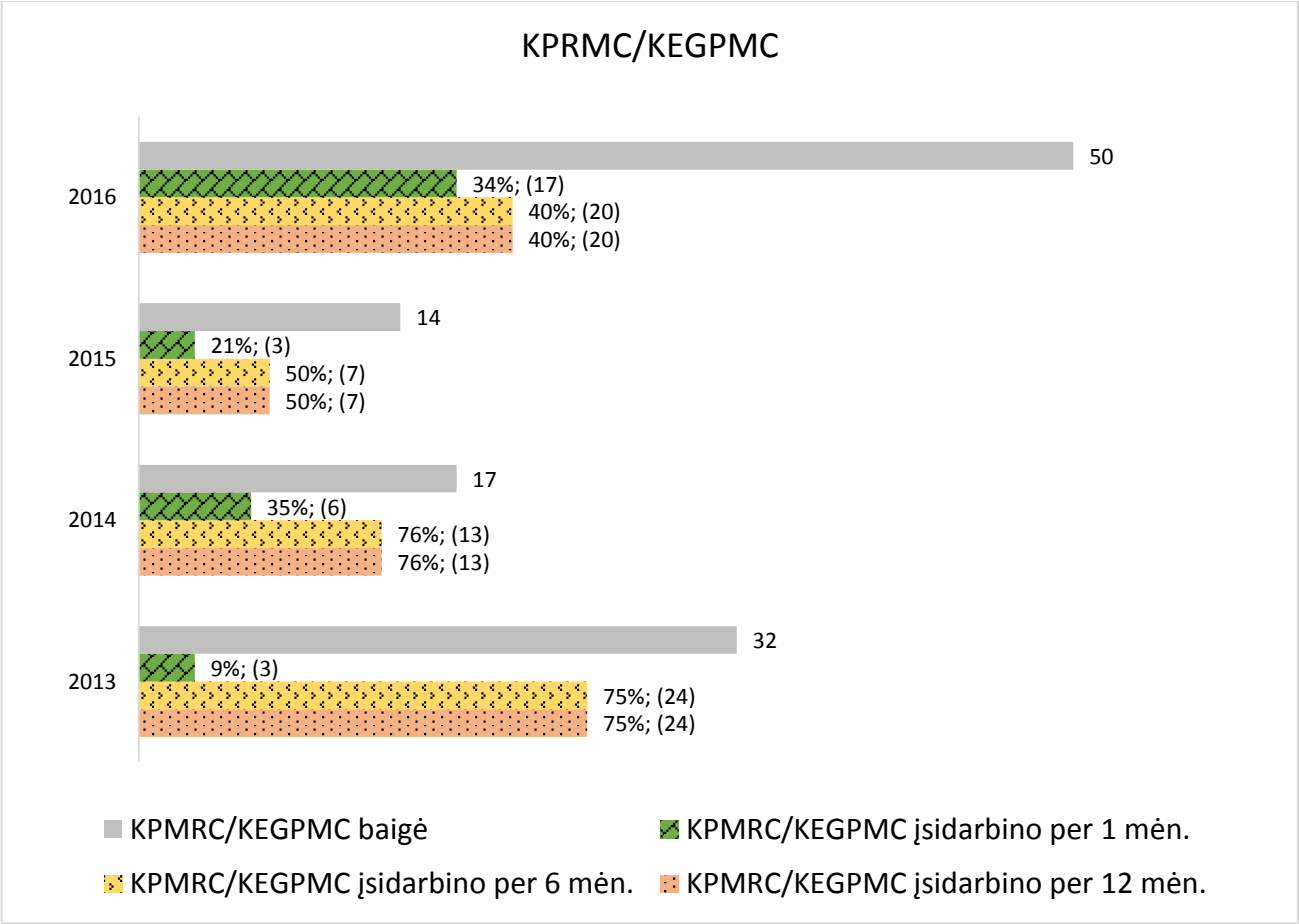

12 pav. KPMRC/KEGPMC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi KPMRC/KEGPMC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

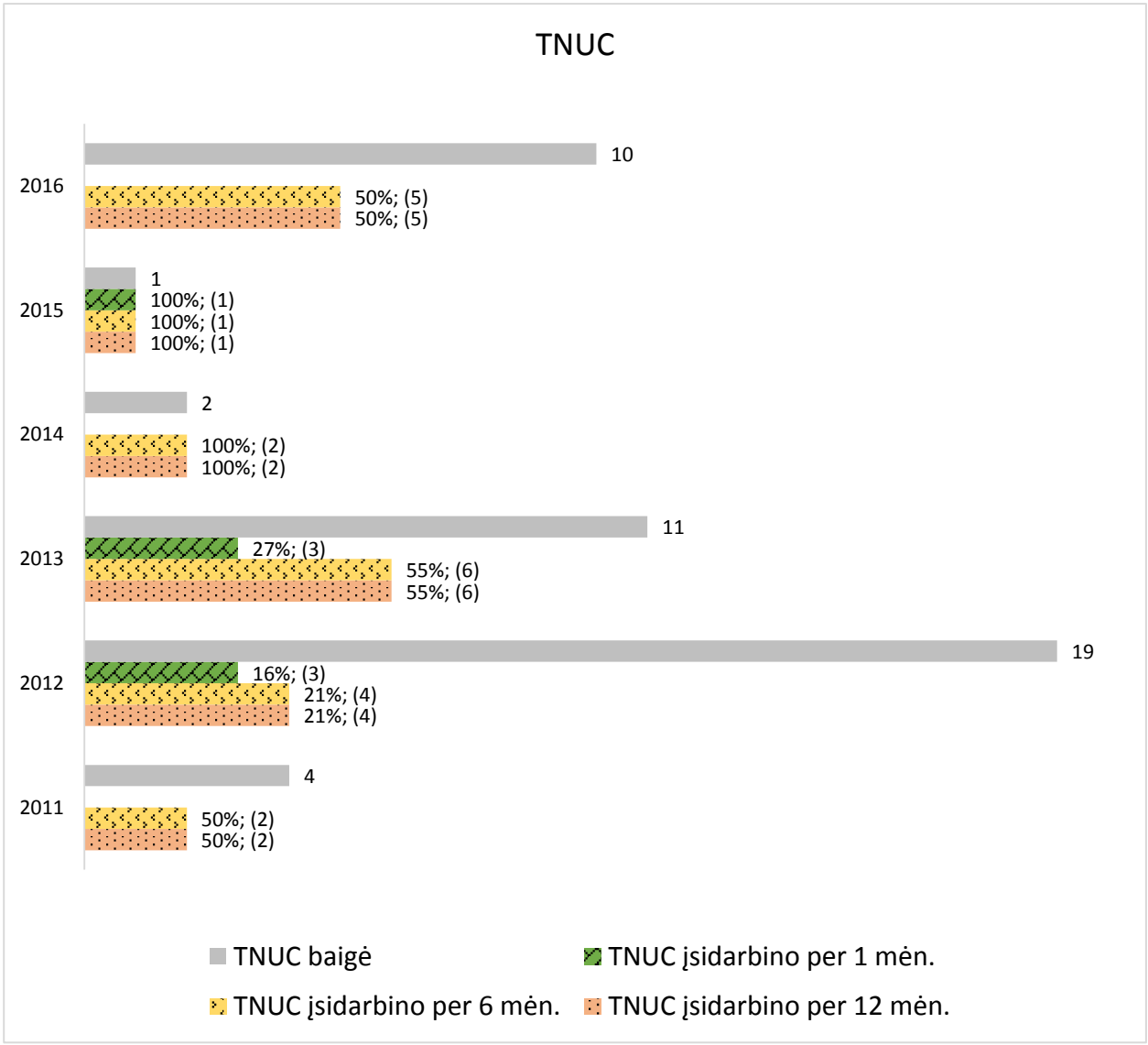

13 pav. TNUC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi TNUC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

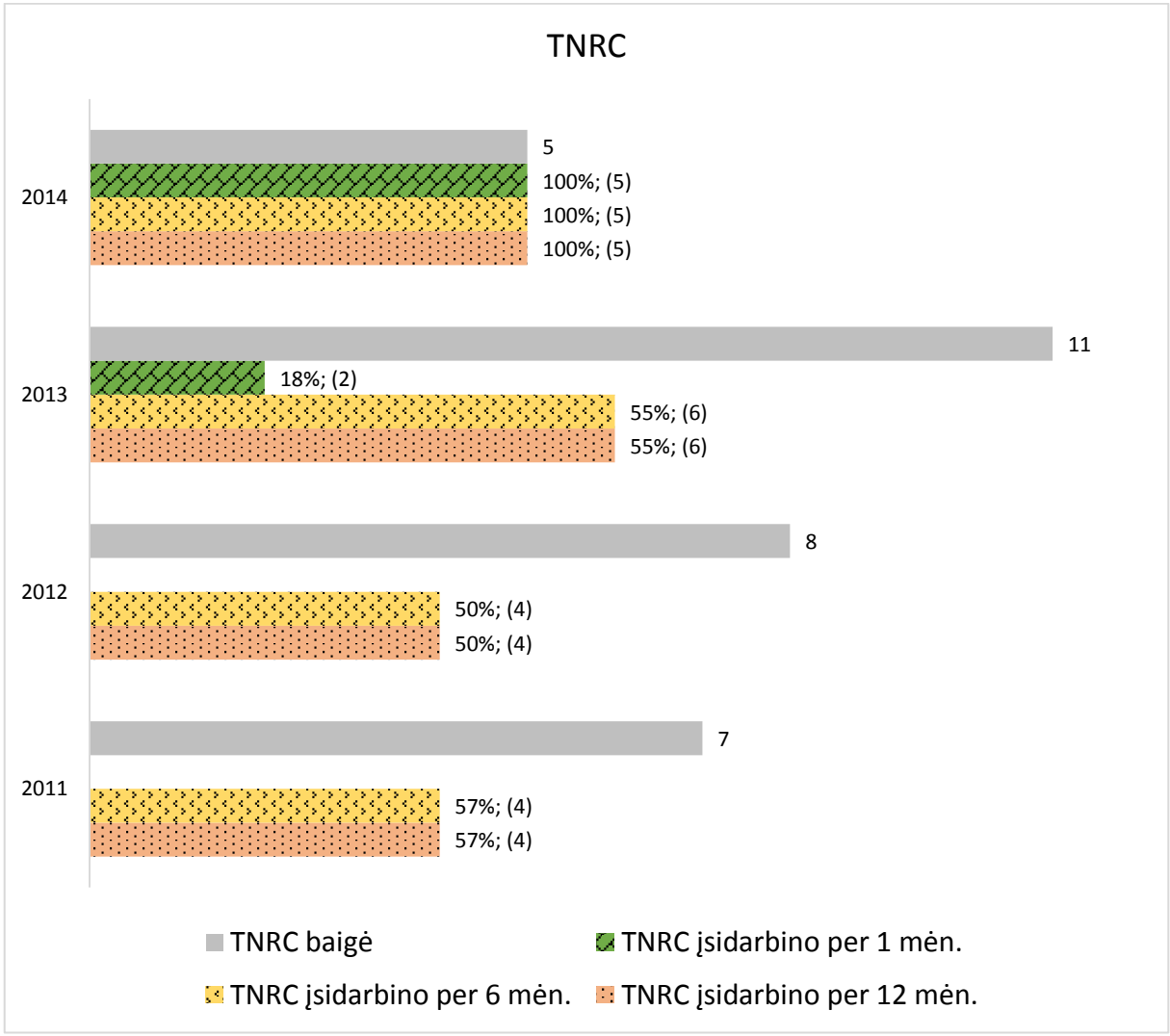

14 pav. TNRC įdarbinimo rezultatai per 1 mėn., 6 mėn., 12 mėn. po profesinės reabilitacijos baigimo lyginant su baigusių profesinę reabilitaciją skaičiumi TNRC *(skaičiais ir proc., remiantis LDB ir įstaigų, teikiančių profesinės reabilitacijos paslaugas, duomenimis).*

Lentelė 2. Įsidarbinimas pagal profesiją 2011-2016 m. (*remiantis LDB duomenimis)*

PR* metai	PR programos pavadinimas	Sutampanti ar panaši profesija, pagal kurią įsidarbinta	Darbuotojų skaičius
2011	Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa	Archyvų ir muziejų specialistai, reklamos ir rinkodaros specialistai	1
	Viešbučio administratoriaus mokymo programa	Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	1
	Plataus profilio kirpėjo mokymo programa	Kirpėjai	2
	Prekybinės salės darbuotojo mokymo programa	Parduotuvių pardavėjai	1
	Meninių odos dirbinių gamintojo profesinio mokymo modulinė programa adaptuota žmonėms su fizine negalia	Amatininkai, gaminantys dirbinius iš tekstilės, odos ir panašių medžiagų	1
2011 viso			**6**
2012	Valytojo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai	1
	Siuvėjo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	1
2012 viso			**2**
2013	Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa	Vadybos ir organizavimo analitikai	1
	Pagalbinio virtuvės darbuotojo mokymo programa	Maitinimo paslaugų prekystalių pardavėjai	1
	Elektroninio verslo mokymo programa	Nuotolinio klientų informavimo tarnautojai	1
	Duonos gaminių kepėjo mokymo programa	Kepėjai ir konditeriai	1
	C ir CE kategorijos transporto priemonių vairuotojas	Sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojai	1
	Elektroninio verslo mokymo programa	Nuotolinio klientų informavimo tarnautojai	1
	Autotransporto priemonių remonto šaltkalvio mokymo programa	Metalinių konstrukcijų ruošėjai ir montuotojai	1
	Apskaitininko mokymo programa	Jaunesnieji apskaitos specialistai	2
	Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa	Klientų priėmimo ir informavimo tarnautojai	1
	Kasininko pardavėjo mokymo programa	Parduotuvių pardavėjai	1
	Mūrininko mokymo programa	Statybininkai	1
	Krautuvų vairuotojo mokymo programa	Krovininių platformų ir krautuvų operatoriai	1
	Naftos produktų degalinės operatoriaus mokymo programa	Degalinių operatoriai	1
	Masažuotojo mokymo programa	Asmens sveikatos priežiūros padėjėjai	1
	Siuvėjo-operatoriaus mokymo programa	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	1
	Staliaus mokymo programa	Įrankininkai ir giminiškų profesijų darbininkai	1
	Kompiuterio techniko mokymo programa	Kitur nepriskirti stacionariųjų įrenginių ir mašinų operatoriai	1
	Medienos apdirbėjo mokymo programa	Medienos meistrai	1
	Verslo organizatoriaus mokymo programa	Vadybos ir organizavimo analitikai	1
2013 viso			**20**

2014	Apskaitininko-buhalterio mokymo programa	Buhalteriai	5
	Elektrinių krautuvų ir vežimėlių vairuotojo mokymo programa	Krovininių platformų ir krautuvų operatoriai	1
	Siuvėjo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	1
	Krautuvų vairuotojo mokymo programa	Krovininių platformų ir krautuvų operatoriai	1
	Socialinio darbuotojo padėjėjo mokymo programa	Jaunesnieji socialiniai darbuotojai	1
	Socialinio darbuotojo padėjėjo mokymo programa	Slaugos specialistai	2
	Įmonės darbo organizatoriaus mokymo programa	Vadybos ir organizavimo analitikai	1
	Plytelių klojėjo mokymo programa	Grindų ir plytelių klojėjai	1
	C/E kategorijos automobilių vairuotojas	Žemės kasimo ir panašių mašinų operatoriai	1
	Prekybinės salės darbuotojo mokymo programa	Parduotuvių pardavėjai	1
	Smulkaus verslo administratoriaus mokymo programa	Programinės įrangos kūrėjai	1
	Juvelyro profesinio mokymo modulinė programa	Juvelyrai ir tauriųjų metalų meistrai	2
	Vidaus apdailininko mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Grindų ir plytelių klojėjai	1
	Reklamos internete maketuotojo modulinio profesinio mokymo programa	Reklamos ir rinkodaros specialistai	1
	Viešbučio kambarinės mokymo programa	Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai	1
	Keramikos dirbinių lipdytojo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Regimojo meno kūrėjai ir atlikėjai	1
	Konditerio mokymo programa	Kepėjai ir konditeriai	1
	Pagalbinio virtuvės darbuotojo mokymo programa	Virtuvės pagalbininkai	1
	Kompiuterio pagrindų vartotojo mokymo programa	Popierinių gaminių gamybos mašinų operatoriai	1
2014 viso			**25**
2015	Prekybinės salės darbuotojo mokymo programa	Parduotuvių pardavėja	2
	Kasininko pardavėjo mokymo programa	Prekių krovėjai į lentynas	1
	Kasininko pardavėjo mokymo programa	Kasininkai ir bilietų pardavėjai	1
	Apskaitininko mokymo programa	Apskaitos ir buhalterijos tarnautojai	2
	Vidaus apdailininko mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Medienos meistrai	1
	Plytelių klojėjo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Grindų ir plytelių klojėjai	2
	Valytojo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai	2
2015 viso			**11**

2016	Kasininko pardavėjo mokymo programa	Kasininkai ir bilietų pardavėjai	3
	Slaugytojo padėjėjo mokymo programa	Asmens sveikatos priežiūros padėjėjai, jaunesnieji slaugos specialistai	5
	Apskaitininko mokymo programa	Buhalteriai, jaunesnieji apskaitos specialistai, apskaitos ir buhalterijos tarnautojai. Apskaitos ir buhalterijos tarnautojai	8
	Medienos apdirbimo staklininko mokymo programa	Medienos apdirbimo staklių derintojai ir operatoriai, medienos meistrai	3
	Virėjo mokymo programa	Virtuvės pagalbininkai, virėjai, mėsininkai, žuvų darinėtojai ir giminiškų profesijų darbininkai	5
	Virėjo padėjėjo mokymo programa	Virtuvės pagalbininkai	1
	Virėjo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Maitinimo paslaugų prekystalių pardavėjai	1
	Pagalbinio virtuvės darbuotojo mokymo programa	Barmenai; virėjai	3
	Duonos gaminių kepėjo mokymo programa	Kepėjai ir konditeriai	3
	Konditerio mokymo programa	Virėjai, kepėjai ir konditeriai	3
	Verslo organizatoriaus mokymo programa	Reklamos ir rinkodaros specialistai, vadybos ir organizavimo analitikai	2
	Biuro veiklos tvarkytojo mokymo programa	Bibliotekininkai ir kiti informacijos specialistai	1
	Sandėlininko mokymo programa	Prekių krovėjai į lentynas	1
	Valytojo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai	1
	Viešbučio kambarinės mokymo programa	Biurų, viešbučių ir kitų įstaigų valytojai, kambarinės ir pagalbininkai	1
	Plytelių klojėjo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Grindų ir plytelių klojėjai	4
	Siuvėjo mokymo programa, adaptuota asmenims su psichikos negalia	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	3
	Sodininko padėjėjo mokymo programa	Nekvalifikuoti sodininkystės ir daržininkystės ūkio darbininkai	1
	Kasininko pardavėjo mokymo programa	Kioskų ir turgaus pardavėjai	2
	Smulkaus verslo administratoriaus mokymo programa	Apklausų atlikėjai	1
	Staliaus mokymo programa	Baldžiai ir giminiškų profesijų darbininkai	2
	Apdailininko mokymo programa	Baldžiai ir giminiškų profesijų darbininkai	1
	C ir CE kategorijos transporto priemonių vairuotojas	Sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojai	3
	B kategorijos automobilių vairuotojas	Pramonės ir žemės ūkio mašinų mechanikai ir taisytojai	1

	Motorinių transporto priemonių keleiviams vežti vairuotojų mokymo programa pradinei profesinei kvalifikacijai įgyti skubos tvarka	Autobusų ir troleibusų vairuotojai	1
	Prekybinės salės darbuotojo mokymo programa	Parduotuvių pardavėjai; prekių krovėjai į lentynas, krovikai	5
	Tekstilės rankdarbių gamintojo mokymo programa	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	1
	Individualių drabužių siuvėjo-sukirpėjo profesinio mokymo modulinė programa	Siuvėjai, kailininkai ir kepurininkai	1
	Floristo-gėlių pardavėjo mokymo programa	Parduotuvių pardavėjai	1
	Gėlių komponuotojo mokymo programa	Kitur nepriskirti kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai, parduotuvių pardavėjai	2
	Socialinio darbuotojo padėjėjo profesinio mokymo programa	Jaunesnieji socialiniai darbuotojai	3
	Juvelyro profesinio mokymo modulinė programa	Juvelyrai ir tauriųjų metalų meistrai	1
	Internetinio puslapio kūrėjo profesinio mokymo modulinė programa	Informacinių technologijų ir ryšių sistemų eksploatavimo technikai	1
	Reklamos maketuotojo profesinio mokymo modulinė programa	Spaudinių apdailos darbininkai ir knygrišiai	1
	Sekretoriaus-referento mokymo programa	Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	1
2016 viso			**77**

*PR – profesinė reabilitacija